بسم الله الرحمن الرحیم

پیام اسناد شماره ۳۵

آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها

بازخوانی سند طوماری دخل و خرج آستانه از سال ۱۲۵۱ تا ۱۲۵۵ ق

احمد جمراسی، ابوذرمهدی پور

دی ماه سال ۱۴۰۱ شمسی

مرکز اسناد آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه(سلام الله علیها)

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۰۷۵۰ ؛ داخلی ۹۱۸ و ۹۲۰

ایمیل: asnad1392@gmail.com

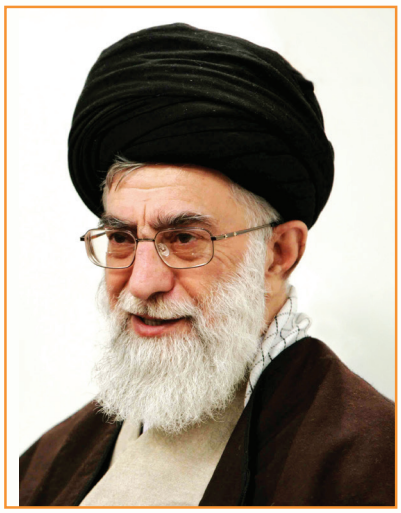

مقام معظم رهبری:

«بزرگترین بلا برای یک ملت، این است که بخش‌هایی از فرهنگ و تمدن خودش به مرور زمان از حافظه‌اش پاک شود.»

بررسی و تحلیل طومار نو یافته از دخل و خرج آستان مقدس حضرت معصومه(س) از سال ۱۲۵۱ تا سال ۱۲۵۵ ق.

احمد جمراسی ؛ ابوذر مهدی پور

چکیده

در میان اسناد بجای مانده از تشکیلات اداری آستان مقدس حضرت معصومه(س) از دوره صفویه تا پایان قاجاریه، طومارهای دخل و خرج، بخاطر بازتاب داده‌های ارزشمند تاریخی و جغرافیایی از تشکیلات اداری؛ مالی آستان مقدس و شهر قم بسیار ارزشمند هستند.

این پژوهش در صدد است با بازخوانی طومار نویافته از دخل و خرج آستان مقدس به سال ۱۲۵۵ هجری قمری شرح مختصری در باره دخل و خرج، موقوفات، تیول، دست افزارهای به کار رفته در حرم مطهر و نقش مستوفیان تشکیلات اداری آستان مقدس ارائه دهد.

روش/ رویکرد؛ این پژوهش با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی و با روش توصیفی ؛ تحلیلی تنظیم شده است.

یافته‌ها و نتایج؛ نتایج نشان می‌دهد که آستان مقدس در کنار مستوفی ولایت دارالایمان قم، مستوفیان خود را داشت و مانند مستوفیان دیگر، فرایندهای اداری و مالی آستان را با تیزبینی در دفترهای گوناگونی چون: دفتر روزنامه، دفتر ارواجه وطومار می‌نوشتند. همچنین بازخوانی طومار تازه یافت شده نشان می‌دهد که در این طومار در کنار تعیین دستمزد نقدی و جنسی خدمتگزاران از موقوفات و تیولهای حرم مطهر، هزینه‌های دست افزارهای به کار رفته در حرم مطهر چون سوخت، شمع، خیک و دلو و غیره را مشخص شده است.

کلیدواژه: دخل و خرج آستان، مستوفیان حرم مطهر، طومار، موقوفه، تیول، خادم

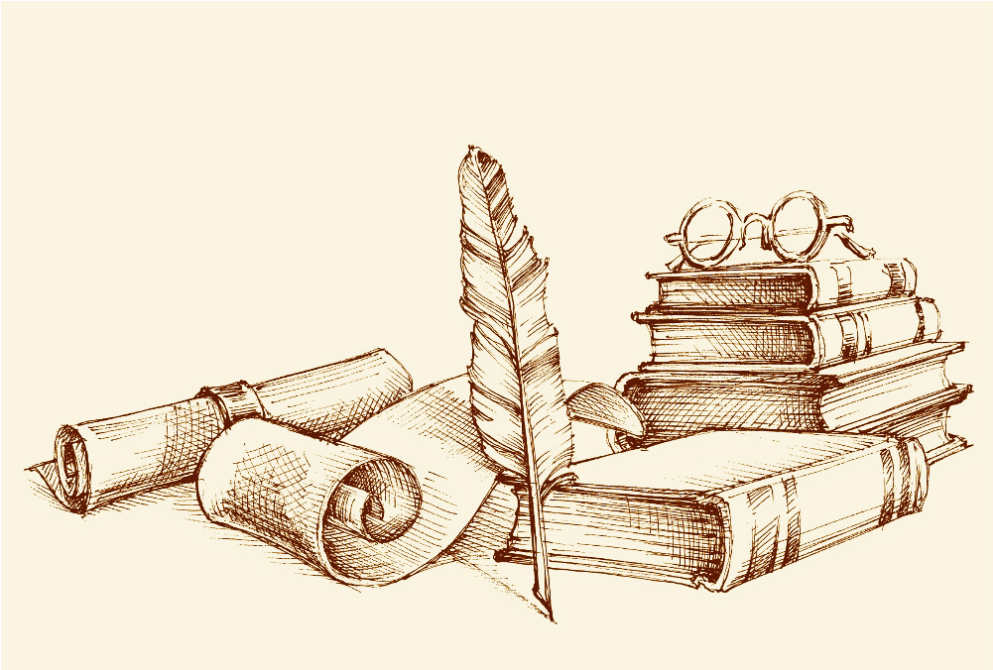

دیباچه

اسناد بجای مانده مالی از آستان مقدس در دوره قاجاریه نشان می دهد که تشکیلات مالی آستان مقدس حضرت معصومه(س) مانند تشکیلات دیوان کشور، مستوفی آستان تشکیلات مالی اداره می‌کرد.

همچنین بررسی اسناد نشان می‌دهد که در این دوره پس از برگزیده شدن متولی رسمی حرم مطهر از سوی شاه طهماسب تشکیلات آستان مقدس دو تولیت زیرنام شرعی[1] و رسمی[2] داشت؛ و درآمد بدست آمده از موقوفات قدیم و جدید یعنی موقوفاتی که پیش و پس از شاه تهماسب صفوی وقف حرم مطهر شده بودند را به صورت برات و بنچه و به ترتیب اولویت میان متولیان و خدمتگزاران وابسته به این دو خاندان پخش می‌شد.

دستورالعمل‌های مالی و طومارهای دخل و خرج نشان می‌دهد که در این دوره درآمد آستان مقدس و خدمتگزاران به دو صورت محقق می‌شد. درآمدهای پایدار(ثابت) و درآمدهای ناپایدار.

چنانکه باید گفت درآمدهای پایدار برای آستان مقدس بسیار حیاتی بود بطوری که بدون گردآوری آن توانایی اداره تشکیلات اداری آستان ناشدنی بود، به عبارتی دیگر این درآمدها به اندازه‌ای ارزشمند بودند که دیوان استیفاء برای ساماندهی و پایش آن مستوفی ویژه منصوب کرده بود. در این دوره درآمدهای پایدار آستان مقدس عبارت بودند از: اجاره موقوفات کشاورزی و باغی مانند: مزرعه بطلیجرد، روستای دهشیر و پرچین سلطانیه زنجان، تبرته فراهان، معصوم آباد، قهیان، باغ زیدان، مبارک آباد، شترگلو و مستغلاتی مانند: حمام جنب مدرسه فیضیه، حمام جنب مدرسه غیاثیه، حمام خیابان(آذر امروزی)، خان آجری میرزا ابوالقاسمی(هتل بین الملل قم)، دکان آجری قدیمی و جدید که بسیاری از آنها در اجاره خدمتگزاران قرار داشت که بر اساس وقف‌نامه نیای آنها متولی آنها بود؛ بطوری که بخاطر این رویداد تاریخی بسیاری از مستاجران، اجاره این ملک‌ها را حق قانونی و شرعی خود می‌دانستند، چنانکه حتا مستوفی آستان در نوشتن طومار دخل و خرج سالیانه، بخاطر موقعیت اجتماعی و اقتصادی، پیش از نام آنها از واژگانی چون عالیجناب، عالیشان و غیره استفاده می‌کرد. بنابراین بسیاری از آنها در کنار فعالیت‌های روزمره حرم مطهر فعالیت‌های کشاورزی یا بازرگانی داشتند؛ و به همین بخاطر از فرادستان جامعه قم به شمار می‌آمدند.

در این میان ملک‌های سیورغال یا تیول‌های[۳] آستان مقدس که پس از چیرگی مغولان جایگزین شیوه قدیمی‌تر آن یعنی اقطاع دوره سلجوقیان و غزنویان شد جایگاه ویژه‌ای داشتند، شوربختانه بخاطر ناچیز بودن اسناد سیورغال بجای مانده از دوره صفویه[۴] آگاهی ما از چگونگی آنها بسیار ناچیز است. به نظر می‌رسد دوگانگی و ناسازگاری متولیان شرعی و رسمی و از همه مهمتر نبودن بایگانی مرکزی در تشکیلات اداری از سازهای بنیادین در نبود این اسناد در آستان است، به عبارتی دیگر سیورغال‌های آستان مقدس شامل تیول زاویه منصور بیک[۵](مراد آباد)، مزرعه کوار[۶]، بخشی از قهیان[۷] در اختیار متولیان شرعی بود؛ و آنها این اسناد را بجای بایگانی آستان در منزل خود نگهداری می‌کردند، بطوری که این اسناد پس از مرگ، بنام ماترک به بازماندگان آنها منتقل شده و به تدریج روزگار از میان رفته‌اند تا جایی که امروزه آستان مقدس از تیول و موقوفه روستای فردو بجز اشاره در طومارهای دخل و خرج چون «قریه فردو که نصف آن وقف و مال و جهات نصف دیگر حسب الارقام سلاطین جنت مکین به سیورغال سرکار فیض آثار مقرر است، حسب المقطع ۲۴ تومان و ۳۹۵۰ دینار نقد ۷ تومان جنس ۳۸ تومان و ۲۵۹۰ ذینار (مقرراً) ۱۷ تومان و ۳۹۵۰ دینار»[۸] سند دیگری ندارد.

برای نمونه بررسی روند دگرگونی روستای تبرته از روستاهای بخش فراهان استان مرکزی از ملک خالصه به سیورغال در دوره صفویه و وقف آن در زمان فتحعلیشاه قاجار بسیار مهم و جالب توجه است، اشاره نویسنده تاریخ قم به سال ۳۷۸ ق. بنام طبریه به معنای کوهستان در کنار نام روستاهای دیگر این بخش چون: گوذدر(گودرز، فشل(فشک)، تلخاب، طوخواب(تلخاب)، فرمن(فرمهین) نشان دهنده پیشینه باستانی این روستا است. چنانکه اشاره شد بخاطر سیاست توجه به امامزادگان، طبقات مذهبی[۹] در زمان صفویه روستای تبرته که پیش از این جزو املاک خالصه و دولتی بود، به صورت سیورغال و به صورت موروثی و همیشگی یا به نوشته اسناد دخل و خرج آستان مقدس به صورت ابدی به یکی از تولیت شرعی آستان واگذار کرده است[۱۰] چنانکه فتحعلیشاه قاجار به همین خاطر، آن را به سال ۱۲۴۴ ق، وقف هزینه روشنایی حرم مطهر کرد.[۱۱]

این موقوفه، افزون بر وقف‌نامه فتحعلی شاهی، دو وقف‌نامه دیگر با خط آیت الله عظمی شهاب الدین مرعشی نجفی به تاریخ ۲۵ خرداد ۱۳۴۴ش. دارد، وقف‌نامه نخست یک صد شعیر مشاع از یکصد و دوازده شعیر هفتدانگ قریه جوقان، و وقف‌نامه دوّم یک دانگ مشاع از ششدانگ مزرعه بزره زمین در قریه کودرز فراهان است که ابوالفضل تولیت به هنگام اجرای اصلاحات ارضی آنها را وقف آموزش کودکان خدمتگزاران کرد.[۱۲]

پیش از این به درآمدهای غیر پایدار اشاره شد، این درآمدها پیشکش زایرین به خدمتگزاران در برابر خدمت غیر اداری بود، چنانکه بخاطر این رویکرد در طومارهای دخل و خرج دوره قاجاریه به هیچ کدام ازآنها اشاره نشده است از جمله آنها می توان به دریافت پول یا جنس[۱۳] از بابت خواندن قرآن، زیارت‌نامه و روضه‌خوانی در بخش‌های مشخص شده رواقها، انجام زیارت نیابتی بجای افراد دارمند شهرهای دیگر،[۱۴] دریافت هدایا از مقامات بلندپایه دینی و سیاسی زیرنام بخشش(عطیه) به مناسبت‌هایی چون عید نوروز و عیدهای مذهبی،[۱۵] درآمد بدست آمده از خاکسپاری جنازه مردگان مانند: نعش‌کشی، ختم قران، مداحی و نظافت محل قبر،[۱۶] واگذاری خانه‌های خود زیرنام کرایه به زیارت کنندگان[۱۷] از باارزش‌ترین بنمایه‌های درآمد ناپایدار خدمتگزاران حرم مطهر در دوره قاجاریه بود.

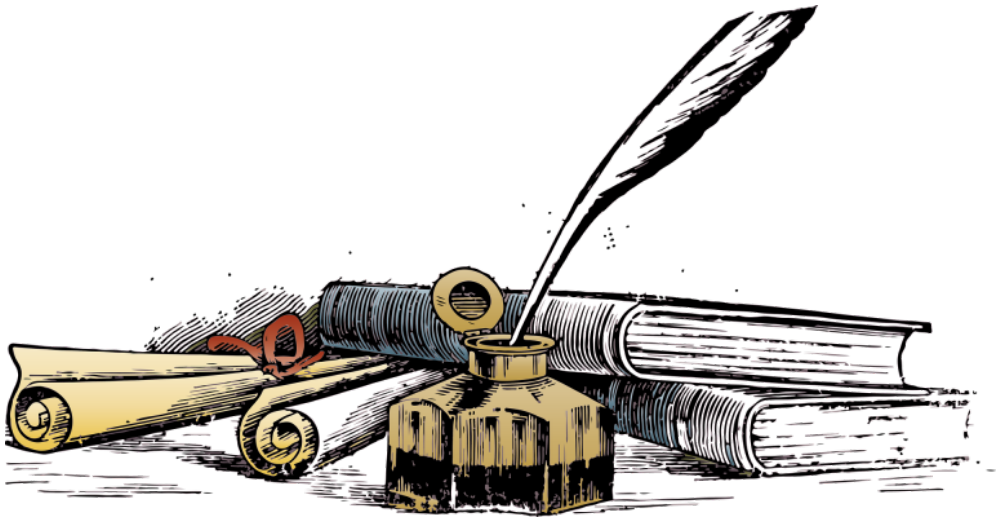

معرفی سند

این طومار به بلندای ۳۱۲ و پهنای حدود ۱۵سانتی متر، با خط نستعلیق بر روی کاغذ کشمیری نوشته شده و یکی از چندین طومار حرم مطهر است که در بایگانی مرکزی آستان مقدس حضرت معصومه(س) نگهداری می‌شود. در بالای طومار مستوفی آستان مقدس با استفاده از عباراتی چون «کتاب خیریت الکتاب دفتر استیفاء سرکار فیض آثارطومار توجیه و تقسیم بنددی پنج ساله» دخل و خرج آستان مقدس از سال ۱۲۵۱ تا ۱۲۵۵ ق. را با نقش مهری به شکل مربع و با سجع «عبدالراجی محمدرضا الحسینی» مشخص کرده است.

مانند طومارهای دیگر در این طومار در باره تشکیلات مالی، موقوفات، تیول‌ها، دست افزارهای بکاررفته در حرم مطهر چون: خیک، دلو، شمع، نام سرکشیکان، خدمتگزاران، پیشه‌های حرم مطهرمانند: متولی باشی، خادم باشی، شماعی، کلیداری، زیارت نامه خوانی، قرآن خوانی، فراشی، مدرسی، حافظی اطلاعات فراوانی ارائه شده است، در این میان اشاره به اندازه (طول * عرض) خانه‌های اجاره‌ای زیر نام خان تصرفی فلان، یکی از بی‌نظیرترین بخش این طومار است، چنانکه باید گفت این نمونه در میان طومارهای بازخوانی شده بی‌همتا است.

معرفی سند

این طومار به بلندای ۳۱۲ و پهنای حدود ۱۵سانتی متر، با خط نستعلیق بر روی کاغذ کشمیری نوشته شده و یکی از چندین طومار حرم مطهر است که در بایگانی مرکزی آستان مقدس حضرت معصومه(س) نگهداری می‌شود. در بالای طومار مستوفی آستان مقدس با استفاده از عباراتی چون «کتاب خیریت الکتاب دفتر استیفاء سرکار فیض آثارطومار توجیه و تقسیم بنددی پنج ساله» دخل و خرج آستان مقدس از سال ۱۲۵۱ تا ۱۲۵۵ ق. را با نقش مهری به شکل مربع و با سجع «عبدالراجی محمدرضا الحسینی» مشخص کرده است.

مانند طومارهای دیگر در این طومار در باره تشکیلات مالی، موقوفات، تیولها، دست افزارهای بکاررفته در حرم مطهر چون: خیک، دلو، شمع، نام سرکشیکان، خدمتگزاران، پیشه‌های حرم مطهرمانند: متولی باشی، خادم باشی، شماعی، کلیداری، زیارت نامه خوانی، قرآن خوانی، فراشی، مدرسی، حافظی اطلاعات فراوانی ارائه شده است، در این میان اشاره به اندازه (طول * عرض) خانه‌های اجاره‌ای زیر نام خان تصرفی فلان، یکی از بی‌نظیرترین بخش این طومار است، چنانکه باید گفت این نمونه در میان طومارهای بازخوانی شده بی‌همتا است.

هو العزیز، هو الله تعالی

کتاب خیریت الکتاب دفتر استیفاء سرکار فیض آثارطومار توجیه و تقسیم بندی پنج ساله مفصله را از ابتداء قوی ئیل لغایت هذا السنه تنگوزئیل در دفتر خود ثبت و ضبط و از قراری که بنچه اسامی هر یک مشخص شد و رسید ایشان معین گردیده، بعد از آنکه بنچه اسامی خود را مهر نمودند، حواله مطابق اخذ است[یک کلمه ناخوانا] است .تحریرفی شهر شوال سنه ۱۲۵۵.

سجع مهر:عبدالراجی محمدرضا الحسینی

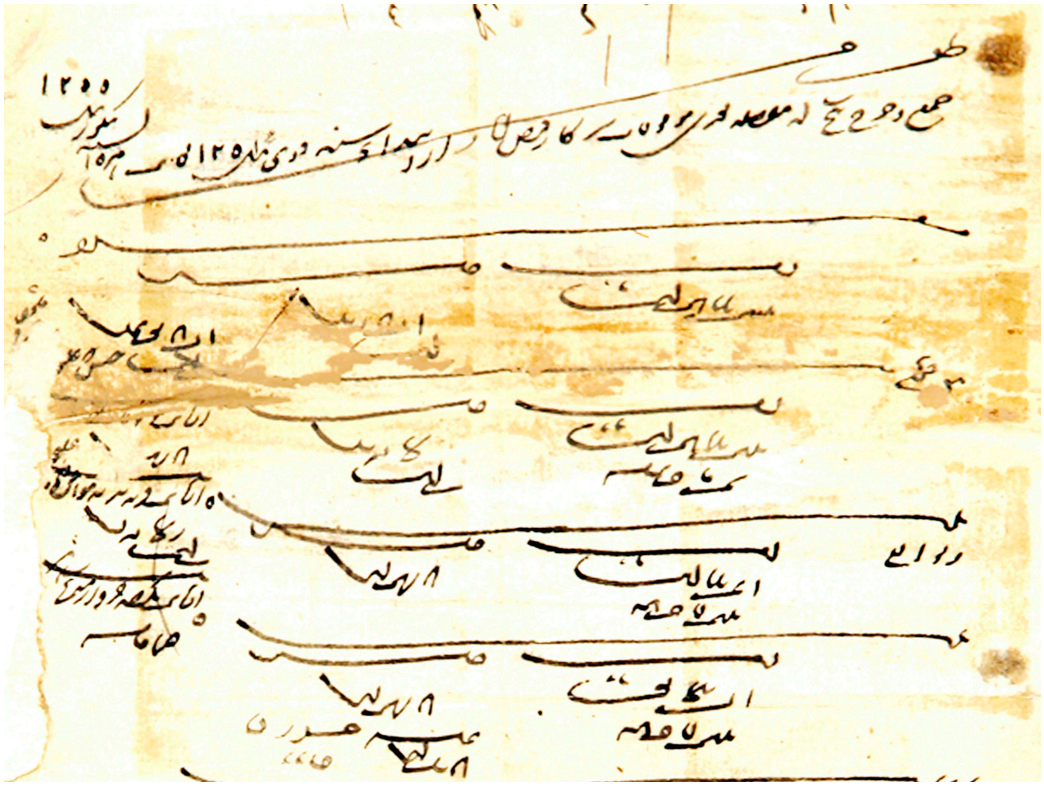

طومار جمع و خرج پنج ساله مفصله نقدی موقوفات سرکار فیض آثار از ابتداء سنه قوی ئیل ۱۲۵۱ لغایت هذه السنه تنگوزئیل ۱۲۵۵

مفرده : نقد: ۳۳۴۷ تومان؛ جنس: ۴۲۰۳ خروار [چند کلمه پاک شده است]. ۱۲۴۹ خروار

موقوفه‌ای: نقد: ۳۳۴۷ تومان و ۶۷۷۵ دینار، جنس: ۲۴۷ خروار جنس: دفعه: از بابت قریه تبرته موافق علیحده ۶۶۴۴۶۱ خروار

دفعه: از بابت یکصد خروار مسترد شد. ۵۶۵ تومان.

دیوانی: نقد: ۲۳۴۰ تومان و ۳۸۷۵ دینار، جنس: ۲۹۸ خروار

دفعه: نقد: ۱۹۹۰ تومان و ۳۲۷۵ دینار جنس: غله: ۲۹۳ خوار؛ جوزه: ۵ خروار.

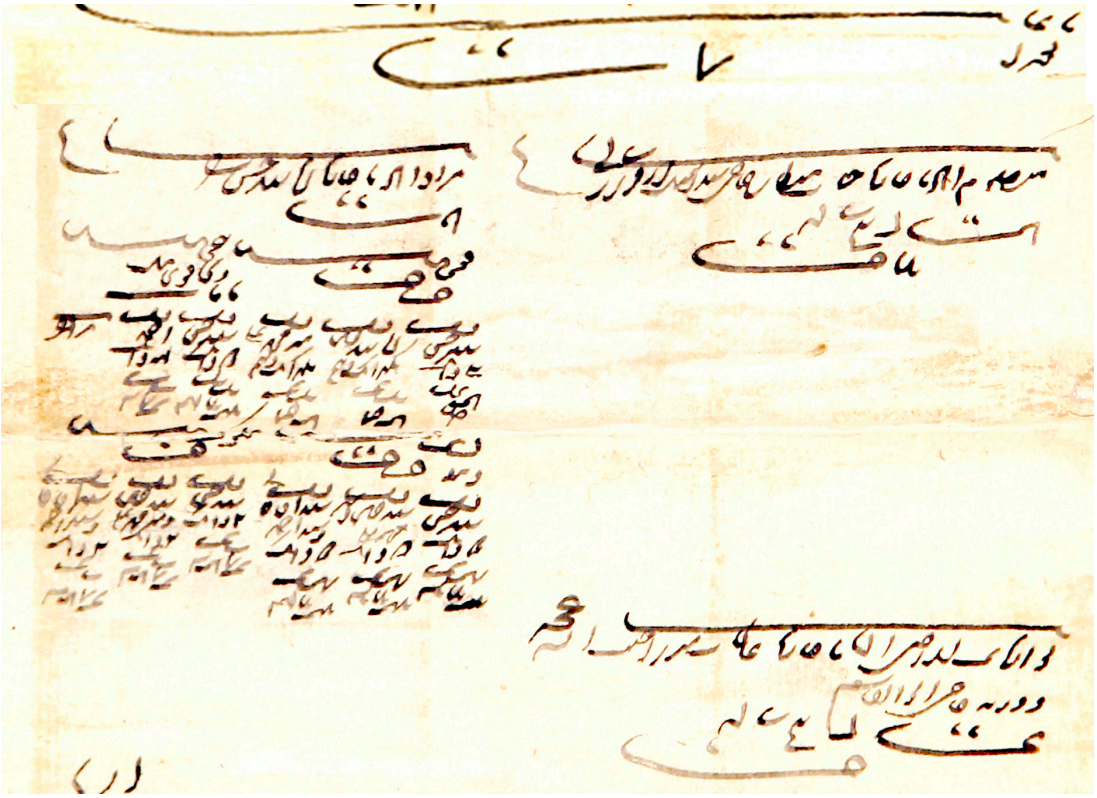

باغات شهری: ۶۶ تومان

مشاع معصوم آباد به اجاره جناب مستطاب حاجی سید اسماعیل از قرار سالی ۷۰ تومان که پنج سالی ۳۵۰ تومان

مشاع مراد آباد اجاره آقا سید حسن استاد ۲۰۰ تومان

دفعه: قوی ئیل : ۵۵ تومان:

عالیجناب سید حسین: سه دانگ و نیم ۲۸ تومان و ۵۰۰ دینار

عالیجناب اقا سید حسن یک دانگ و نیم؛ ۱۳ تومان و ۷۵۰۰ دینار

عالیجناب میر محمد علی یک دانگ و نیم؛ ۱۳ تومان و ۷۵۰۰ دینار

دفعه: قوی ئیل تخاقوی ئیل ۱۰۰ تومان

عالیجناب سید حسن دو دانگ ۳۳ تومان و ۳۰۳۳ دینار

عالیجناب احمد سه دانگ ۶۶ تومان ۶۰۶۶ دینار

دفعه: یزادو

دفعه: ایت ئیل ۵۵ تومان

عالیجناب سید حسن دو دانگ ۱۸ تومان و ۳۰۶۳ دینار

عالیجناب سید حسین وسید محمدعلی دو دانگ ۱۸ تومان۳۰۳۳ دینار

عالیجناب سید آقا جان و سید احمد دو دانگ ۱۸ تومان و ۳ قران ۳۳ دینار

دفعه: تنگوزئیل: ۵۰ تومان

عالیجناب سید حسن دو دانگ؛ ۱۶ تومان و ۶۰۸۳ دینار

عالیجناب سید حسین و میر محمدعلی دو دانگ: ۱۶ تومان ۶۰۸۳ دینار

عالیجناب سید احمد و سید رحیم دو دانگ ۱۶ تومان و ۶۰۸۳ دینار

باغچه: از بابت اراضی آن، اجاره عالیجناب میرزا حبیب الله و ورثه حاج ابوالقاسم ۱۰ تومان مقرراً پنج ساله بشود ۵۰ تومان

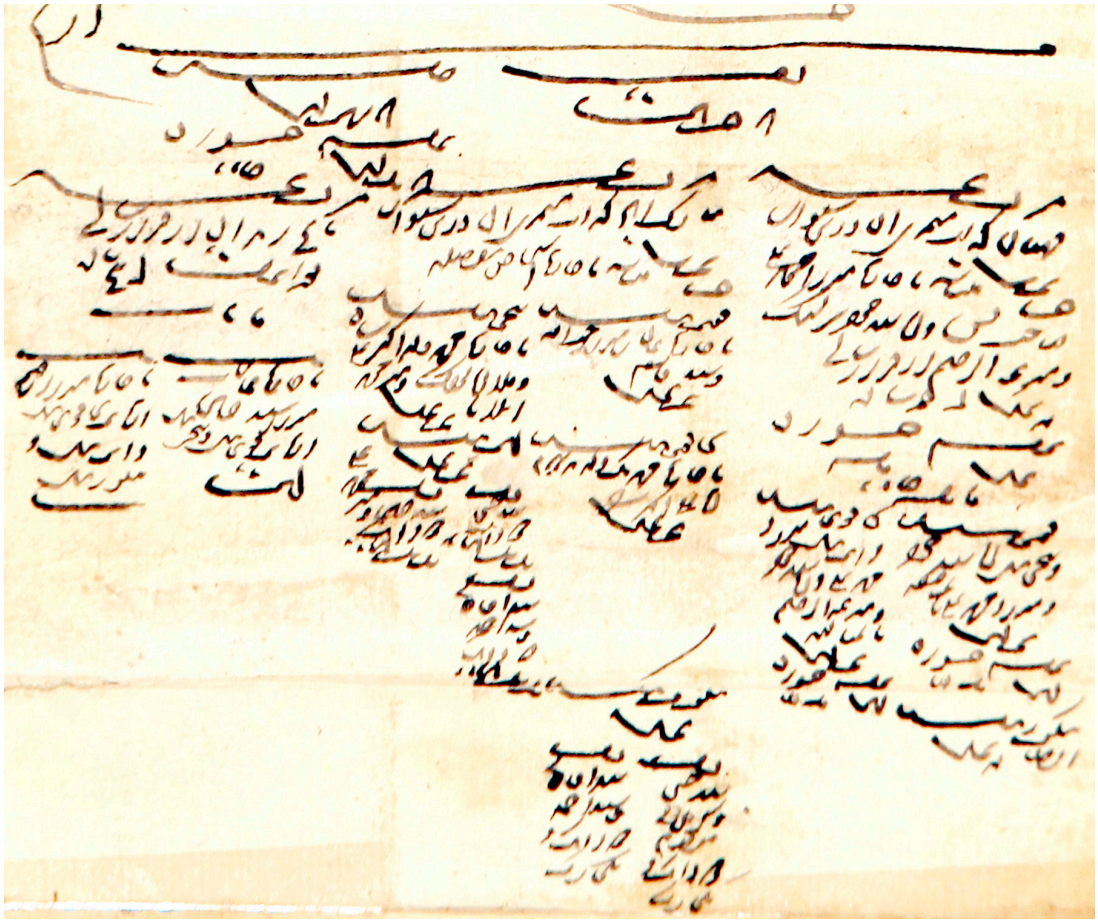

مزارع: نقد : ۲۷۵ تومان، جنس: ۲۹۳ خروار : غله ۲۴۳ خروار/ جوزه ۵۰ خروار ؛

مزرعه قهیان: که از بابت مستمری آن در این سنوات ۲۵ خروار می باشد، اجاره حاج میرزا محمد علی صاحب نسق و آقا سید جعفر سرکشیک و میرزا عبدالرحیم از قرار سالی ۲۱ خروار و مقرراً پنج ساله: غله ۲۰ خروار ؛ جوزه ۱ خروار

قوی ئیل و پیچی ئیل آقا سید حسن و میرزا محمدعلی به مبالغ ۴۲ خروار، غله ۴۰ خروار ؛ جوزه ۳ خروار تنگوزئیل ۲۱ خروار

تخاقوی ئیل و ایت ئیل دارای میرزا محمد علی و آقا سید علی و میر عبدالرحیم به مبالغ: ۴۲ خروار : غله ۴۰ خروار، جوزه ۲ خروار

مزرعه مبارک آباد از بابت مستمری آن در این سنوات ۲۵ خروار می باشد، اجاره اشخاص مفصله

قوی ئیل: به اجاره عالیجناب میرزا حبیب و سید قاسم، ۲۲ خروار.

تخاقوی ئیل: اجاره محمد بک ولد میرزا آقا علی اکبر اجاره ۲۲ خروار.

تنگوزئیل: ۲۰ خروار، عالیجناب سید حسن و کربلائی هر کدام دو دانگ ۱۰ خروار و عالیجناب سید آقا جان و سید احمد دو دانگ ۱۰ خروار

پیچی ئیل به اجاره محمد ولد اکبر شاه و ملا آقا ملک و میر محمدعلی ۲۲ خروار

ایت ئیل ۲۲ خروار : عالیجناب سید حسن دو دانگ ۱ خروار، عالیجناب سید سید آقا و سید احمد دو دانگ ۲۰ خروار؛ عالیجناب سید حسین و میر محمدعلی دو دانگ ۱ خروار.

مزرعه باغ زیدان از قرار سالی نقداً ۲۰ تومان که پنج سال ۱۰۰ تومان

دفعه : اجاره عالیجناب میرزا سید حسین از بابت قوی ئیل الی پیچی ئیل ۴۰ تومان

دفعه: اجاره میرزا رفیع از بابت قوی ئیل، پیچی ئیل و تنگوزئیل ۶۰ تومان

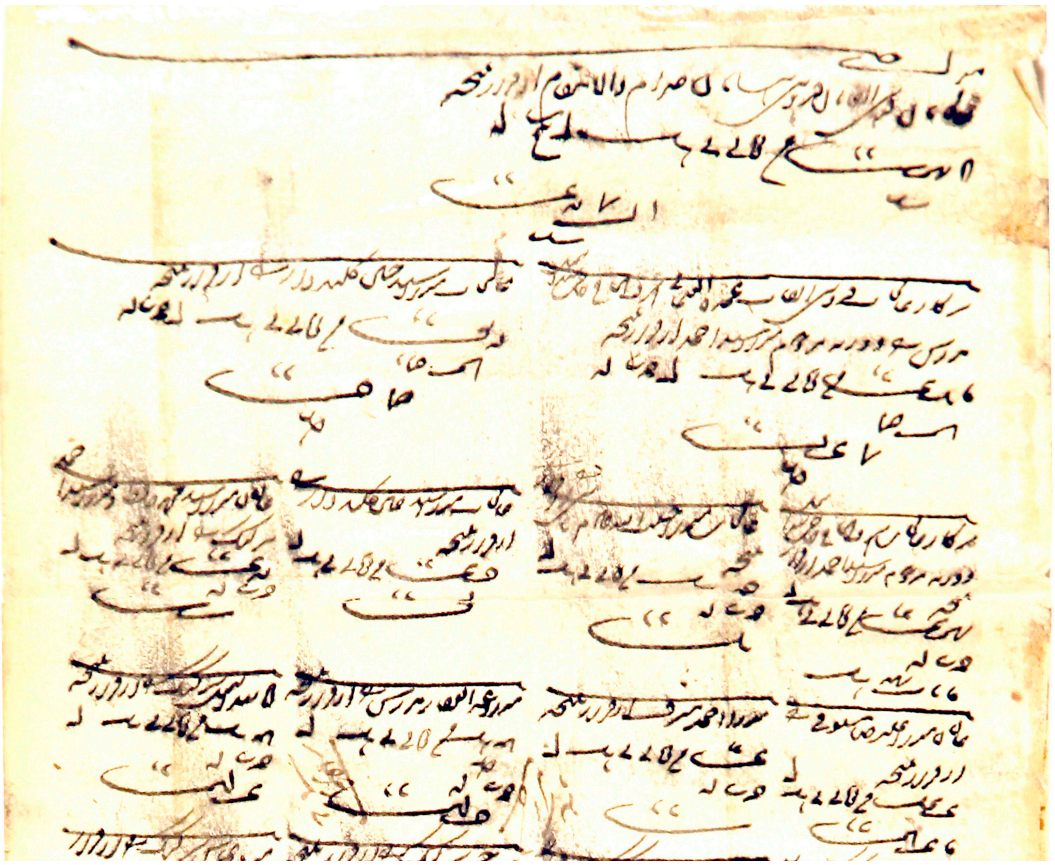

مواجب :آقایان قوی الغابان فردوس آشیانان خدام والامقام از قرار بنچه، ۲۶۸ تومان و ۳۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج سال ۱۶۱۱ تومان و ۳۰۰ دینار ؛

دفعه: سرکار عالیجناب فردوس القاب عمدهٔ العماء، اشرف الحاج حاجی سید اسماعیل مدرس اجاره ورثه مرحوم میرزا سید احمد از قرار بنچه ۱۱۳ تومان و ۷۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۶۸۲ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه: عالیجناب میرزا سید اسماعیل کلیدار اجاره از قرار بنچه ۹ تومان و ۷۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۵۵ تومان تومان و ۵۰۰ دینار ؛

دفعه: سرکار عالیجناب میرزا حاج سید اسمعیل ورثه مرحوم میرزا سید احمد از قرار پنجه ۱۸ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً ۱۰۸ تومان ؛

دفعه: عالیجناب میرزا حبیب الله خادم باشی از قرار بنچه ۵ تومان فی تومانی ۶ تومان مقررا پنج ساله ۳۰ تومان.

دفعه: عالیجناب میرزا سید حسین کلیدار از قرار بنچه ۱۵ تومان از فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹۰ تومان.

دفعه : عالیجناب میرزا سید محمد حافظ و میرزا احمد سرکشیک از قرار بنچه ۱۰ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۶۰ تومان.

دفعه: عالیجناب میرزا علیرضا مستوفی از قرار بنچه ۳۲ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۹۲ تومان

دفعه: میرزا احمد مشرف از قرار بنچه ۱۰ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۶۰ تومان ؛

دفعه: عالیجناب میرزا عبدالغفار مدرس از قرار بنچه ۷ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۴۵ تومان.

دفعه: آقا سید اسماعیل سرکشیک از قرار بنچه ۷ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله مقرراً پنج ساله ۴۲ تومان.

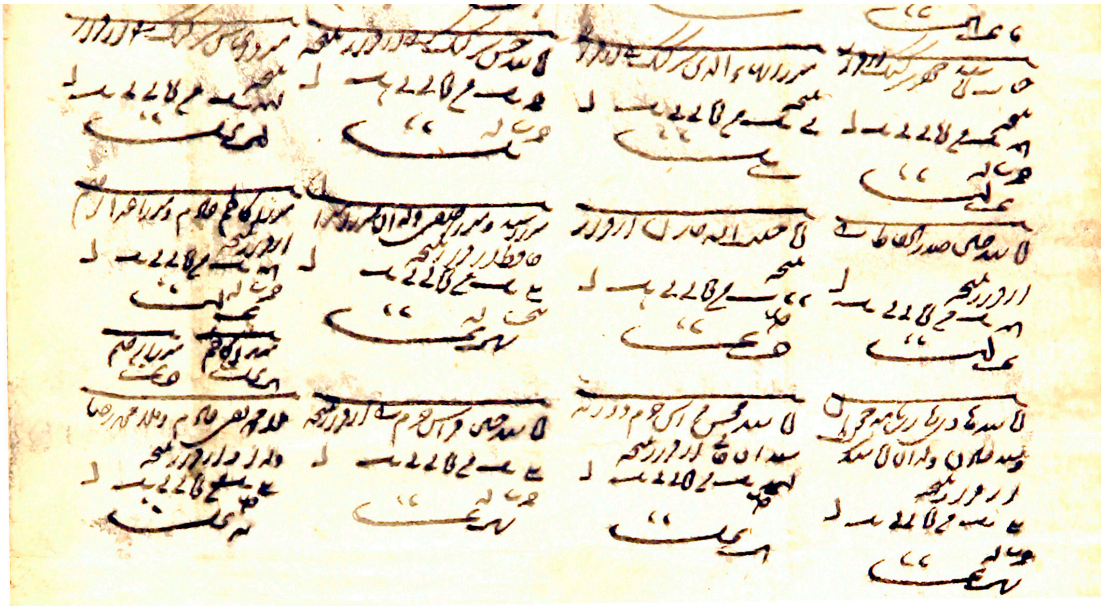

دفعه: عالیجناب سید جعفر سرکشیک از قرار بنچه ۷ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله۴۲ تومان.

دفعه: عالیجناب میرزا بهاء الدین سرکشیک از قرار بنچه ۶ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۳۶ تومان.

دفعه: آقا سید حسن سرکشیک از قرار بنچه ۵ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۳۰ تومان.

دفعه: میرزا عباس سرکشیک از قرار بنچه ۷ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۴۲ تومان.

دفعه: آقا سید حسین صدرالحفاظ از قرار بنچه ۷ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۴۲ تومان.

دفعه: آقا حبیب الله خازن از قرار بنچه ۱۰ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۶۶ تومان.

دفعه: میرزا سید و میرزا صفی ولدان میرزا حافظ از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: میرزا کاظم خادم و میرزا عبدالرحیم از قرار بنچه ۷ تومان فی تومانی۶ تومان مقرراً پنج ساله ۴۲ تومان. نقد: میرزا کاظم ۲۷؛ نقد: میرزا ابراهیم ۱۵ تومان.

دفعه: آقا سید هادی زیارت نامه خوان و سید صادق ولدان سرکشیک از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: آقای سید محسن مدرس حرم ورثه سیدآقاخان از قرار بنچه ۷ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۴۷ تومان.

دفعه: آقا سید حسین فراش حرم اجاره از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان .

دفعه: ملا محمد تقی خادم و ملا محمدرضا ولد او از قرار بنچه ۳ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۲۱ تومان

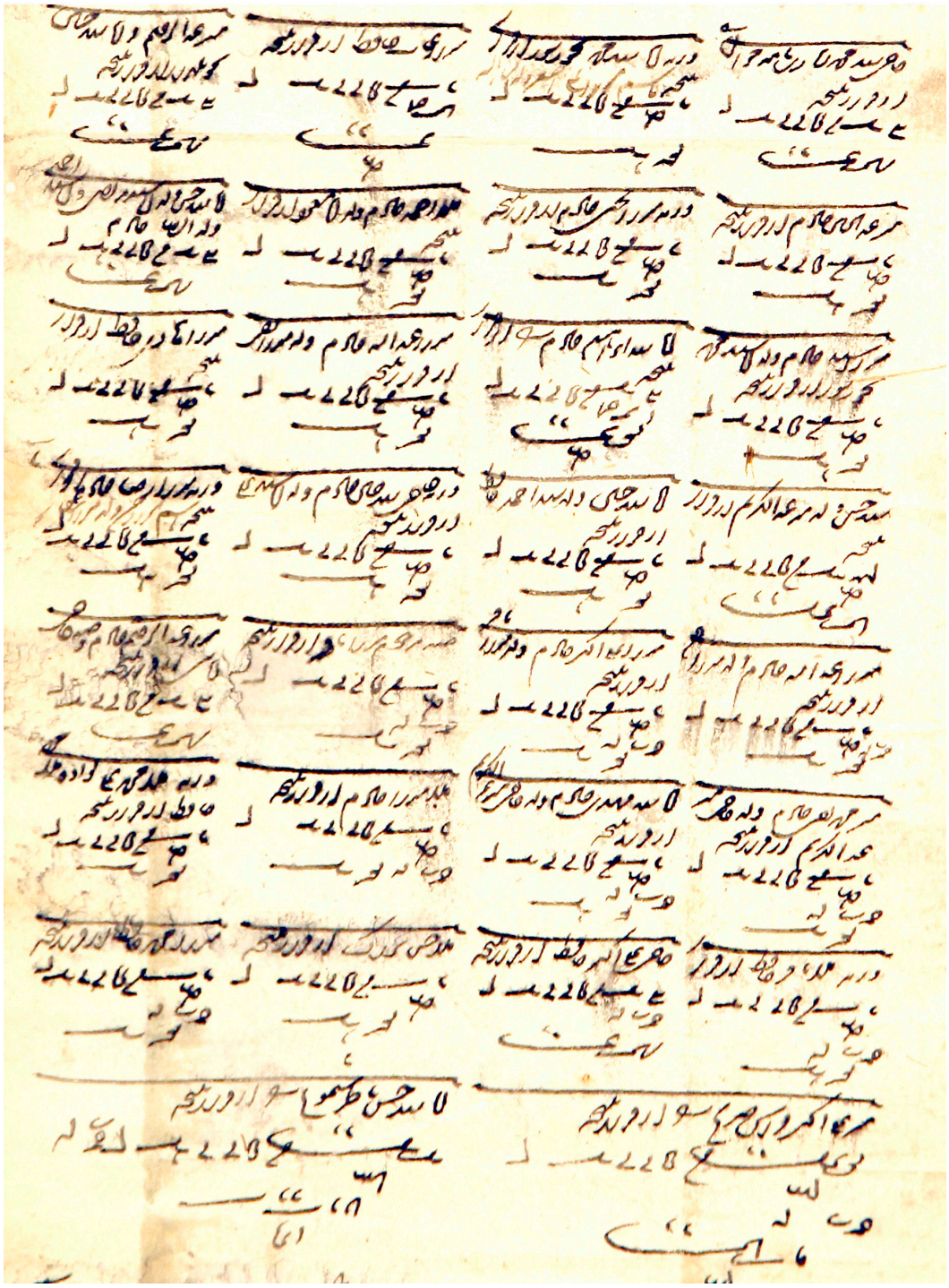

دفعه: حاج سید محمدآقا زیارت نامه خوان از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: ورثه آقا سید محمد بخور سوز از قرار بنچه قاسم مورد علی اصغر ولد مشارالیه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار از فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا عباس حافظ از قرار بنچه ۱ تومان و۷۵۰۰ دینار از ۷۶۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۰ تومان ۵۰۰ دینار.

دفعه: میرعبدالرحیم و آقا سید حسین تحویلدار از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: میرعبد الحسین خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ورثه میرزا یحیی خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار از ۷۶۶ فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ملا احمد خادم ولد آقا مسعود از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار از ۸۶۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: آقا سید حسین ولدان سید مرتضی و آقا سید احمد ولد الرضا خادم از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه : میرزا سید خادم ولد آقا سید محمد بخور سوز از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۸ تومان.

دفعه: آقا سید ابراهیم خادم از قرار بنچه ۳ تومان و ۱۵۰۰ دینار از ۷۶۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان و ۵۰۰ دینار

دفعه: میرزا عبدالله خادم ولد میرزا تقی از قرار بنچه۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا هادی حافظ از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار از ۷۶۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: سید حسن ولد میر عبدالکریم از قرار بنچه ۸ تومان و ۵۰۰ دینار از ۷۶۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۳۷ تومان.

دفعه: آقا سید حسین ولد سید احمد حافظ از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ورثه حاجی سید حسین ولد آقا سید علی از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ورثه میرزا رضا خادم از قرار بنچه هاشم میرزا حسن ولد میرزا غفار از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا عبدالله خادم ولد میرزا ابراهیم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا علی اکبر خادم ولد میرزا باقر از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: صبیه مرحوم میرزا باقر از قرار بنچه ۱ تومان و۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: عبدالرحیم خادم و صبیه حاجی آقا سید از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: میر محمد تقی خادم ولد حاجی میر عبدالکریم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا آقا سید مهدی ولد حاجی میر عبدالکریم خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ملا میرزا خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ورثه ملا محمدعلی نواده ملا محمد حافظ از قرار بنچه ۳ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ورثه ملا باقر حافظ از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: حاجی علی اکبر حافقظ از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: ملا حسن بزرگ از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا محمد حافظ قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرزا علی اکبر فراش ضریح اجاره از قرار بنچه ۲۹ تومان و ۳۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۷۶ تومان و ۳۰۰ دینار.

دفعه: آقا سید حسن ناظر شموع از قرار بنچه ۳۳ تومان و ۸۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله۲۱۰ تومان و ۱۰۰۰ دینار .

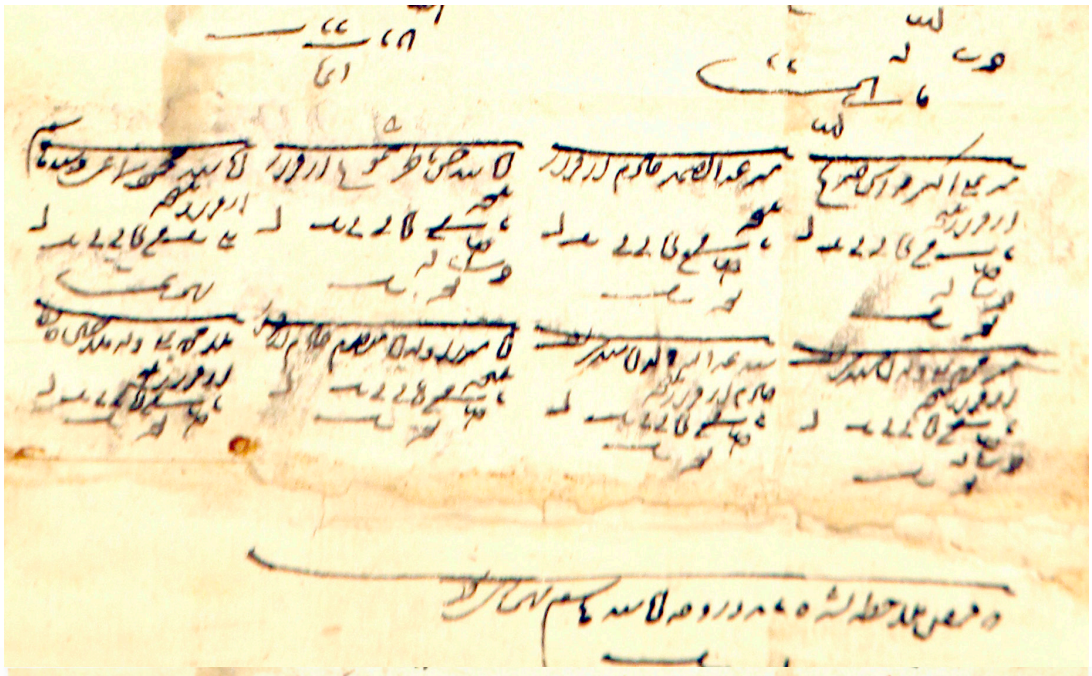

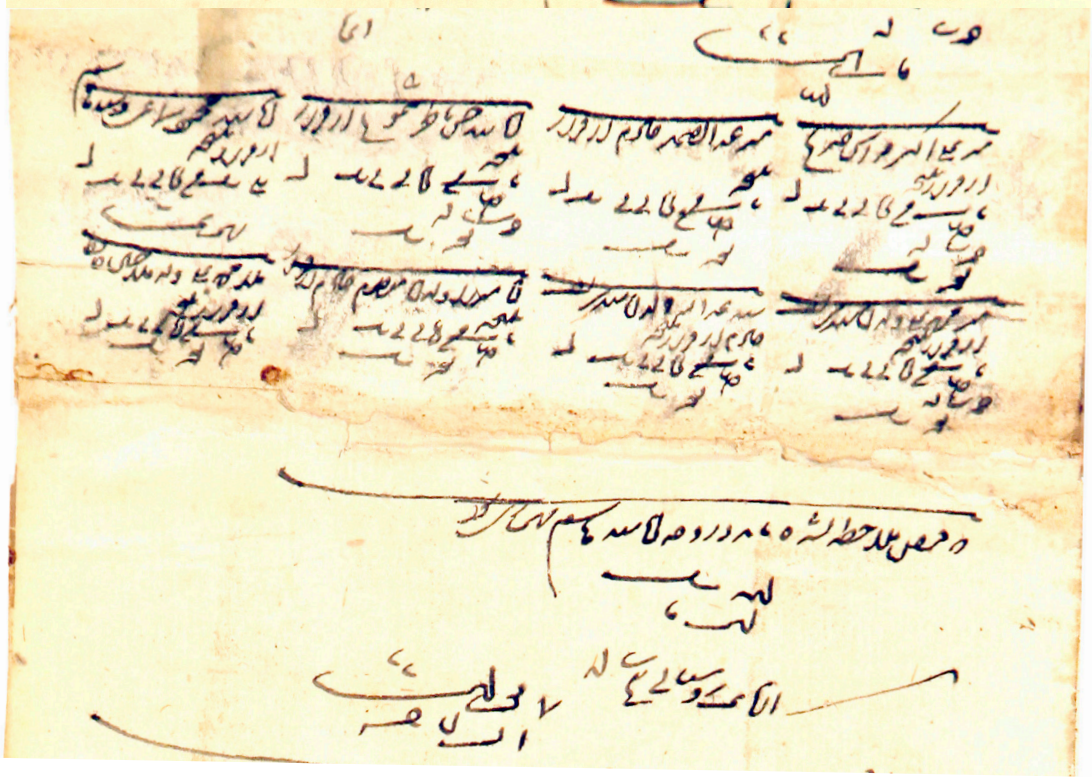

دفعه: میر علی اکبر فراش ضریع از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: میرعبدالصمد خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۳۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله۹ تومان.

دفعه: آقا سید حسن ناظر شموع از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: آقا سید محمود شماعی و سید هاشم از قرار بنچه ۳ تومان فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۱۸ تومان.

دفعه: میر محمدعلی ولد سید شریف از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: سید عبدالامیر ولد سید شریف خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: آقا میرزا ولد اقا معصوم خادم از قرار بنچه ۱ تومان و ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: ملا محمد علی ولد ملا محمد حسین حافظ از قرار بنچه ۱ تومان ۵۰۰ دینار فی تومانی ۶ تومان مقرراً پنج ساله ۹ تومان.

دفعه: دو قبض ملاحظه شد باید در وجه آقا سید هاشم پرداخت شود. ۸ تومان و ۴۰۰۰ دینار، مقرراً از بابت روشنای پنج ساله ۶۴۹ تومان و ۱۰۵۸ دینار .

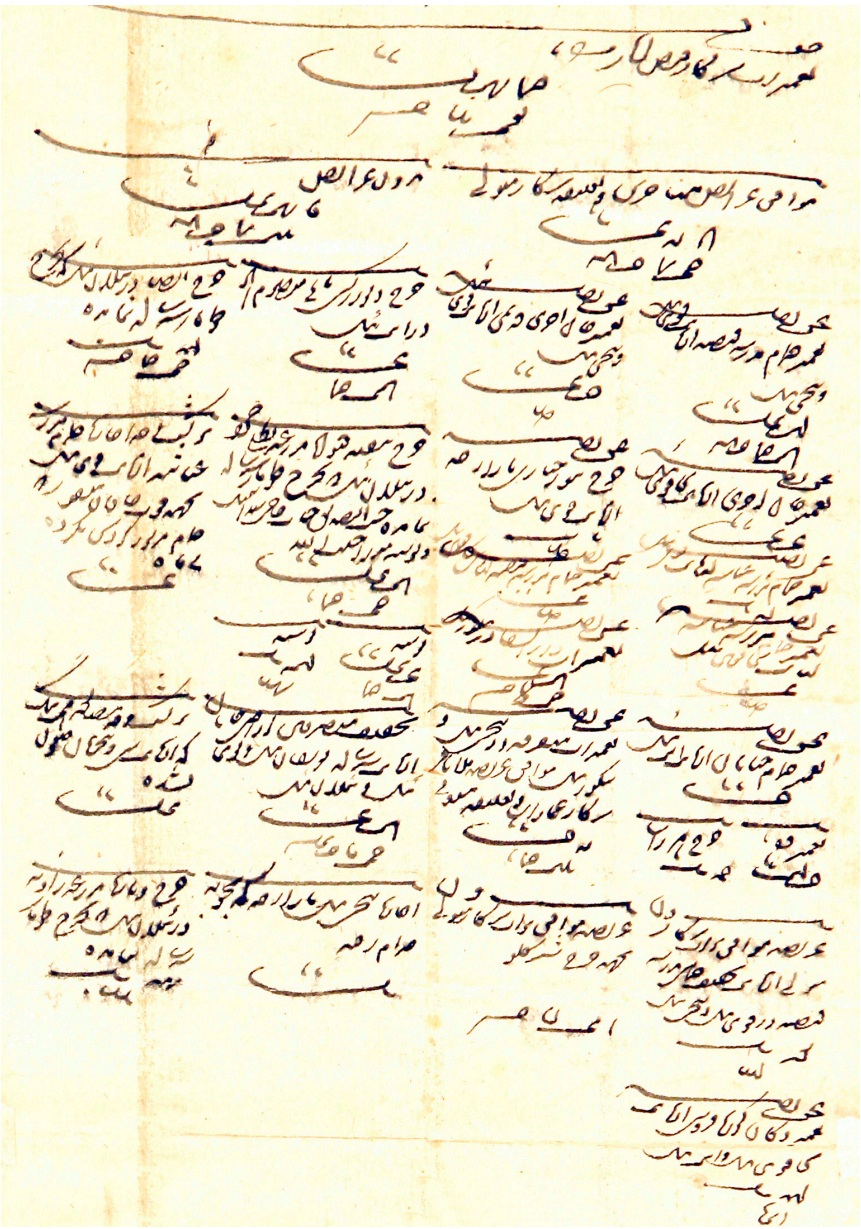

طومار: تعمیرات سرکار فیض آثار : ۵۶۸ تومان و ۹۰۵۳ دینار

نقد: موافق عرایض مستاجرین و تعلیقیه سرکار متولی ۲۱۱ تومان و ۵۶۷۵ دینار

نقد: بدون عرایض :۱۲۸ تومان و ۳۶۷۵ دینار.

عریضه تعمیر حمام مدرسه فیضیه از بابت قوی ئیل و پیچی ئیل ۲۸ تومان و ۷۵۷۵ دینار.

عریضه تعمیر خان اجری قدیمی از بابت قوی ئیل و پیچی ئیل ۱۵ تومان و ۵۰۰ دینار.

عریضه خرج دیوارکشی باغ معصوم آباد در ایت ئیل ۱۰ تومان و ۷۵۰۰ دینار.

عریضه خرج ایضاً در ئیلان ئیل بخرج طومار سه ساله نمانده ۸ تومان و ۵۵۵ دینار.

عریضه تعمیر خان اجری قدیمی از بابت تخاقوی ئیل ۱۲ تومان .

عریضه خرج تنور خبازی بازارچه از بابت قوی ئیل۱ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه : خرج تنقیه قنوات مزرعه بطلیجرد در ئیلان ئیل که بخرج طومار سه ساله نیامده حسب التصدیق جناب حاجی سید اسمعیل و نوشته سید میرزا حبیب الله ۲۷ تومان و ۵۵۰ دینار.

نقد: نوشته: ۲۲ تومان و ۷ قرآن و ۵۰۰ دینار. نقد: نوشته ۸ تومان و ۸۰۰ دینار.

دفعه : برگشت وجه اجاره حمام مدرسه غیاثیه از بابت قوی ئیل بجهت فوت خاقان مغفور که حمام مزبور گردش نکرده ۶ ماه ۱۰ تومان.

عریضه : تعمیر حمام مدرسه غیاثیه لغایت تخای ئیل ۴ تومان.

عریضه : تعمیر حمام مدرسه فبضیه لغایت تخای ئیل ۱۰ تومان و ۵۰۰ دینار.

عریضه : تعمیر حمام مدرسه غیاثیه لغایت تخای ئیل ۱۰ تومان و ۵۰۰ دینار.

عریضه تعمیرات دارالشفآء در تنکوزئیل ۲۷ تومان و ۱۰ قران ۵۰۰ دینار.

عریضه تعمیر حمام خیابان از بابت ایت ئیل ۵۰ تومان.

دفعه: تعمیر و غیره ۴۵ تومان

دفعه: خرج هر سالی ۵ تومان؛ عریضه تعمیرات متفرقه در پیچی ئیل و تنکوزئیل موافق

عریضه: ملا باقر سرکار عمارات و تعلیقیه مستوفی ۵۱ تومان و ۳۵۰۰ دینار .

دفعه: تخفیف متصرفین اراضی خیابان از بابت سه سال توشقان ئیل و لوی ئیل و ئیلان ئیل ۱۷ تومان ۵۱۲۵ دینار.

دفعه: برگشت وجه مصالحه قیمت سنگ که از بابت ۳۵ تومان صلح شد؛ ۲۰ تومان.؛

تیول: عریضه موافق سرای سرکارمتولی از بابت تخفیف حمام مدرسه فیضیه در قوی ئیل و پیچی ئیل ۹ تومان و ۳۰۰۰ دینار.؛ تیول:

عریضه موافق برات سرکار متولیان به جهت خرج شترگلو ۱۰۵۸ دینار

دفعه: اجاره پیچی ئیل بازارچه که به حواله خدام رفته ۳۰ تومان؛

دفعه: خرج بذر مزرعه زاویه در ئیلان ئیل که بحرج طومار سه ساله نیامده ۳۳ تومان و ۳۰۰ دینار

عریضه: تعمیر دکان کوزه فروشی از بابت تخاقوی ئیل و ایت ئیل۴۰ تومان و ۱۰۰۰ دینار

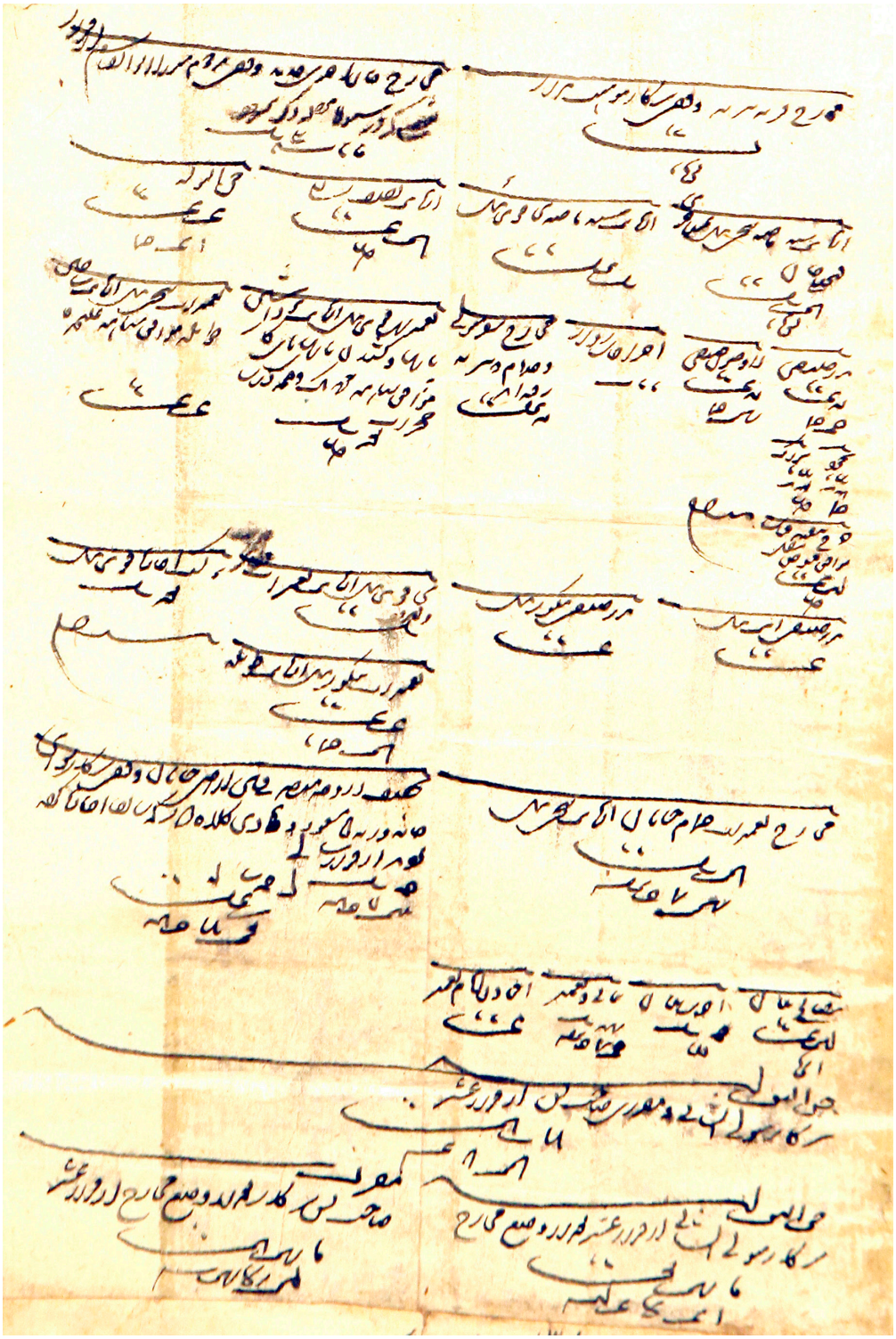

دفعه: مخارج قریه تبرته وقفی سرکار موهبت مزار ۸۰ تومان و ۹۰۰ دینار.

دفعه: ازبابت سنه ماضیه پیچی ئیل مستاجری فتحعلی خان۳۷ تومان و ۹۰۰۰ دینار.

دفعه: از بابت سنه ماضیه تخاقوی ئیل ۴۳ تومان.

دفعه: بذر صیفی۱۱ تومان و ۵۵۰۰ دینار ؛ دفعه: نخود ۳ خروار و ۸ من و ۵۰ سیر

دفعه: [یک کلمه ناخوانا]صیفی ۳ خروار و ۸ من و ۵۰ سیر ؛ نقد مفصله: خرج تنقیه قنات موافق قبوض متصل ۱۴ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه: مخارج خان آجری جدید وقفی سرکار میرزا ابوالقاسمی از قرار سالی که در سنوات مفصله ذکر شده ۱۰۳ تومان.

دفعه: از بابت نصف سال ۱۷ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه: حق التولیه ۱۲ تومان و ۱۵۰۰ دینار.

دفعه: تعمیرات قوی ئیل و برداشتن بامها و کشیدن بامها پای کار موافق، سیاهه محمد بک و همه دری حجرات ۹ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه: تعمیرات پیچی ئیل از بابت ساختن طویله موافق سیاهه علیحده ۱۲ تومان.

دفعه: بذر صیفی ایت ئیل ۱۰ تومان ؛ دفعه: بذر صیفی تنکورئیل ۱۰ تومان.

دفعه: تخافو ئیل تعمیرات حجرات ۳۴ تومان ؛ دفعه: برگشت اجاره قوی ئیل ۹ تومان.

دفعه: تعمیرات تنگوزئیل از بابت طویله مستقله ۱۲ تومان ۷۵۰۰ دینار.

دفعه: مخارج تعمیرات حمام خیابان از بابت پیچی ئیل ۳۷ تومان و ۷۶۲۵ دینار.

دفعه: مصالح خان ۱۴ تومان و ۱۰۰۰ دینار.

دفعه: آجری خان ۵ تومان و ۳۰۰ دینار ؛ دفعه: بنایی و تعمیر ۸ تومان و ۵۶۲۵ دینار.

دفعه : [یک کلمه ناخوانا] تعمیر ۱۰ تومان.

دفعه: تخفیف در وجه موجر ساختن اراضی خیابان وقفی سرکار سوای خانه ورثه آقا مسعود و هادی کلاه دوز که سابقا اجاره کرده از قرار سالی ۵ تومان و ۳۸۷۵ دینار مقرراً پنج ساله ۲۶ تومان و ۹۳۷۵ دینار.

حق التولیه: سرکار متولی آستانه و مقرری صاحب نسق از قرار عشر ۳۷۶ تومان و ۷۷۱۲ دینار

حق التولیه: سرکار متولی آستانه از قرار عشر بعد از وضع مخارج ۱۹۸ تومان و ۱۷۴۲ دینار

مقرری صاحب نسق سرکار پس از وضع مخارج از قرار عشر، ۱۷۸ تومان و ۹۴۶۸ دینار.

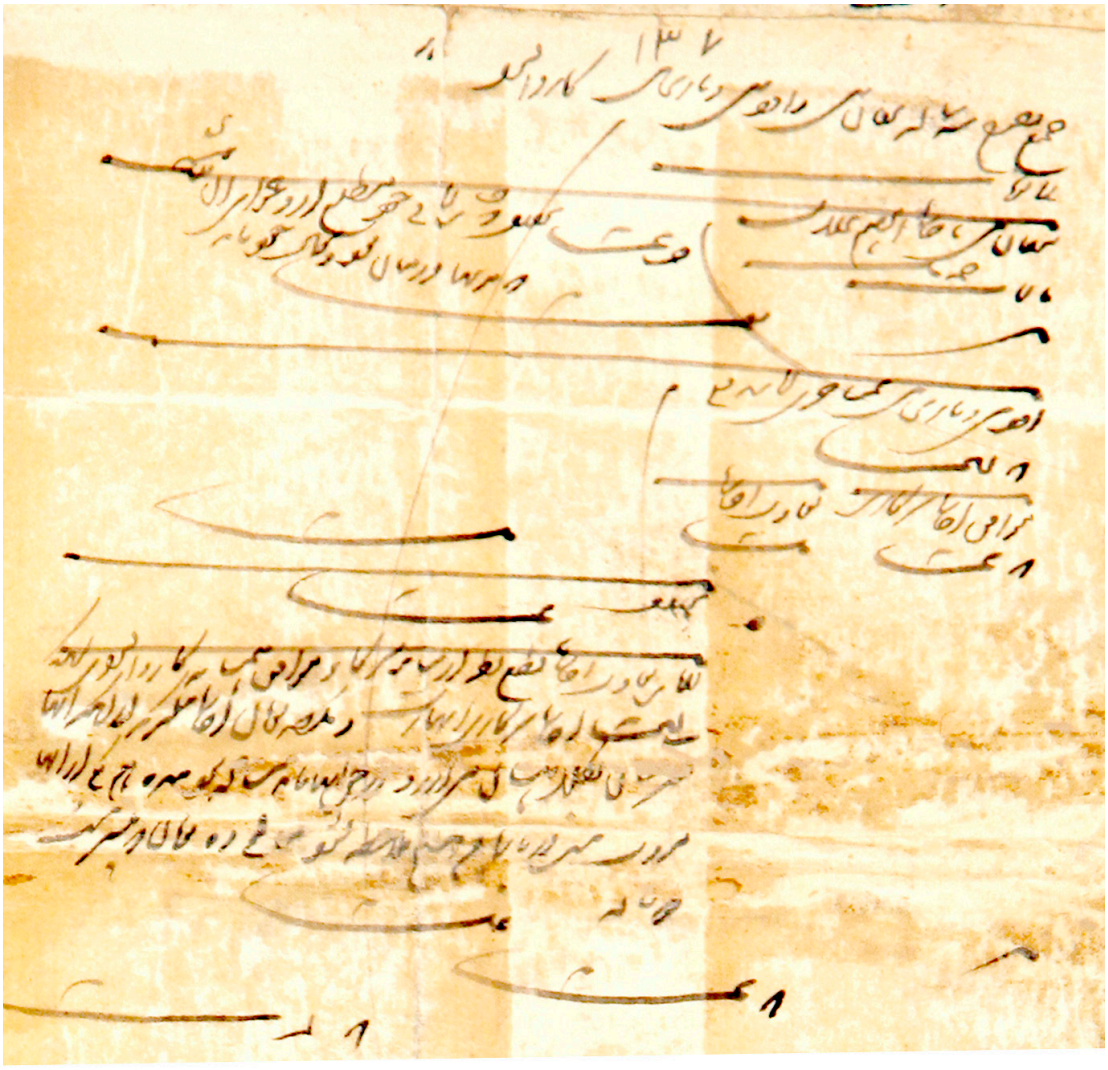

جمع و خرج سه ساله ئیلان ئیل، اود ئیل و بارس ئیل کاروانسرا: ۸۰۹ تومان. کسر

دفعه: سیچقان ئیل به اجاره ابراهیم علاف ۱۰۵ تومان، کسر ؛ ۱۵تومان تعلیف چارپایانی که مسطیع از چرایی آن می‌باشد که مدتها در سال نقد و جنس را خود داده ۳۰ تومان.

دفعه: قوی ئیل و بارس ئیل مستاجری آقا سید علی ۲۴۰ تومان.

دفعه: موافق اجاره سرکاری ۲۱۰ تومان.؛

دفعه: تفاوت اجاره ۳۰ تومان.

۳۰ تومان.

دفعه: تخفیف ۱۰ تومان.

دفعه: بهای تفاوت اجاره‌ها قطع نظراز سایر شرکاء و موافق همسایه کاروانسرای کهنه ۴۶ تومان اجاره سرکاری آنها است و یکصد تومان اجاره آهنگری که هر یک از آنها در سال یکصد تومان شاهی می‌ارزد، اجاره درحق بیع نامه که مساله بوده بهره به هیچ یکی از آنها مقرر نشد در بالا ملاحظه شود که ده تومان میسر نیست. دو ساله ۲۰ تومان مقرراً دو ساله ۲۱۰ تومان.

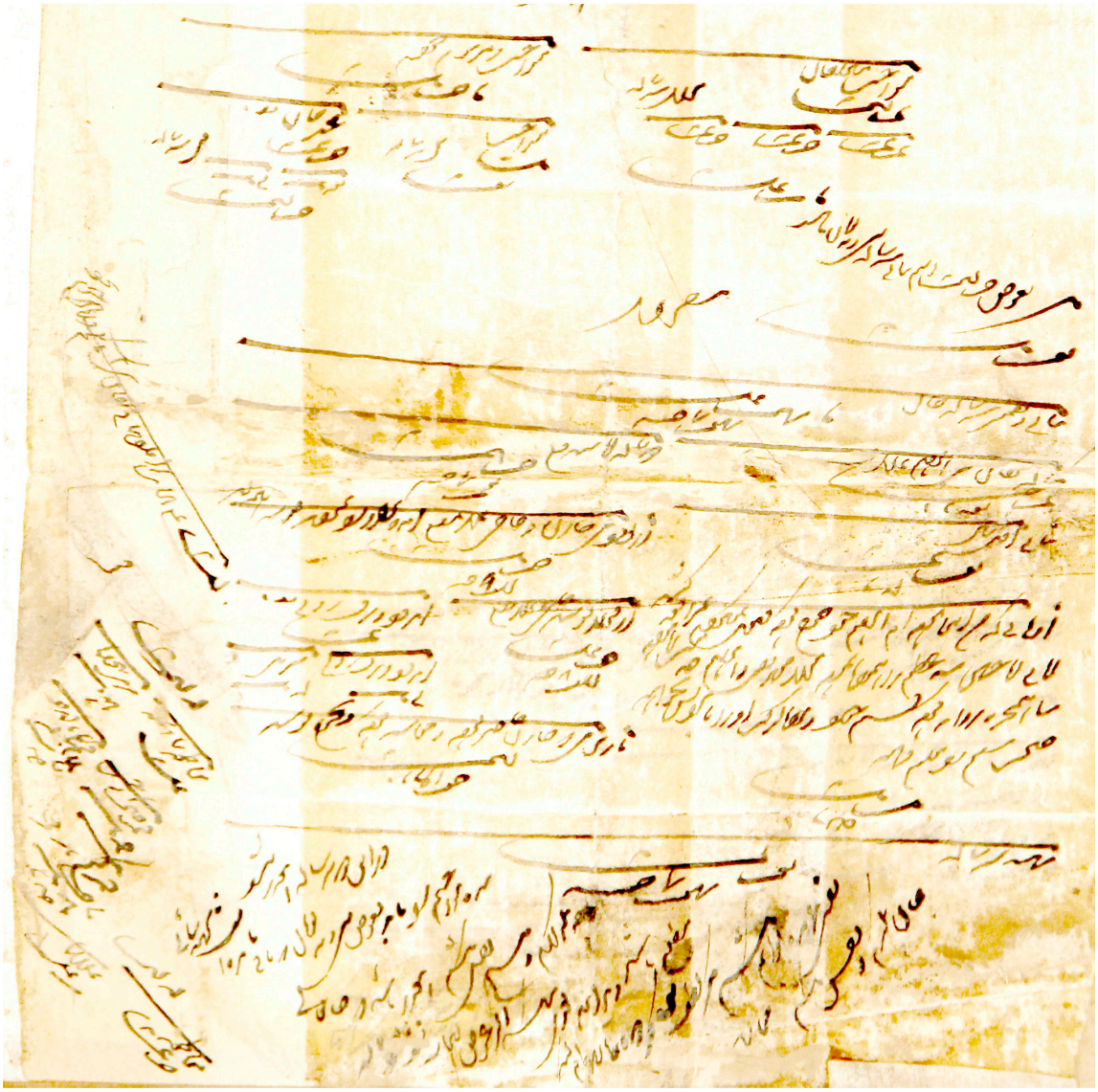

دفعه: مواجب متعلقان ۴۲ تومان، علاوه شد: دفعه: ۱۲ تومان ؛ دفعه: ۱۵ تومان، ؛ دفعه ۱۵ تومان.

دفعه: مواجب مرسوم. خودم ۱۳۵ تومان. دفعه: مواجب ۳۰ تومان سه ساله۶۰ تومان. دفعه: غیر خان ۱۵ تومان. دفعه: ۸ تومان. دفعه : ۷ تومان فی سه سال؛ ۴۵ تومان

مقررا بعوض: ۴۵ تومان رسم باقی سه ساله سی و نه تومان باشد ۱۲۶ تومان

۳۹ تومان مفروز

دفعه: بنای و تعمیر سه ساله خان، ۱۲۸ تومان و ۳۰۵۷ دینار.

دفعه: یکساله خان سید ابراهیم علاف ۶۲ تومان و ۳۰۰ دینار.

دفعه : دو ساله اجاره سید علی ۷۵ تومان و و ۹۰۵۶ دینار.

دفعه: بنایی ایت ئیل ۱۳ تومان و ۴۰۰ دینار.

دفعه: زر دوزی خازن و حاجی غلامعلی مقررً اجاره به نقد پرداخت شد ۳۵ تومان ۴۰۵۲ دینار.

دفعه : از قرار نو سید علی و غلامعلی ۲۵ تومان و ۳۰۵۲ دینار.

دفعه: اندود و برف روبی ۱۰ تومان.

دفعه: اندود برف روبی ۶ تومان.

دفعه: [...] ۴ تومان.

دفعه: از زمانی که من اینجا بوده ام [یک کلمه ناخوانا] خود خرج کرده قبض نمی کردم، مراجعه کنند، آقا علی آقا حسین سید عظیم مرا همراهی نموده ملا محمد تقی داعیم خدمت آقا میرزا بمحرره روارنه بوده ، قسم خورد و رضا گرفت او را پاپوش نخواهم حتی[یک سطر ناخوانا] ۳۳ تومان و ۵ تومان.

دفعه: باربری و خازن حاضر بوده و محاسبه کرده به خرج رسید. ۴ تومان و ۵۴۰۰ دینار.

[اتصلات اصل در دست چپ] :

دفعه: ۴ تومان علی آقا را [یک کلمه ناخوانا] برای کاظم فراهم خواهم نمود. ؛ ۴۴ تومان :

دفعه: فاطمه خانم و ۲۰ تومان.

دفعه مریم ۸ تومان. دفعه: قیمت جنس احمد ۵ تومان.

دفعه: قیمت کاه محمد ۳۰۰ دینار کسر ۱ تومان ۵۰۰ دینار.

دفعه: قیمت گچ ۱۵۰ تومان کسر ۲ تومان و ۵۰۰ دینار؛

دفعه : علاوه ۲۶ تومان.

دفعه: اجاره سه ساله ۶۹ تومان و ۹ قران ۵۶ دینار. در این که هر ساله مقرر شد میرزا رحیم اجاره باید بعوض ۳۳ تومان که باقی مانده است(همه سالی) [چند کلمه ناخوانا] مقررباشد که جنابعالی مطلع باشد و بداند مجری همیشه الاعوض انتخاب شود که همه ساله تعیین نماید.

[چند سطر ناخوانا]

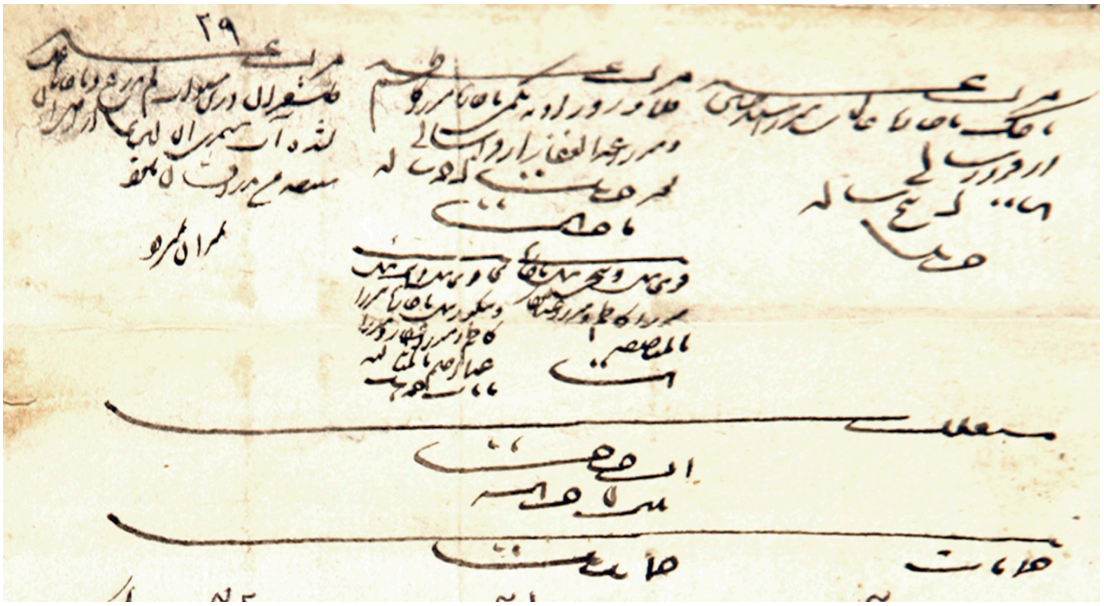

مزرعه باجک اجاره عالیجاه میرزا سید حسین از قرار سالی ۷ خروار مقرراً پنج ساله ۳۵ خروار.

۲۸) مزرعه قلاور و زاویه بیگمی باجاره میرزا کاظم و میرزا عبدالغفار از قرار سالی ۳۵ تومان مقرراً پنج ساله ۱۷۵ تومان.

دفعه: قوی ئیل و پیچی ئیل به اجاره میرزا کاظم و میرزا عبدالغفار بالمناصفه ۷۰ تومان.

دفعه: تخاقوی ئیل و ایت ئیل و تنگوزئیل به اجاره میرزا کاظم و میرزا عبدالغفار و میرزا عبدالرحیم بالمناصفه ۱۰۵ تومان.

۲۹) مزرعه طپشقران درین سنوات لم یذرع به اجارات عمل شده، آب ممیزی آن ۱۴ خروار اراضی آن متصرفی، بذر افشان نمود. بمیزان هر دو.

مستغلات: ۱۰۵۵ تومان ؛ ۳۸۷۵ دینار

دفعه: حمامات ۵۳۳ تومان.

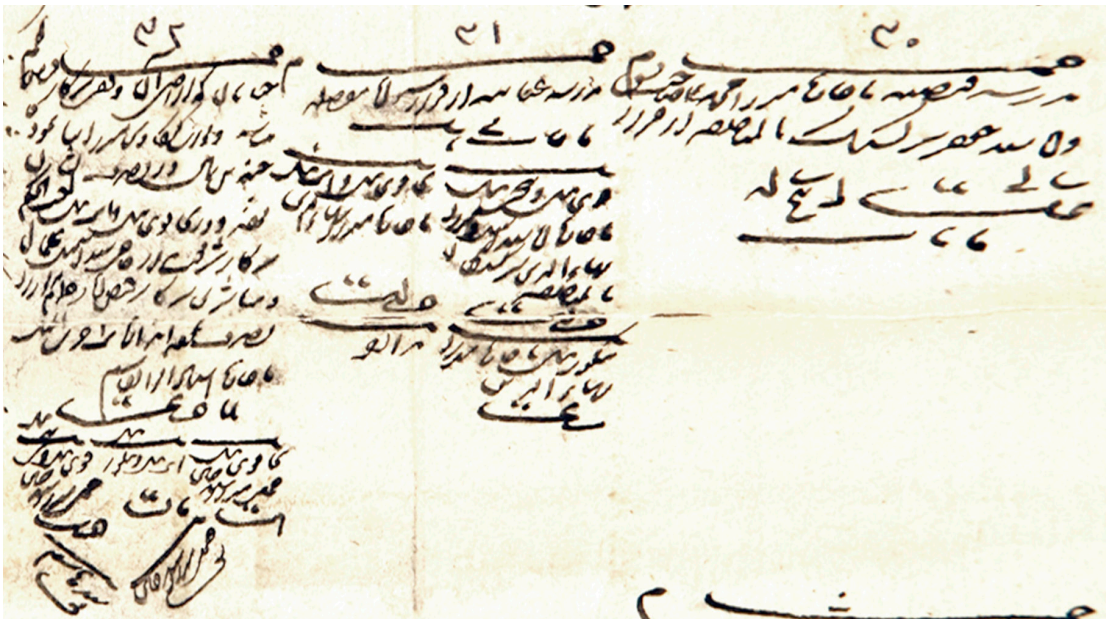

۳۰) حمام مدرسه فیضیه اجاره میرزا محمد علی صاحب نسق و آقا سید جعفر سرکشیک بالمناصفه از قرار سالی ۲۰ تومان مقرراً پنج ساله ۱۰۰ تومان.

۳۱) حمام مدرسه غیاثیه از قرار سنوات موصله ۱۰۶ تومان؛ دفعه: قوی ئیل و بیچی ئیل اجاره آقا سید اسمعیل و میرزا بهاالدینی سرکشیکان بالمناصفه ۴۵ تومان.

دفعه: تنگوزئیل به اجاره میرزا بهاالدین ۱۶ تومان.

دفعه: تخاقوی ئیل و ایت ئیل اجاره میرزا بهاالدین ۴۵ تومان.

دفعه: نداده

۳۲) حمام خیابانی که اراضی آن وقفی سرکار فیض آثار می باشد و دیواری آن کیکاوس میرزا بنا نموده چندین سال در تصرف ایشان بوده، و در قوی ئیل و ایت ئیل تحت الحکم سرکار شریعت از حاج سید اسمعیل عمال و مباشرین سرکار فیض آثار حمام را رد تصرف نمودند از بابت اجری المثل باجاره استاد ابوالقاسم ۳۱۵ تومان.

دفعه) تخاقوی ئیل جمعی میرزا سید حسین: ۷۰ تومان

دفعه) ایت ئیل و تنگوز ئیل: ۱۸۰ تومان اتصلات راست .

دفعه) جمعی میرزا سید حسین ۹۰ تومان.

اتصلات سمت چپ: دفعه: سید هاشم ۹۰ تومان

دفعه) قوی ئیل و پیچی ئیل جمعی میرزا سید حسین: ۶۵ تومان

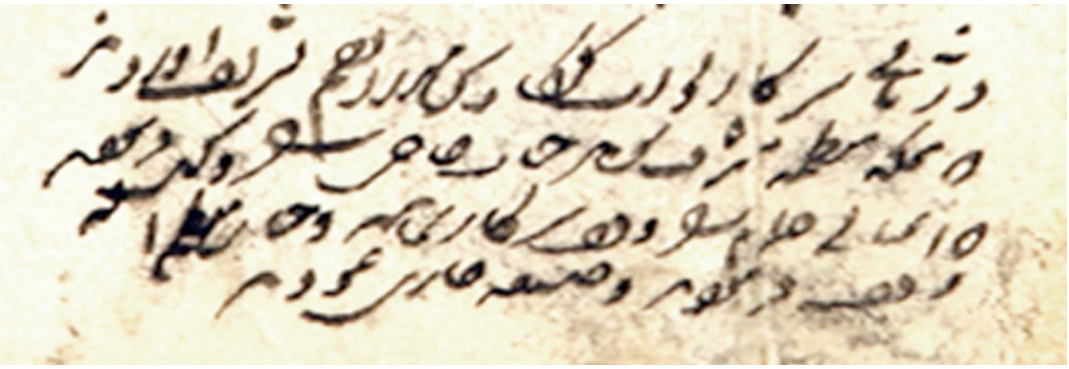

(در حاشیه سمت چپ) در ثانی سرکار نواب کیکاوس میرزا به قم تشریف آوردند در محکمه منظمه مشرف موجر جناب حاجی اجاره وکیل فرمودند که اعیانی حمام اجاره وقف سرکار نمایند و جناب معظم له موافقت فرمودند و صیغه جاری نمودند.

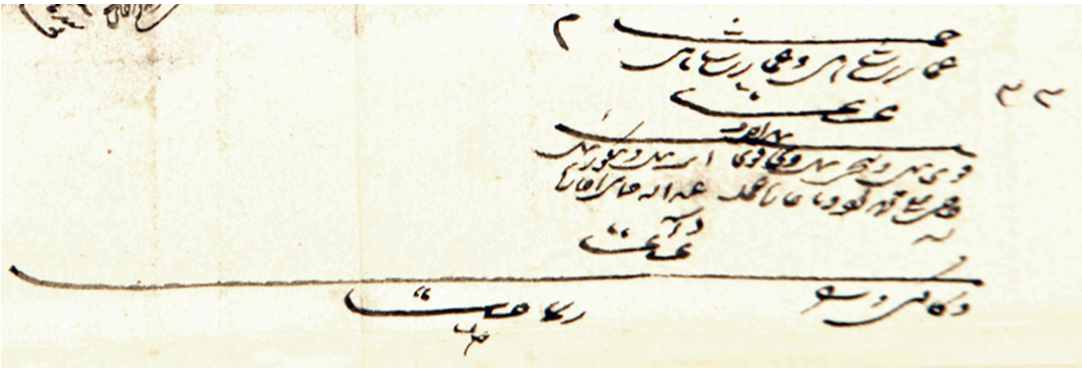

۳۳) حمام عمارت شاهی و عمارت شاهی ۱۲ تومان بهر اجرت:

دفعه: قوی ئیل و پیچی ئیل و تخاقوی ئیل اجرت حاجی علی محمد بود و با اجاره عمل نشد.

دفعه: ایت ئیل و تنگوز ئیل عبدالله حمامی اجاره داشته ۱۲ تومان؛

دفعه) دکاکین و اجاره: ۴۶۵ تومان و ۵۰۰ دینار

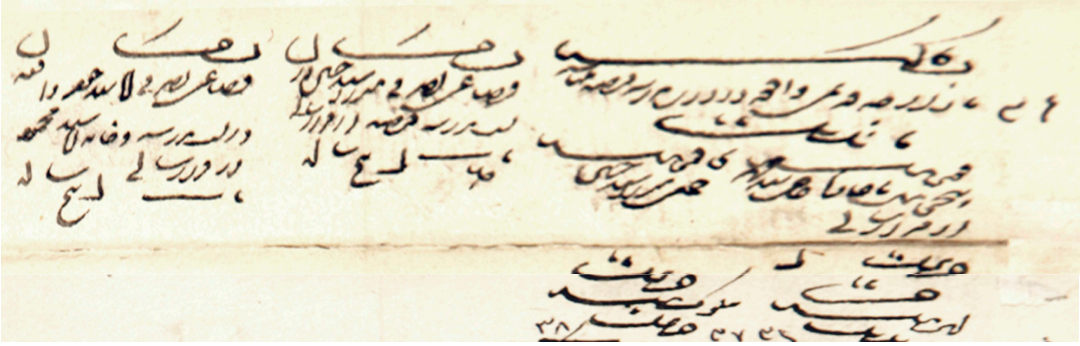

۳۴) دکاکین بازارچه قدیمی واقعه در روی مدرسه فیضیه می‌باشد ۱۳۳ تومان.

قوی ئیل و پیچی ئیل اجاره را حاجی سید محمد ار قرار سالی ۲۵ تومان.

مقرراً ۵۰ تومان

ایت ئیل ۳۳ تومان

تخاقوی ئیل جمعی میرزا سید حسین ۲۵ تومان

تنگوز ئیل ۲۵ تومان.

دکان قصابی تصرفی میرزا سید حسین در سمت مدرسه فیضیه از قرار سالی ۱ تومان و ۵۰۰ دینار که پنج ساله ۷ تومان و ۵۰۰ دینار.

دکان قصابی تصرفی آقا سید جعفر واقعه در بست مدرسه و خانه آقای سید محمود از قرار سالی ۱ تومان که پنج ساله ۵ تومان.

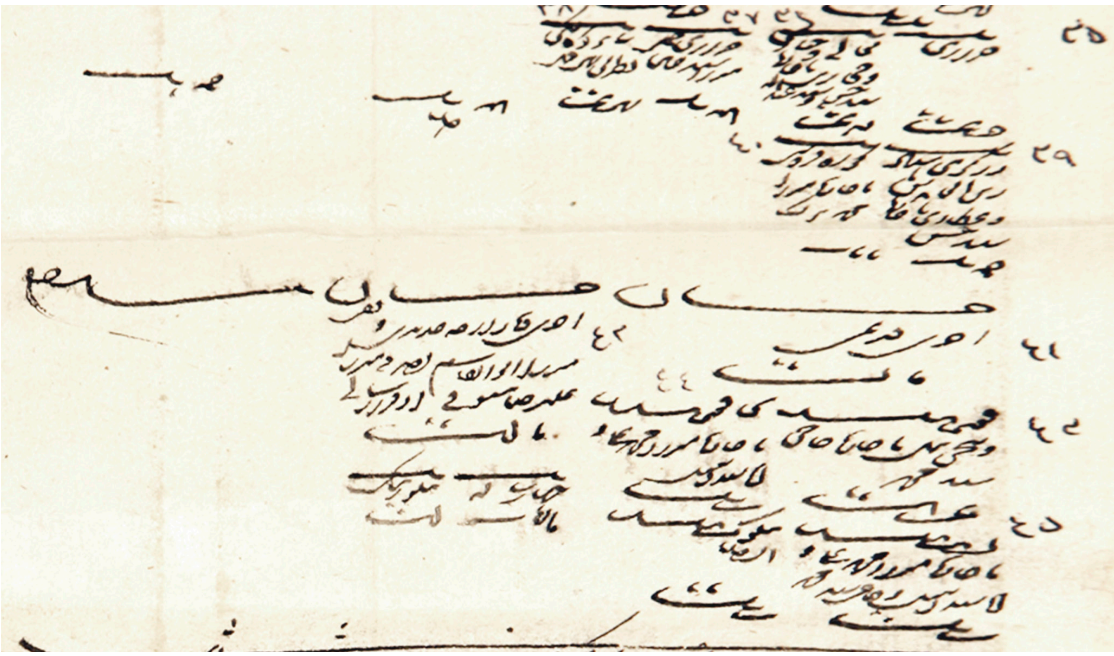

۳۵) دفعه: خرازی ۱۵ تومان.

۳۶) دفعه: بقالی و خرازی و حجاری اجاره سید حسین و سید عبداله ۱۱ تومان.

۳۷) دفعه: خرازی جمعی میرزا سید حسین ۷ تومان.

۳۸ دفعه: سایر دکاکین تصرفی این محل ۱۸ تومان.

۳۹) دفعه: زرگری سید آقای زین العالبدین و عطاری اجاره سید حسن ۵ تومان.

۴۰) دفعه: کوزه فروشی اجاره میرزا محمد ترک ۲ تومان.

۴۱) خان اجری قدیمی ۱۰۰ تومان.

۴۲) خان اجری بازارچه جدیدی وقفی میرزا ابوالقاسم تصرفی میرزا علیرضا مستوفی از قرار سالی ۱۴۰ تومان.

۴۳) قوی ئیل و پیچی ئیل اجاره حاجی سید محمد ۷۲ تومان، دفعه: چهارساله ۱۰۰ تومان ، دفعه: تنگوز ئیل ۴۰ تومان

۴۴) تخاقوی ئیل اجاره میرزا محمد علی و آقای سید اسمعیل ۳۶ تومان ، □ تنگوز ئیل ایضا ۳۶

۴۵) ایت ئیل به اجاره میرزا محمد علی و آقای سید اسمعیل وحاجی سید محمد ۳۶ تومان

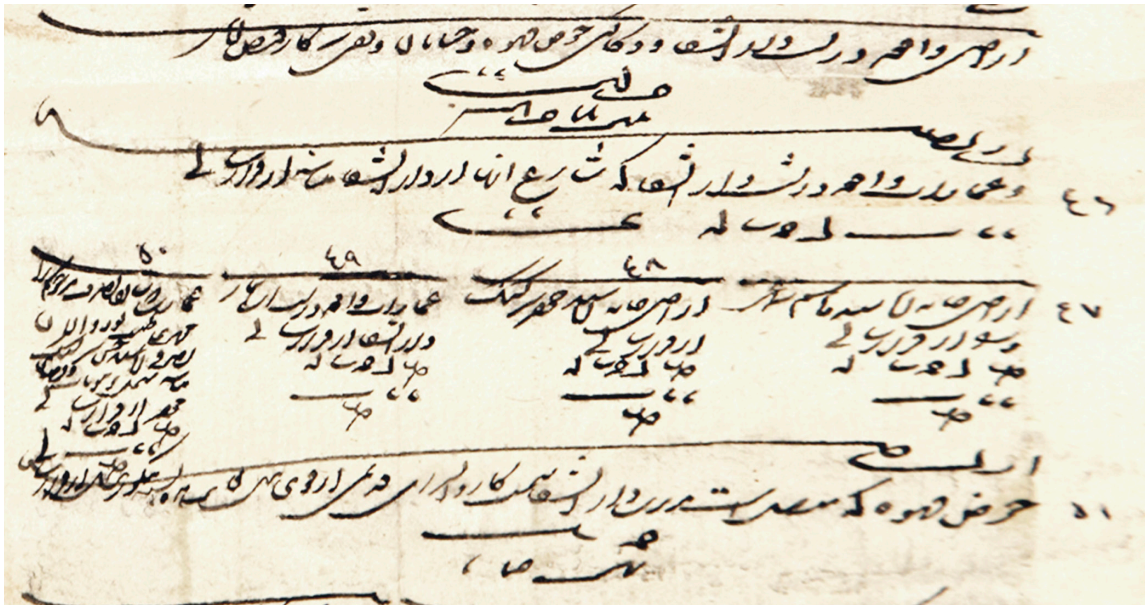

دفعه: اراضی واقعه در پشت دارالشفاء و دکاکین حوض قهوه و خیابان وقفی سرکار فیض آثار ۴۵ تومان ۳۳۷۵ دینار

۴۶ سررشته: عمارت واقعه در پشت دارالشفاء که شارع آنها از دارالشفاء می باشد از قرار سالی ۲ تومان مقرراً پنج ساله ۱۰ تومان

۴۷) اراضی خانه آقای سید هاشم شماعی ... از قرار سالی ۵۰۰ دینار پنج ساله ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار

۴۸: اراضی خانه سید جعفر سرکشیک از قرار سالی ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار

۴۹) عمارت واقعه در پشت دیوار دارالشفاء از قرار سالی ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار

۵۰) عمارت که سالها در تصرف مرحوم میرزا مهدی طبیب بوده و الان تصرفی اقا سید حسین سرکشیک می باشد مشتمل بر بیوتات و قصابی محمد از قرار سالی ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار

۵۱) اراضی حوض قهوه که متصل است بروی دارالشفاء سمت کاروانسرای قدیمی از قوی ئیل لغایت هذه السنه تنگوز ئیل از قرار سالی ۵ تومان و ۸۵۰۰ دینار

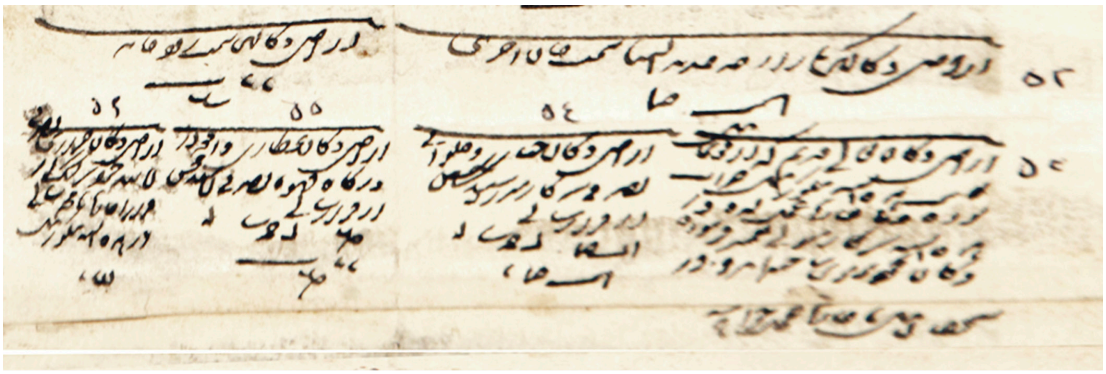

۵۲) اراضی دکاکین بازارچه جدید البنا سمت خان آجری ۷۵۰۰ دینار ،

دفعه) اراضی دکاکین سمت رودخانه ۲ تومان و ۳۰۰ دینار

۵۳) اراضی دکاکین بقالی قدیم که در قوی ئیل لغایت هذه السنه تنگوزئیل خراب بوده و اجاره عمل شده و در هذ السنه، سرکار متولی تعمیر فرموده و دکان گچ‌پزی ساخته‌اند و در سیچقان ئیل اجاره عمل خواهد شد.

۵۴) اراضی دکان خبازی و حلوایی تصرفی سرکار میرزا سید حسین از قرار سالی ۱۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۷۵۰۰ دینار.

۵۵) اراضی دکان عطاری واقعه در درگاه قهوه تصرفی آقا سید محسن از قرار سالی ۵۰۰ دینار که پنج ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار.

۵۶) اراضی دکان خبازی تصرفی آقای سید جعفر سرکشیک از قرار اجاره نامچه سالی در هذ السنه تنگوزئیل ۳۰۰ دینار.

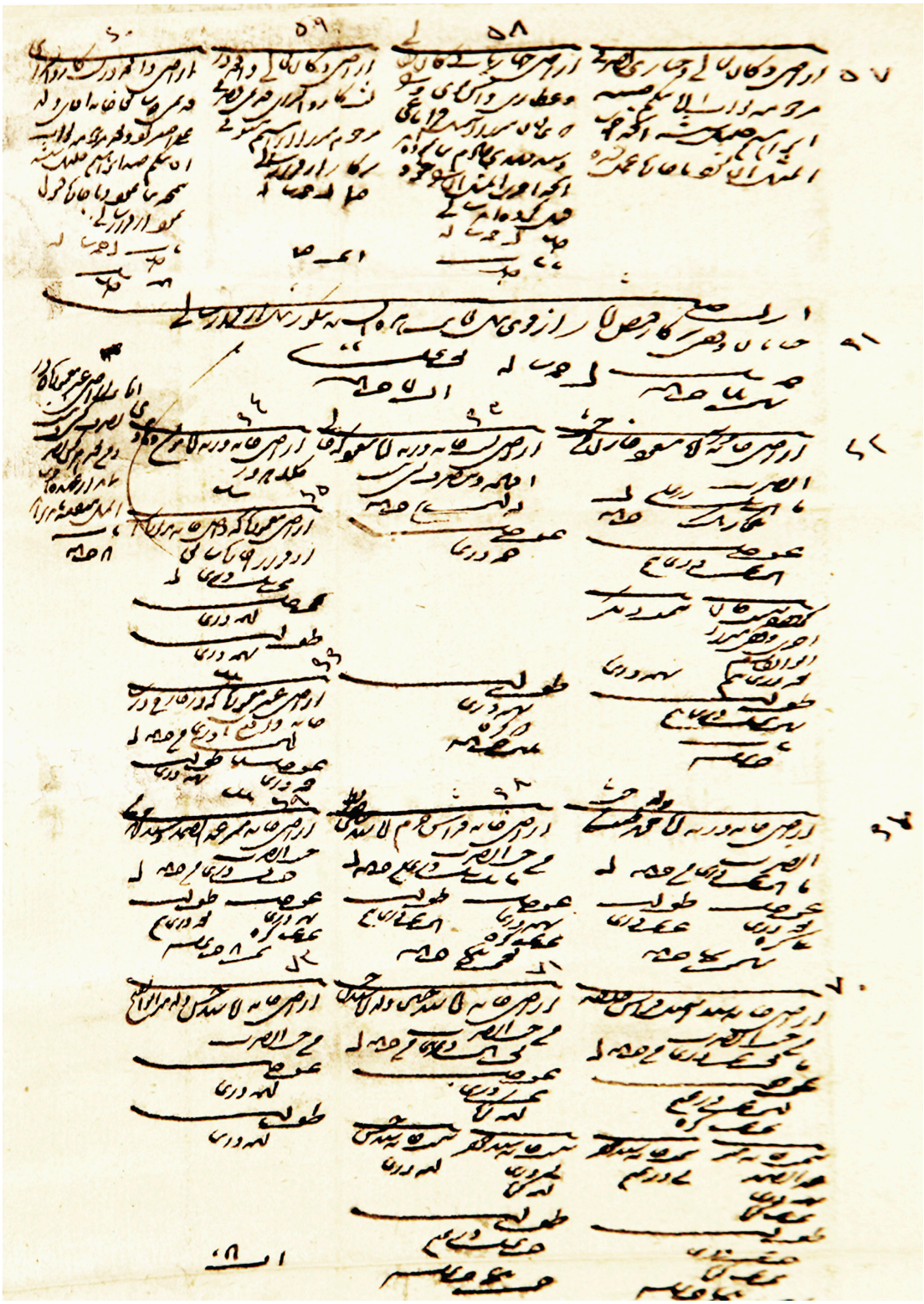

۵۷) دفعه اراضی دکان بقالی و خبازی تصرفی مرحومه نواب آقا بیگم صبیه ابراهیم خلیل [یک کلمه ناخوانا] آنچه اجری المثل آن بوده به اجاره عمل شده.

۵۸(دفعه اراضی چهار باب دکان بقالی و عطاری و آشپزی و اجاره عالیجناب میرزا اسمعیل فراباغی و سید مهدی خادم نموده اند آنچه اجری المثل آن شد عمل کرده اند سالی ۵ خروار که ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲۵۰۰ دینار تومان.

۵۹) ارضی دکان کحالی واقعه در پشت کاروانسرای قدیمی تصرفی مرحوم میرزا ابراهیم مستوفی سرکار از قرار سالی ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲۵۰۰ دینار.

۶۰) دفعه) اراضی واقعه در پشت کاروانسرای قدیمی و سلاخ خانه آقای ولد علی اصغر نوه ولد مرحومه نواب آقا بیگم صبیه ابراهیم خلیل [یک کلمه ناخوانا] بنچه بنا نمود و اجاره را قبول نمود از قرار سالی ۱ تومان و ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۳ تومان و ۵۰۰ دینار.

۶۱) اراضی خیابان وقفی سرکار فیض آثار از قوی ئیل لغایت هذه السنه تنگوزئیل از قرار سالی ۵ تومان ۸۳۷۵ دینار مقرراً پنج ساله ۲۹ تومان و ۱۸۷۵ دینار.

دفعه ۶۲) اراضی خانه ورثه آقای مسعود خازنی فی حسب الضرب ۱۳۷ ذرع یک دانگ ۷۵ تومان. عرض: ۱۷ ذرع و نیم.

دفعه) کوچه پشت خان آجری میرزا ابوالقاسم ۹ ذرع و نیم.

دفعه) نصف دیگر ، ۸ ذرع؛ طول: ۲۸ ذرع و نیم ۱ تومان ۳۵ دینار.

۶۳) اراضی پشت خانه ورثه آقای مسعود که خالی افتاده و تصرف کسی نیست، ۴۱ تومان کسر ۷۵ تومان. عرض ۵ ذرع؛ طول: ۸ ذرع و ۲ گره. ۳۷۵ دینار.

۶۴)اراضی خانه ورثه آقای موسی و هادی آقا کلاهدوز ۳ تومان اراضی غیر معموره که در تصرف کسی نیست و من بعد هر کس تصرف نماید از عهده اجری المثل منصفه باید بپردازد ۱ تومان و ۲۷۵ دینار.

دفعه ۶۵) اراضی معموره که داخل خانه مزبور است از قرار اجاره سالی ۳۲ تومان که که عرض ۴ ذرع طول ۸ ذرع □ ۳۰۰ دینار.

دفعه ۶۶) اراضی غیر معموره که در خارج درب خانه واقع است ۴۰ ذرع کسر ۷۵ دینار که عرض ۵ ذرع؛ و طول ۸ ذرع. ۳۰۰ دینار.

دفعه ۶۷) اراضی خانه ورثه آقای محمد ولد طبیب فی حسب الضرب ۱۱۷ ذرع کسر ۷۵ دینار که عرض ۹ ذرع ۳ گره و طول ۱۲ ذرع. ۸۴۷۵ دینار.

دفعه ۶۸) اراضی خانه فراش حرم آقا سید حسین ضابط فی حسب الضرب ۱۳۳ ذرع کسر ۷۵ دینار که عرض ۸ ذرع ۱۲ گره و طول ۱۷ ذرع و نیم. ۹۹۷۵ دینار.

۶۹) اراضی خانه میر عبدالصمد سید محمد فی حسب الضرب ۸۵ ذرع کسر ۷۵ که عرض ۸ ذرع ۱۲ گره؛ طول ۹ ذرع و نیم. ۶۲۲۵ دینار.

دفعه ۷۰) اراضی خانه سید اسمعیل فراش فیضیه فی حسب الضرب ۱۱۹ ذرع کسر ۷۵ دینار که عرض ۱۴ ذرع و ۱۲ گره

دفعه: سمت خانه میر عبدالصمد ۸ ذرع ۱۲ گره

دفعه) سمت خانه سید جعفر ۶ ذرع و نیم، طول ۱۵ ذرع ، ۱۲ گره ؛ ۸۹۳۵ دینار.

دفعه ۷۱) اراضی خانه آقا سید حسین ولد آقای سید حسن فی حسب الضرب ۷۹ ذرع کسر ۷۵ دینار که عرض ۱۰ ذرع ۸ گره

دفعه) پشت خانه سید جعفر ۹ ذرع و ۸ گره

دفعه) پشت خانه سید حسین ۸ ذرع ؛ طول ۲۵ ذرع. ۵۹۲۵ دینار

دفعه ۷۲) اراضی خانه آقا سید حسن ولد میرابوالفتح فی حسب الضرب عرض ۴۰ ذرع؛ طول ۴۰ ذرع. ۱۲۰۰ دینار.

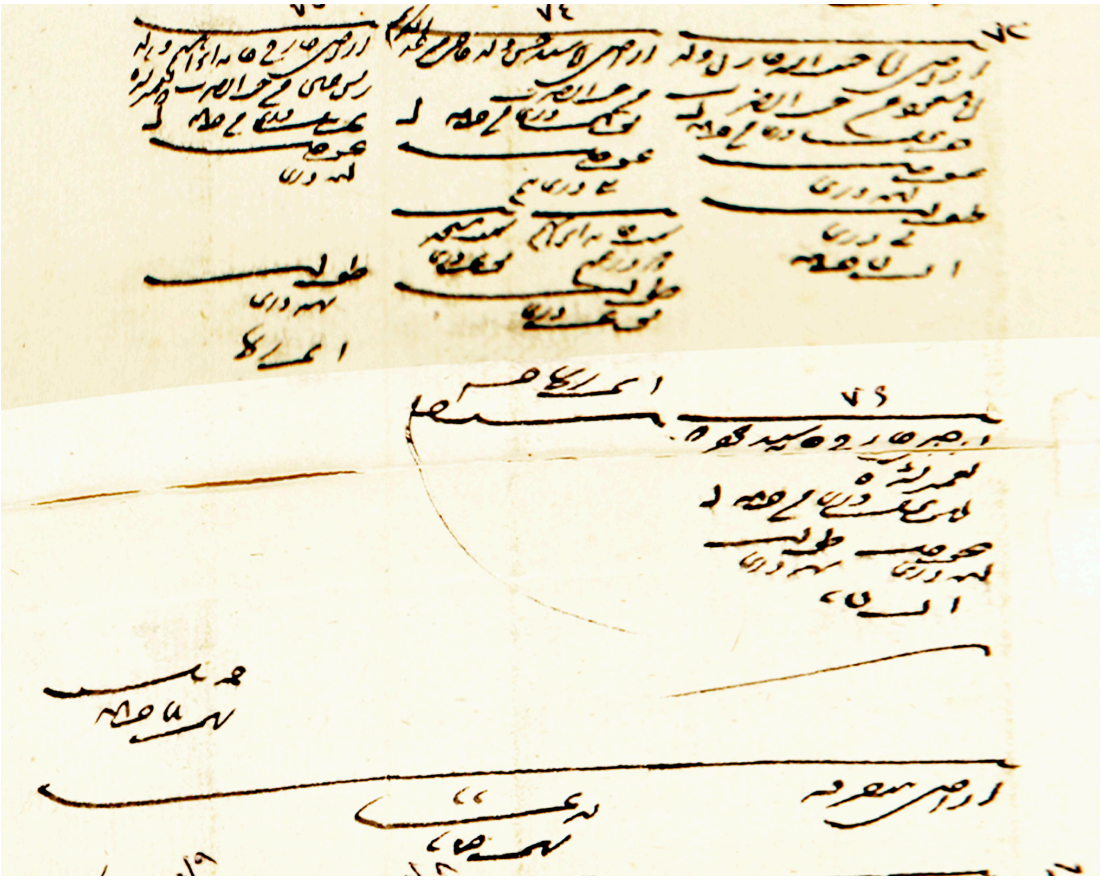

دفعه ۷۳) اراضی آقا حبیب الله خازنی ولد آقا مسعود فی حسب الضرب ۲۵ ذرع، کسر ۷۵، که عرض ۴ ذرع، طول ۶ ذرع. ۱۲۷۵ دینار.

دفعه ۷۴) اراضی آقا سید حسن ولد حاجی میرعبدالکریم فی حسب الضرب ۷۹ ذرع فی ۷۵ مقررا. عرض ۳ ذرع و نیم : دفعه: پشت خانه ابراهیم ۲ ذرع؛ دفعه: پشت مسجد ۱۹ ذرع. طول ۱۹ ذرع. ۲۴۵۰ دینار.

دفعه ۷۵) اراضی خارج خانه ابراهیم ولد سید حسین فی حسب الضرب تعمیر شده ۳۲ ذرع فی ۷۵ مقررا عرض ۴ ذرع، طول ۸ ذرع.۲۴۰۰ دینار.

دفعه ۷۶) اراضی خارج سید محمد که تعمیر شده ۲۴ ذرع فی ۷۵ دینار مقرراً عرض ۳ ذرع و طول ۸ ذرع. ۱۸۰۰ دینار.

۵ تومان ۸۳۷۵ دینار

دفعه) اراضی متصرفه ۴۱ تومان و ۸۵۰۰ دینار.

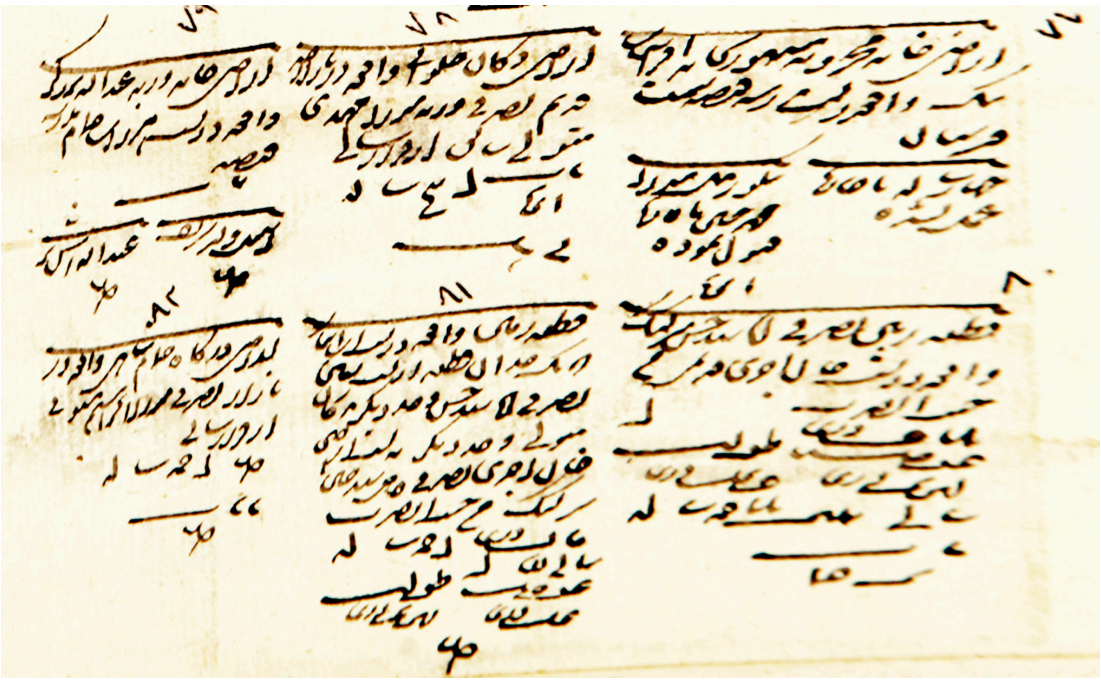

دفعه ۷۷) اراضی خانه مخروبه مشهور بخانه افراسیاب بیگ واقعه در پشت مدرسه فیضیه سمت قبرستان دفعه چهارساله باجاره عمل شده.

دفعه تنگوزئیل میرزا محمد حسین اجاره را قبول نموده، ۲۰۰۰ دینار .

دفعه ۷۸) اراضی دکان حلوائی واقعه در بازارچه قدیم تصرفی ورثه میرزا مهدی متولی سابق از قرار سالی ۱ تومان و ۲۰۰۰ دینار (۲قران) مقرراً پنج ساله ۶ تومان.

دفعه ۷۹) اراضی خانه ورثه عبدالله برزگر واقعه در پشت مزارات خدام مدرسه فیضه ۱ تومان. دفعه اسمعیل ولد شریف ۵۰۰ دینار. دفعه عبدالله آش پز ۵۰۰ دینار.

دفعه ۸۰) قطعه زمین تصرفی آقا سید حسین سرکشیک واقعه در پشت خان آجری قدیمی فی حسب الضرب ۳۵۰ ذرع که عرض ۱۴ ذرع؛ طول ۲۵ ذرع. سالی ۳۳۰۰ دینار پنج ساله ۱ تومان. ۶۵۰۰ دینار.

دفعه ۸۱) قطعه زمین واقعه در پشت آب انبار که یک حد آن قطعه از در پشت بقالی تصرفی آقا سید حسن و حد دیگر به سمت اراضی خاان اجری تصرفی حاجی سید حسن و حد دیگر به دکان متولی و حد دیگر به پشت اراضی خان آجری تصرفی حاج سید حسین سرکشیک فی حسب الضرب ۱۸۰ ذرع مقرراً پنج ساله فی ۳۶ دینار مقررا عرض ۲۰ ذرع؛ طول ۱۸ ذرع. ۵۰۰ دینار.

دفعه ۸۲) اراضی درگاه حمام شاهی واقعه در بازار تصرفی میرزا ابراهیم مستوفی از قرار سالی ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲ تومان ۵۰۰ دینار.

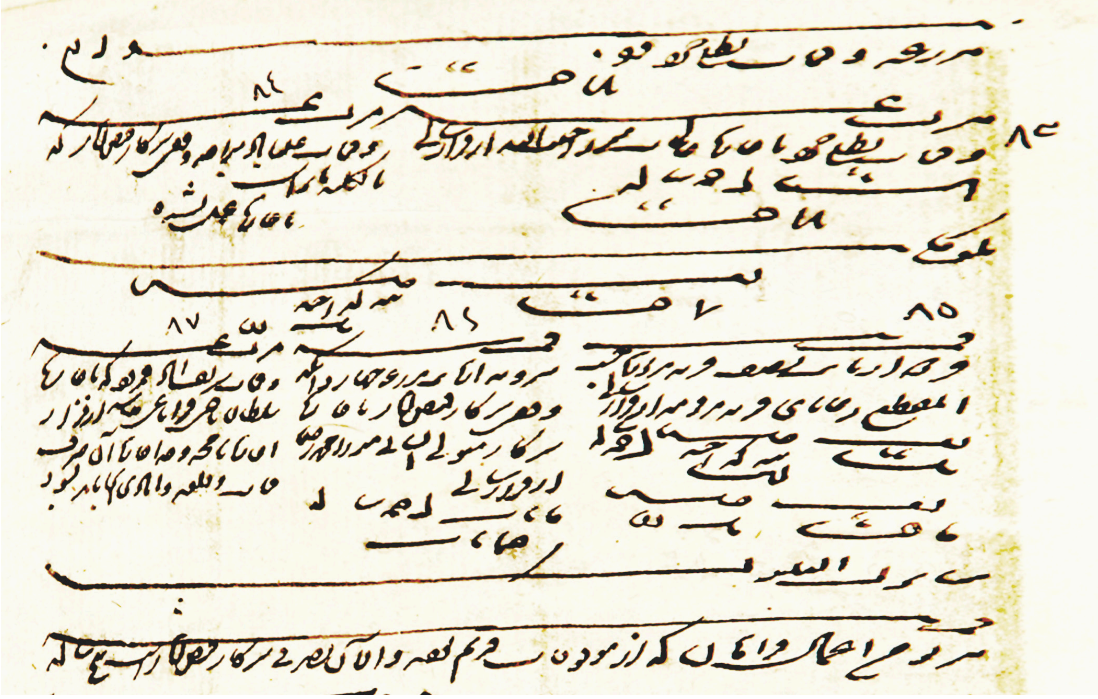

مزارع: مزرعه و قنات بطلیجرد و فردو ۳۵۰ تومان.

۸۳) مزرعه و قنات بطلیجرد اجاره عالیجناب میرزا حبیب الله از قرار سالی ۷۰ تومان مقرراً پنج ساله ۳۵۰ تومان.

۸۴) مزرعه و قنات علی آباد سراجه وقفی سرکار فیض آثار که مالکانه بایر است باجاره عمل شده.

بلوکات: نقد: ۶۵۰ تومان، جنس: پیه گداخته ۱ تومان و ۳۰۰ دینار.

۸۵) قریه فردو از بابت نصف قریه مزبورها حسب المقطع رعایای قریه مرقومه از قرار سالی نقد ۳۰ تومان جنس پیه گداخته ۴۰ تومان مقرراً پنج ساله نقد ۱۵۰ تومان جنس ۱۳۰ تومان.

۸۶) قریه سیرویه از بابت مزرعه چهاردانگه وقفی سرکار فیض آثار با اجاره سرکار متولی آستانه میرزا محمدرضا از قرار سالی ۱۰۰ تومان که ۵ ساله ۵۰۰ تومان.

۸۷) مزرعه و قنات شریف آباد هر دو که با اجاره سلطان باجی قراباغی می باشد از قرار اجاره نامچه وجه اجاره آن صرف قنات و قلعه و آبادی آن باید بشود.

سایر بلوک: قریه تبرتو من المحال فراهان که از موقوفات قدیم بود و آلان تصرفی سرکار فیض آثار است پنج ساله .

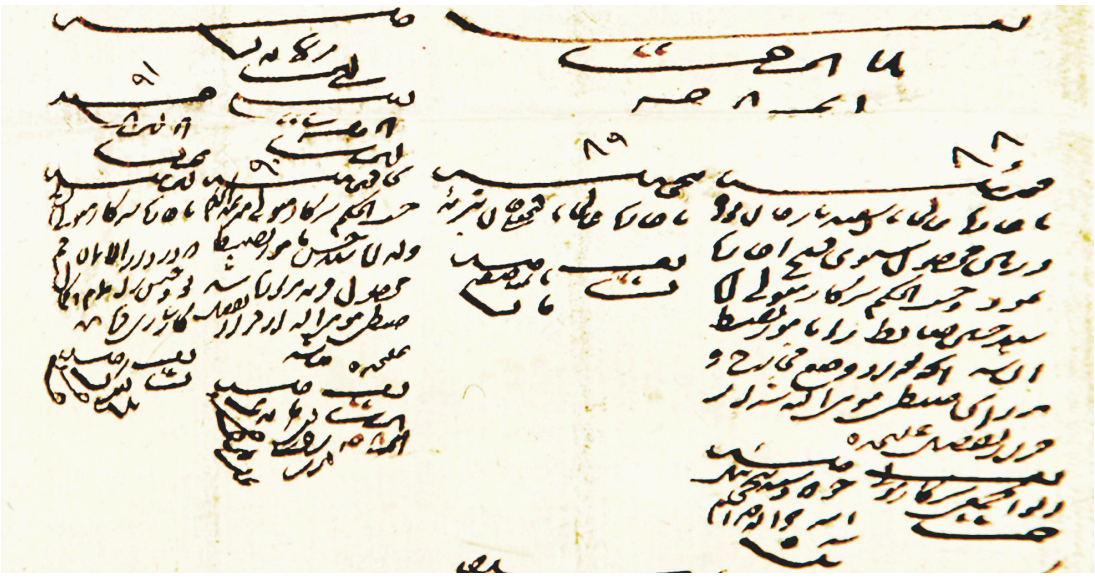

نقد : ۳۵۷ تومان و ۲۲۵۰ دینار ؛ جنس: ۶۴۴۶۱ خروار، گندم ۴۶۲۶۳ خروار ؛ جو : ۱۶۲۷۷ خروار.

۸۸) قوی ئیل اجاره عالیجاه اسفندیارخان بوده و در زمین محصول شتوی فسخ اجاره نموده و حسب الحکم سرکار متولی سید حسن ضابط را بمامور بضبط آن شد آنچه بعد رد و جمع مخارج و بذرای ضبطی مومی الیه شد از قرار تفضیل علیحده. نقد ابوابجمعی سرکار متولی ۵۰ تومان. جنس جوزه سنه پیچی ئیل [یک کلمه ناخوانا] حواله خدام ۳۱ خروار.

۸۹) پیچی ئیل اجاره عالیجاه فتحعلی خان تبرته. نقد ۶۰ تومان ؛ جنس ۱۰۰ خروار و ۱۵۳ من.

۹۰) تخاقوی ئیل حسب الحکم سرکار متولی میرعبدالکریم ولد آقا سید حسن، مامور بضبط محصول قریه مزبورها شد ضبطی مومی الیه از قرار تفصیل علیحده می باشد. نقد: ۶۸ تومان و ۲۲۵۰ دینار ؛ جنس: اتصالات سمت راست: ۱۰۰ خروار ، نقد: ۵۶ سیر و ۶۸۰۰ دینار. اتصالات سمت چپ: ۱۱ خروار، جنس: ۵۸ خروار و ۸۲ من

۹۱) جنس ۲۴۰۷ خروار و ۶۲ تومان. لوی ئیل به اجاره سرکار متولی انی که در دارالایمان قم بود و جنس را تمام و کمال کارسازی نمایند. نقد ۶۰ تومان جنس : گندم ۳۰۰ خروار جو ۵۰ خروار .

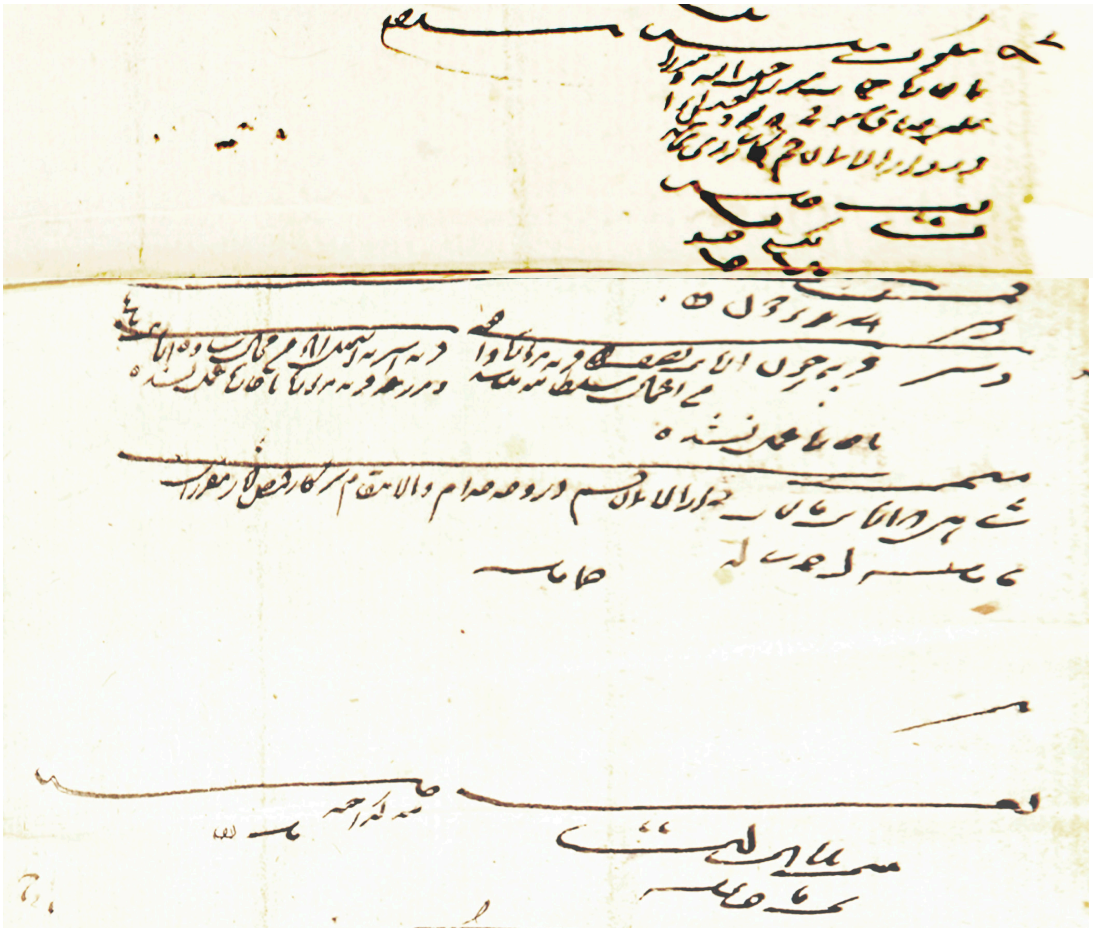

۹۲) تنگوز ئیل به اجاره جناب میرزا حبیب الله و میرزا علیرضا مستوفی که نقد آن را و در دارالایمان قم کارسازی نماید. نقد:۶۰ تومان ؛ جنس:۹۰ خروار ؛ گندم: ۴۰ خروار ؛ جو: ۵۰ خروار.

۹۳) قریه دهشیر و پرچون

دفعه) دهشیر و پرچون از بابت نصف قریه مزبورها واقعه من المحال سلطانیه می‌باشد به اجاره عمل نشده.

دفعه) قریه امیریه اسمعیل آباد من محال ساوه از بابت باغ و مزرعه قریه مزبورها اجاره عمل شده.

مستمری: شاهی از بابت مالیات دارالایمان قم در روضه خدام والامقام سرکار فیض آثار مقرر است ۱۰۰ تومان مقرراً پنج ساله ۵۰۰ تومان.

مقرراً ؛ نقد: ۳۲۴۷ تومان ۶۱۳۵ دینار ؛ جنس: پیه گداخته،۱۳۰ خروار.

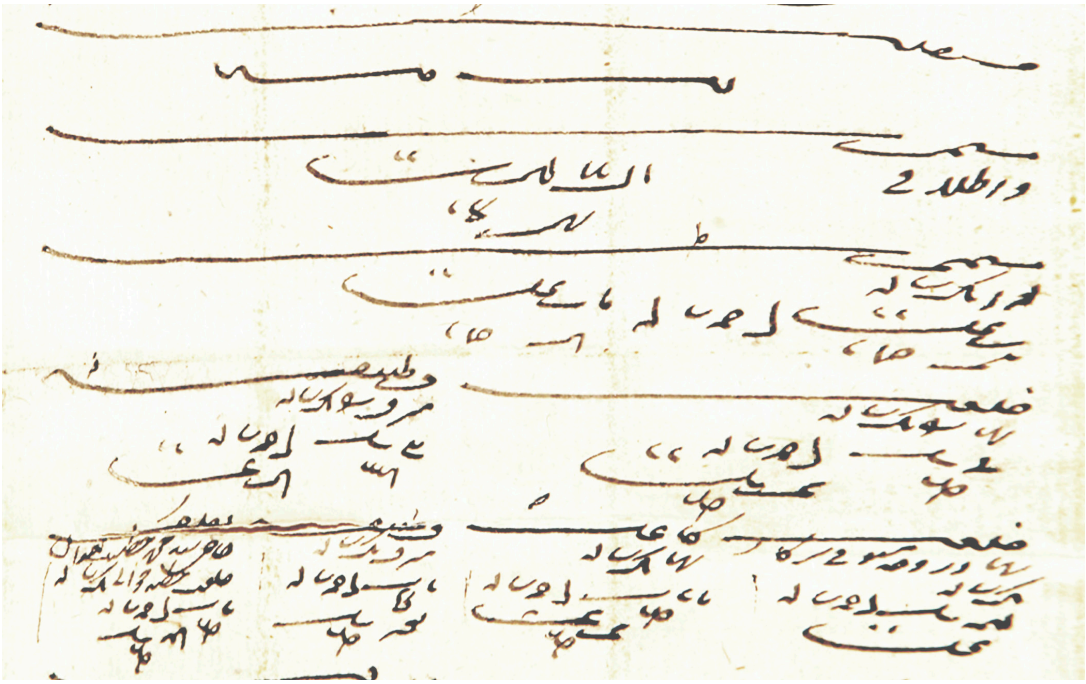

مستقلات : نقد و جنس.

مستمری و اطلاقی ۱۳۶۴ تومان ۸۷۰۰ دینار.

مستمری مقرر یک ساله ۲۶ تومان ۳۵۰۰ دینار که همه (پنج) ساله ۱۲۰ تومان ۷۵۰۰ دینار.

خلعت بها اجاره یکساله ۶ تومان و ۵۰۰ دینار که پنج ساله ۳۲ تومان و ۵۰۰ دینار.

وظیفه مشرف اجاره یک ساله ۳ تومان ۳۰۰ دینار که ۵ ساله ۱۷ تومان.

خلعت بها در وجه مستوفی سرکار یک ساله ۴ تومان مقرراً پنج ساله ۲۰ تومان.

کاغذ بها یک ساله ۲ تومان و ۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۱۲ تومان ۵۰۰ دینار.

وظیفه مشرف یک ساله ۱ تومان ۹۰۰ دینار که ۵ ساله ۹ تومان و ۵۰۰ دینار.

تصفیه حاجی سید محمد خطیب بعنوان خلعت خطبه خوانی یک ساله ۱ تومان و ۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۷ تومان و ۵۰۰ دینار.

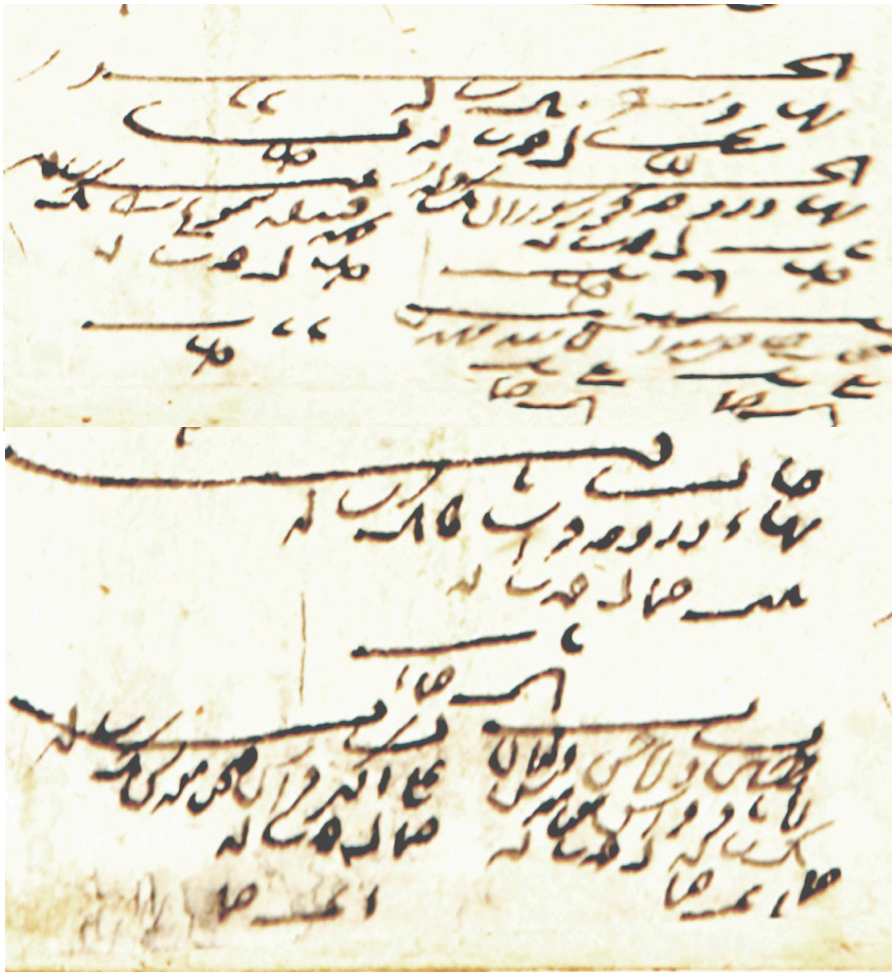

عود بها و اجاره یک ساله ۱۶ تومان و ۳۰۰ دینار که ۵ ساله ۸۰ تومان و ۵۰۰ دینار.

عود بها در وجه بخورسوزان یک ساله ۱ تومان و ۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۷ تومان و ۵۰۰ دینار.

دفعه: جناب حاجی سید اسد ۶ تومان و ۷۵۰۰ دینار

دفعه: آقا سید مهدی ۶ تومان ۷۵۰۰ دینار

فتیله: فتیله شموع اجاره یک ساله ۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۲ تومان ۵۰۰ دینار.

مواجب: بهاء در وجه فراشان یک ساله ۳۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۱ تومان و ۷۵۰۰ دینار

عالیجناب: حسین و آقا حسن ولدان آقا باقر فراش صحن مقدس یک ساله ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲۵۰۰ دینار.

عالیجناب علی اکبر فراش صحن مقدس یک ساله ۵۰۰ دینار که ۵ ساله ۲۵۰۰ دینار.

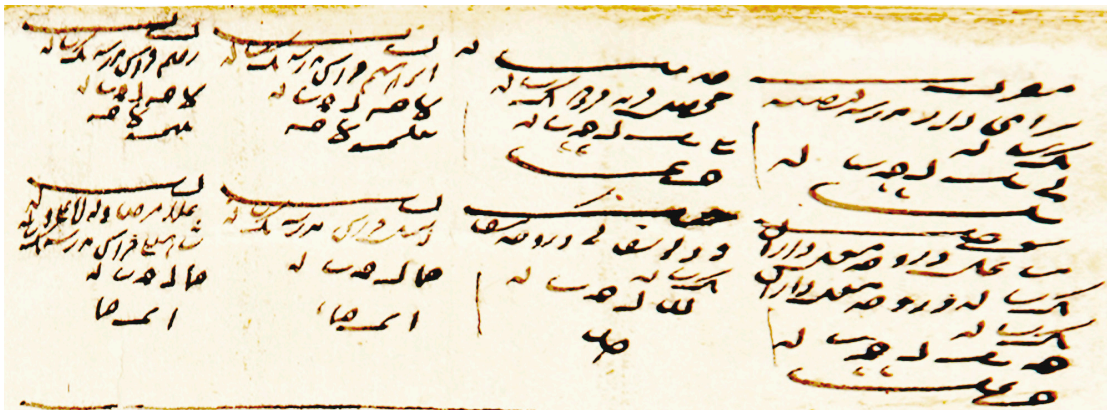

مقرری سرای دار مدرسه فیضیه یک ساله ۶ تومان که ۵ ساله ۳۰ تومان.

خدمت محصل (محصول) قریه فردو یک ساله ۳ تومان مقرراً پنج ساله ۱۵ تومان.

عالیجناب ابراهیم فراش مدرسه یک ساله ۷۵۰ دینار مقرراً پنج ساله ۳۷۵۰ دینار.

عالیجناب رحیم فراش مدرسه یک ساله ۷۵۰ دینار که ۵ ساله ۳۷۵۰ دینار.

سوخت مشعل در وجه مشعل داران یک ساله در وجه مشعل داران یک ساله ۵ تومان مقرراً پنج ساله ۲۵ تومان.

خیک و دلو سقایی در وجه سقا یک ساله ۳۰۰ دینار که ۵ ساله ۵۰۰ دینار.

عالیجناب اسمعیل قراش مدرسه یک ساله ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲۵۰۰ دینار.

عالیجناب غلامرضا ولد آقای علی ولد شاه قلی فراش مدرسه یک ساله ۵۰۰ دینار مقرراً پنج ساله ۲۵۰۰ دینار.

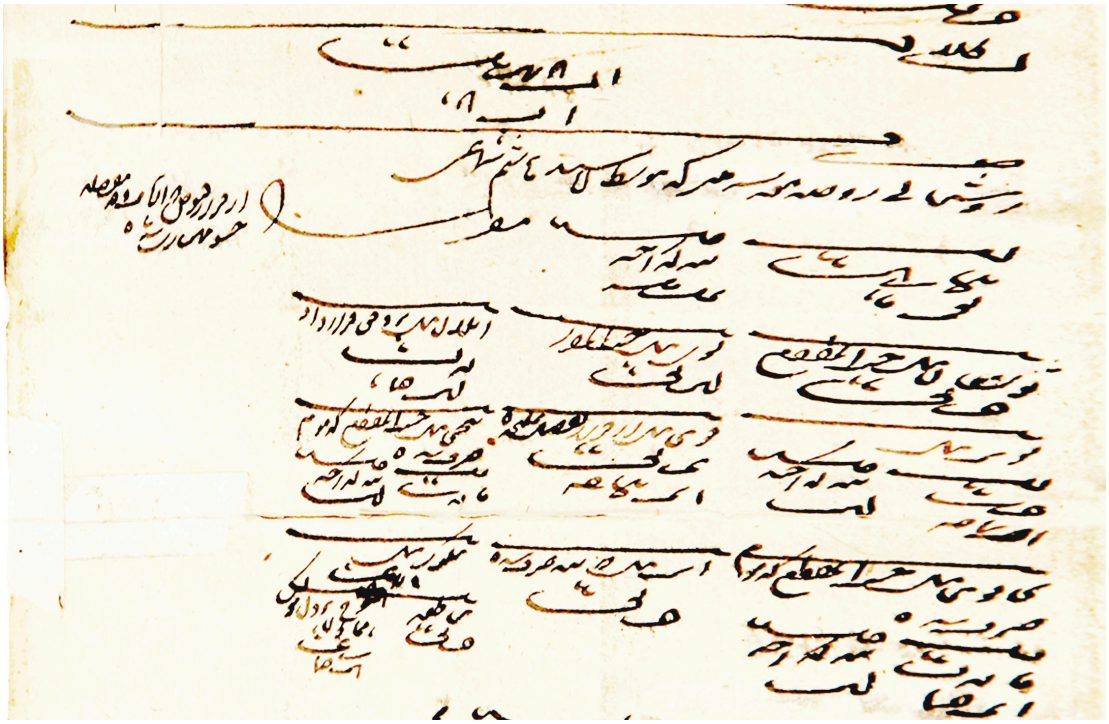

تکلیف (اطلاقی): هزار و دویست سی و هفت تومان و ۱۲۰۰ دینار.

صرف: روشنایی روضه مقدسه متبرکه بتوسط آقای سید هاشم شماعی. نقد: ۹۷۶ تومان و ۹۰۰ دینار؛ جنس: پیه گداخته ۳۲ خروار.

مقرری از قرار قبوض که از بابت وجه موصله جو کارسازی شده.

دفعه: توشقان ئیل چراغ حرم ۹۵ تومان.

دفعه: لوئی ئیل حباب بلور ۹۴ تومان. دفعه: ایلان ئیل بر وفق قرارداد ۸۱ تومان و ۴۵۰۰ دینار.

دفعه: قوی ئیل : نقد ۶۵ تومان و ۲۶۵۰ دینار. جنس پیه گداخته ۴۰ تومان.

دفعه:قوی ئیل از قرار تفصل علیحده ۹۲ تومان و ۲۹۵۰ دینار.

دفعه: پیچی ئیل حسب المقطع که موم صرف شده: نقد:۱۶۱ تومان جنس: پیه گداخته ۴۰ تومان.

دفعه: تخاقوی ئیل حسب المقطع که موم صرف شده: نقد: ۱۸۱ تومان و ۲۵۰۰ دینار ؛ جنس: پیه گداخته ۴۰ تومان.

دفعه: ایت ئیل که پیه صرف شده ۹۵ تومان.

دفعه: تنگوز ئیل ۱۱۱ تومان. نقد: مقاطعه ۹۵ تومان ؛ جنس: [دو کلمه ناخوانا] موکب همایونی ۱۶ تومان و ۷۵۰۰ دینار.

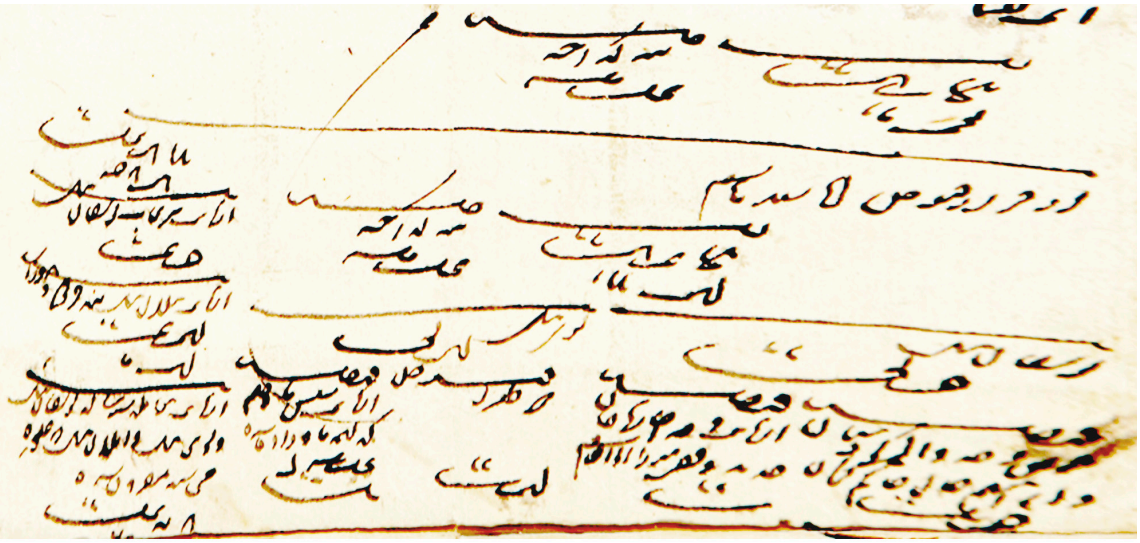

نقد: ۹۷۶ تومان ۹۰۰۰ دینار؛ جنس: پیه گداخته ۳۲ دینار، کسر.

دفعه: از قرار قبوض آقا سید هاشم: ۳۲۷ تومان و ۷۵۲ دینار: نقد: ۷۷۲ تومان و ۸۳۰ دینار ؛ جنس: پیه گداخته ۳۲ دینار.

۲۲۷ تومان و ۷۲۰۵ دینار.

دفعه: از بابت [یک کلمه ناخوانا] توشقان ئیل ۲۵ تومان.

دفعه: توشقان ئیل ۹۵ تومان.

قبض: عوض وجه الملوک و [یک کلمه ناخوانا] ابراهیم خان حاکم قهیان ۳۵ تومان.

قبض: از بابت وجه اجاره بها خان جدید وقفی میرزا ابوالقاسم ۸۰ تومان.

دفعه) لوی ئیل ۹۷ تومان.

مدخل دو طغرا ۶۴ تومان.

قبض از بابت شش ماه اجاره که ۴ ماه داده شده ۳۲ تومان، کسر ۳۰ تومان.

دفعه: از بابت ئیلان ئیل بنه فردو و جه دو سال ۱۴ تومان ۴۰۰ دینار.

دفعه: از بابت مقاطه سه ساله توشقان ئیل و لوی ئیل و ئیلان ئیل که علاوه محاسبه مقرون شده ۸۲۱ تومان و ۵۰۱ دینار.

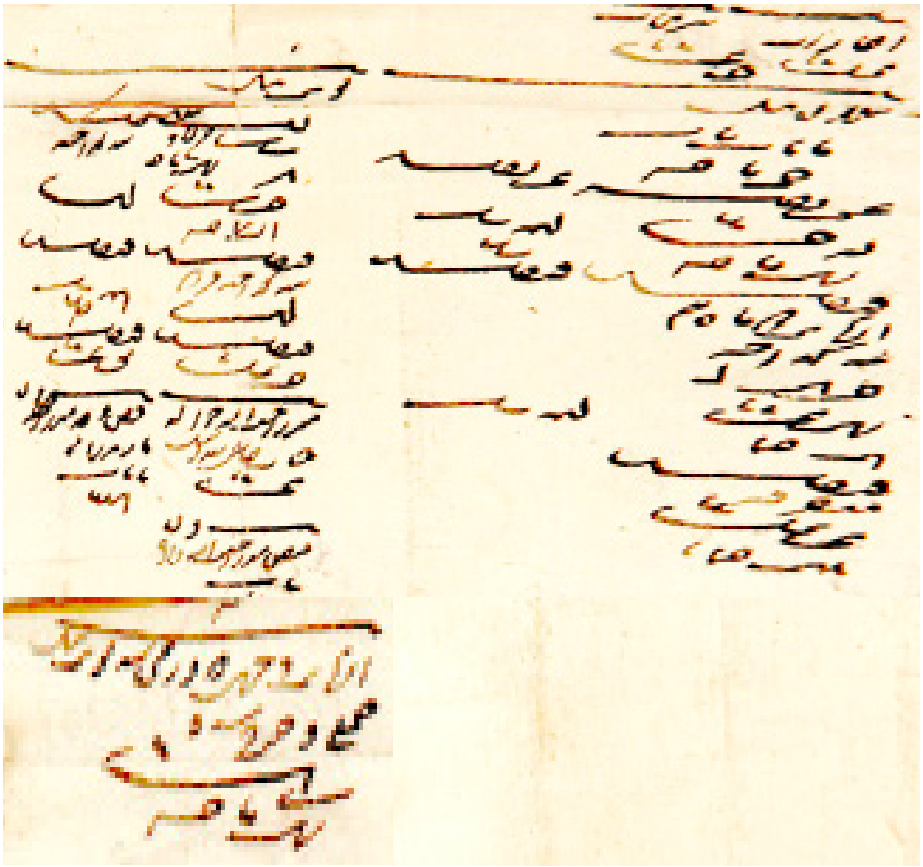

دفعه: اجارات ۲۰ تومان.

دفعه : [یک کلمه ناخوانا].

دفعه: ئیلان ئیل ۱۰۱ تومان و ۵۱۵۰ دینار :عریضه: ۵۱ تومان و ۸۱۵۰ دینار. قبض: از بابت دو ماه نیم پیه گداخته ۷۵ تومان که ۱۸ تومان ۷۵۰۰ دینار. قبض متفرقه: ۲۲ تومان و ۳۵۰۰ دینار. عریضه: ۴۰۰ تومان و ۳۰۰ دینار. قبض: ۴۰۰ تومان.

دفعه: لوی ئیل :[؛]؛ : نقد: ۶۶ تومان کسر از ۸ تومان و ۷۱۵۰ دینار ، مقرراً ۶۵ تومان و ۱۷۵۰ دینار. قبض: پیه گداخته [فردو] ۴۰ تومان. قبض: ۲۵ تومان . دفعه: میرزا حبیب ا لله حواله جناب حاجی سید اسمعیل ۱۰ تومان. تیول: قبض میرزا حبیب الله داده ۱۰۰ تومان و ۳۰۰ دینار. جنس: پیه گداخته فردو ۴۰ تومان. قبض ۷ تومان و ۵۰۰ دینار. قبض ۱۹ تومان. دفعه: قبض در وجه میرزا حبیب الله داده ۲ تومان و ۳۰۰ دینار.

دفعه: از بابت وجهی که در محاسبه لوئی ئیل جمع و خرج شده ۷۶ تومان و ۷۱۵۰ دینار.

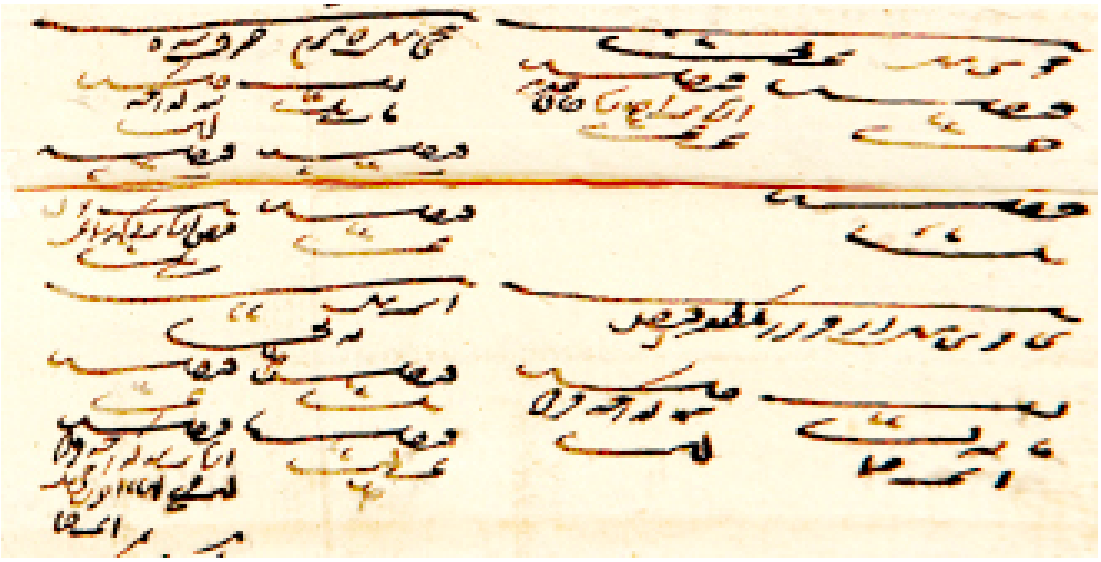

دفعه: قوی ئیل ۹۲ تومان. قبض ۵۰ تومان. قبض از بابت اجاره خان جدید ۱۲ تومان؛ قبض: ۳۰ تومان .

دفعه: پیچی ئیل که موم صرف شده ؛ نقد: ۱۳۶ تومان.جنس: پیه گداخته ۴۰ تومان. قبض: ۶۰ تومان. قبض: ۱۰ تومان. قبض: ۶۰ تومان تیول: قبض از بابت دکه شماعلی ۳۶ تومان.

دفعه: تخاقوی ئیل از قرار یک طغرا. قبض: نقد: ۱۸۱ تومان و ۲۵۰۰ دینار ؛ جنس: پیه گداخته فردو ۴۰ تومان.

دفعه: ایت ئیل ۹۱ تومان و ۵۰۰ دینار. قبض: ۳۰ تومان . قبض : ۱۰ تومان . قبض: ۴۱ تومان و ۵۰۰ دینار قبض: از بابت پیه گداخته فردو ۴۰ تومان. کسر ۹۰۰ دینار اجرت مثل مقرراً ۶ تومان. کسر ۲۵۰۰ دینار ۸ تومان .

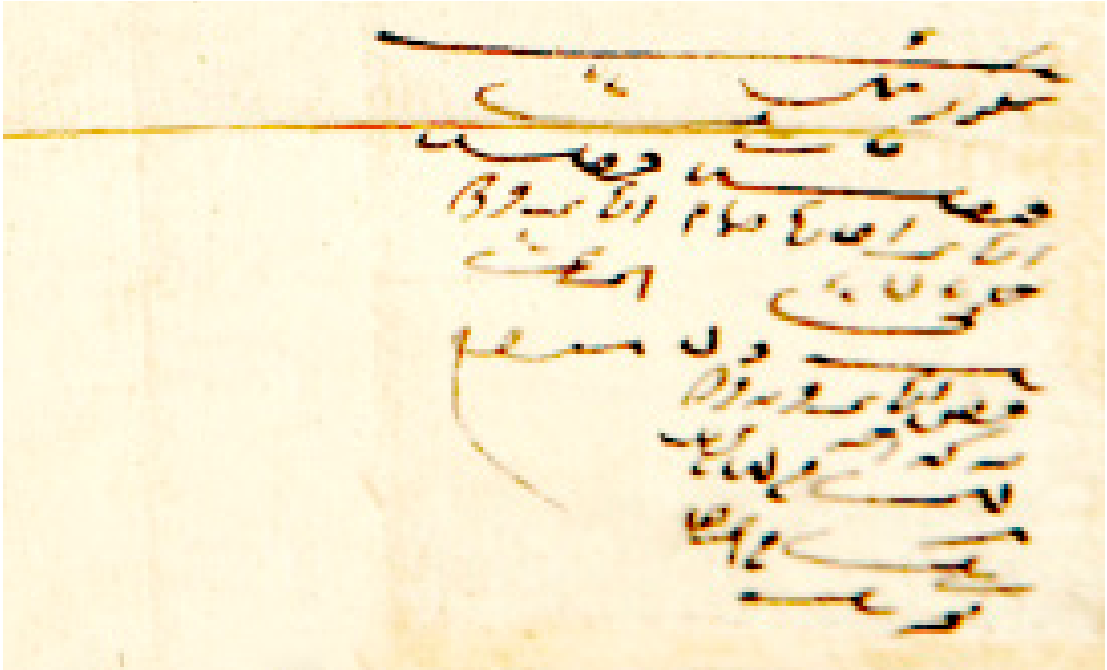

دفعه: تنگوز ئیل: ۱۰۰ تومان.

قبض: از بابت اجاره حمام خیابان ۹۰ تومان.

تیول: قبض از بابت قریه فردو پیه گداخته ۴۰ تومان کسر ۹۰۰ دینار مقرراً ۳۶ تومان کسر ۲۵۰۰ دینار، ۸ تومان

قبض: از بابت فردو ۱۷ تومان. مفصله

نتیجه گیری

اسناد بجای مانده از موقوفات، دخل و خرج و فرمان شاهان برای گزینش تولیت و خدمتگزاران حرم مطهر نشان دهنده دیرینگی تشکیلات اداری و مالی آستان مقدس در تاریخ ایران است، همچنین بررسی سندهای بجای مانده از دوره صفویه تا پایان قاجاریه نشان می‌دهد که آستان مقدس در کنار مستوفیان شهر قم، مستوفی ویژه خود را داشت. در این میان نوشتن طومار دخل و خرج سال یکی از کارهای مهم آنها بود. طومار نویافته سال ۱۲۵۱ تا۱۲۵۵ ق. به خط سیاق یکی از مهمترین آنهاست.

در این طومار افزون بر اشاره به نام بسیاری از موقوفات، مزارع، سرکشیکان، خدمتگزاران، دست افزار وپیشه‌های حرم مطهر چون: پیه کداخته، شمع، روشنایی، فراشی، خادمی و غیره اشاره شده است.

همچنین در این طومار به اندازه(طول؛ عرض) اشاره شده است، از این رو می‌توان آن را نسبت به طومارهای دیگر بی‌همتا دانست، موضوعی که برای انجام پژوهش تاریخ محلی اهمیت بسزای دارد.

پی‌نوشت‌ها:

۱ . تولیت شرعی نوادگان حضرت موسی مبرقع بودند که بنام بازمانده شرعی حضرت معصومه(س) تا سال ۹۹۹ق. متولی آستان را بر عهده داشتند.

۲ . متولیان جدید یا رسمی کسانی بودند که نخستین بار به سال ۹۹۹ق. از سوی شاه تهماسب برای اداره موقوفات برگزیده شدند، میرزا حبیب الله حسینی موسوی العاملی الکرکی و فرزندانش از سادات حسینی مشهورترین متولیان رسمی بودند که از سال ۱۰۴۲ ق. تا ۱۳۴۴ش.تولیت آستان مقدس بودند.

۳. به معنای التفات و بخشیدن و عَطیّه

۴ . در دوره صفویه و قاجاریه افزون بر نظامیان و دولتیان به عالمان و مزارهای امامزادگان و مدرسه‌های دینی هم واگذار شد.

۵ . روستایی، محسن، احمدی رهبریان، حسین، کتابچه سیاقیه جمع و خرج آستان مقدس سا ل ۱۳۰۴، قم زائر، ۱۳۹۶، ص ۱۰۷.

۶ . روستایی، محسن، احمدی رهبریان، حسین، کتابچه سیاقیه جمع و خرج آستان مقدس سا ل ۱۳۰۴، قم زائر، ۱۳۹۶، ص ۷۵

۷ . روستایی، محسن، احمدی رهبریان، حسین، کتابچه سیاقیه جمع و خرج آستان مقدس سا ل ۱۳۰۴، قم زائر، ۱۳۹۶، ص ۷۵.

۸ .حسن آبادی، ابوالفضل، نگاهی به اسناد سیورغال دوره صفویه آستان مقدس رضوی)، گنجینه اسناد، شماره ۶۷، سال ۱۳۸۶، صص ۶۳؛۷۰.

۹ . روستایی، محسن، احمدی رهبریان، حسین، کتابچه سیاقیه جمع و خرج آستان مقدس سا ل ۱۳۰۴، قم زائر، ۱۳۹۶، ص ۶۰

۱۰. ماامف، ۱۱/۲۴۰۶۳.

۱۱ . ماامف، ۱۱/۲۳۴۱۹.

۱۲ . مواد عذایی یا خوشکبار.

۱۳. ماامف، ۳۰۰۴۷۵/ ۱۱؛ ۳۰۰۷۹۳؛۱۱.

۱۴. ماامف، ۱۱/۳۳۳۹.

۱۵. ماامف، ۱۱/۲۰۸۷۰.

۱۶. روستایی، محسن، احمدی رهبریان، حسین، کتابچه سیاقیه جمع و خرج آستان مقدس سا ل ۱۳۰۴، قم زائر، ۱۳۹۶، صص ۱۸۱، ۷۴.

بررسی و تحلیل طومار نو یافته از دخل و خرج آستان مقدس حضرت معصومه(س) به سال ۱۲۷٤ ق.

دکتر احمد جمراسی [1]

چکیده

در میان اسناد بجای مانده از تشکیلات اداری آستان مقدس حضرت معصومه(س)[2] از دوره صفویه تا پایان قاجاریه، طومارهای دخل و خرج، بخاطر بازتاب داده‌های ارزشمند تاریخی و جغرافیایی از تشکیلات اداری؛ مالی آستان مقدس و شهر قم بسیار ارزشمند هستند.

این پژوهش در صدد است شرح مختصری در باره نقش مستوفیان تشکیلات اداری آستان مقدس ارائه دهد. سپس طومار نویافته در باره دخل و خرج آستان مقدس به خط سیاق را بازخوانی نماید.

روش؛ رویکرد؛ این پژوهش با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی و با روش توصیفی ؛ تحلیلی تنظیم شده است.

یافته‌ها و نتایج؛ نتایج نشان می‌دهد که مستوفیان ویژه حرم مطهر مانند مستوفیان دیگر، فرایندهای اداری و مالی آستان را با تیزبینی در دفترهای گوناگونی چون: دفتر روزنامه، دفتر ارواجه وطومار می‌نوشتند. همچنین بازخوانی طومار تازه یافت شده نشان می‌دهد که این طومار برای تعیین دستمزد نقدی و جنسی خدمتگزاران سادات رضوی تنظیم شده است.

کلیدواژه: تشکیلات اداری آستان مقدس، مستوفیان حرم مطهر، طومار دخل و خرج

مقدمه

تشکیلات اداری آستان مقدس یکی از کهنترین تشکیلات اداری کشور است، که پس از ساخت آرامگاه برای حضرت معصومه(س) شکل گرفت؛ و در طول تاریخ، بخاطر توجه شیعیان و فرمانروایان مسلمان گسترش پیدا کرد.

در این میان سندهای مالی یا سندهای جمع و خرج بجای مانده حرم مطهر از سال ۱۱۳۹ ق. تا ۱۳۰۴ ق. یعنی؛ از دوره صفویه تا پایان دوره قاجاریه، بخاطر اشاره به نام بخش‌های گوناگون حرم مطهر، روستاها، مزرعه‌ها و نام خدمتگزاران برای پژوهشگران تاریخ و جغرافیا بسیار ارزشمند هستند. چنانکه با بازخوانی و پردازش اطلاعات بدست آمده این سندها می‌توان برای بسیاری از نادانسته‌های بازمانده از گذشته، پاسخ پسندیده‌ای فراهم آورد. همچنین بررسی اسناد تشکیلات اداری آستان به ویژه اسناد دخل و خرج نشان می‌دهد که در طول تاریخ مستوفیان حرم مطهر زیر نام مستوفی سرکار فیض آثار[۳] در ساماندهی اسناد نقش پررنگی داشته‌اند. بطوری که آنها پس از متولی باشی مهمترین فرد به شمار می‌آمدند، چنانکه همسنجی دستمزد خدمتگزاران در سندهای دخل و خرج نشان می‌دهد آنها به خاطر جایگاه خود در تشکیلات آستان مقدس، پس از تولیت بیشترین دستمزد را دریافت می‌کردند، برای نمونه؛ در این سال ۱۱۳۹ هجری قمری متولی باشی آستان ۲۳ تومان و ۵۴۵ دینار نقد و ۱۹۵۰ من(غلات) و محمد ابراهیم مستوفی ۱۹ تومان و ۴۴۰۰ دینار نقد دستمزد دریافت کرده است، افزون بر این او ۱۰ تومان نقدو ۲۵۰ من (غلات) در برابر خلعت بهاء و برای بردن سند و دخل و خرج سال به نزد اولیای قاهره[۴] به اصفهان ۶ تومان و۴۴۰۰ دینار پول دریافت کرده است،[۵]افزون بر این فرمان ناصرالدین شاه در انتصاب میرزا اسدالله مستوفی نشان می‌دهد که آنها در کنار دستمزد تعیین شده تشکیلاتی، از مواجب یک نفر خادم حرم[۶] یا کیلداری یکی از درهای رواق حرم مطهربرخوردار بودند[۷]

افزون بر این بررسی اسناد نشان می‌دهد که دراین دوره مستوفیان یا سررشته داران[۸] آستان وظیفه داشتند دخل و خرج سالانه حرم مطهر زیر نام کتابچه دخل و خرج، کتابچه آستانه، دفتر سرکار فیض آثار، کتاب دفتر استیفاء و مشرف، دفاتر خلود و دفتر استیفای سرکار و مباشرین و خدام سرکار[۹] را برای ثبت در کتاب دفتر موقوفات ممالک محروسه دیوان الصداره حکومت صفویه[۱۰] و وزارت استیفاء مستوفی[۱۱] دیوان قم دوره قاجاریه تحویل نمایند.

علاوه بر این آنها وظیفه داشتند در کنار تنظیم دفتر دخل و خرج، فرمانهای صادره از سوی شاهان، فرومانروایان قم و متولیان آستان را برای واگذاری شغل نیاکانی و پرداخت دستمزد سالیانه حاشیه نویسی و مهر نمایند.[۱۲]

شگرف آنکه بخاطر دخالت فرمانروایان در تعیین دخل و خرج در فرمانهای صادر شده از سوی شاهان به استقلال مستوفیان تاکید می‌شد برای نمونه: در فرمان انتساب میرزا محمد ابراهیم قمی به سال ۱۱۳۶ق. آمده است: «متولی و مباشرین موقوفات مذکوره نجابت و رفعت و معالی پناه مذکور را مستوفی بالاستقلال والانفراد سرکارین مزبورین دانسته، بدون برات و مهر او یک دینار و یک من با ر، داده و ستد ننمایند؛ و از سخن و صواب دید مومی‌الیه که مقرون به صرفه مالیات موقوفات بوده باشد، بیرون ننمایند ؛و لوازم مذکوره را مختص مشارالیه شناسند؛و هر ساله مثال و خطاب مجدد طلب ننمایند.»[۱۳]

همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد که مستوفیان آستان به صورت موروثی برگزیده می‌شدند، به‌گونه‌ای که مستوفی‌گری یک شغل تخصصی وخانوادگی به شمار می‌آمد؛ و گاهی تا چند صد سال در اختیار یک خاندان بود، چنانکه مستوفیان قم به ترتیب زیر از دوره صفویه تا پایان قاجاریه مستوفی قم و آستان مقدس را در اختیار داشتند.

صدرالدوله مستوفی به سال۱۰۹۴ق.

محمد مهدی مستوفی به سال ۱۱۱۰ق.

ابوالمعصوم مستوفی به سال۱۱۱۵ق.(با سجع مهر و خاتم « امیدوار به لطف خدا»)

اسماعیل ابن محمد ابراهیم به سال۱۱۹۳ق. (در زمان تولیت محمد ابن خلیل متولی باشی)

اسحاق ابن محمد ابراهیم به سال۱۲۲۳ق.

میرزا محمد معین مستوفی فرزند محمد ابراهیم به سال۱۲۲۵ق.

علیرضا مستوفی به سال۱۲۵۴ق.(در زمان تولیت محمد رضا متولی باشی)

محمد حسین مستوفی ابن محمد ابراهیم به سال۱۲۶۴ق.(دارای سجع مهر:« لااله الاالله الملک الحق»)

محمد تقی مستوفی ابن میرزا علی رضا خوش نویس به سال ۱۳۱۱ق.(نویسنده شعر روی ضریح و نوه دختری قائم مقام فراهانی) [۱۴]

میرزا محمود ابن محمد ابراهیم به سال ۱۳۰۳ق.(سررشته دار صحن جدید از سوی علی اصغرخان اتابک)

در این میان گاهی بخاطر خشکسالی و یا دوگانگی در چگونگی تعیین دخل و خرج یا مقدار پرداخت مالیات از سوی مستوفی کل کشور، مستوفی دیگری به قم فرستاده می‌شد؛ و پس از آن کتابچه تنظیم دخل و خرج او سالهای سال برای بر طرف کردن دوگانگی پیش آمده در بین زمینداران بزرگ به کارگیری می‌شد، میرزا حبیب الله‌خان برادر میرزا نصرالله مستوفی گرگانی یکی از آنها است که پس از گرانی شدید۱۵ در زمان ناصرالدین شاه به قم آمد؛ و برای همه مزارع و خان‌های شهر دخل و خرج جدیدی تنظیم کرد.۱۶

معرفی سند

این طومار به بلندای ۲۲۰ و پهنای حدود ۲۲ سانتی متر، با خط نستعلیق بر روی کاغذ کشمیری نوشته شده و یکی از چندین طومار حرم مطهر است که در بایگانی مرکزی آستان مقدس حضرت معصومه(س) نگهداری می‌شود.

در بالای طومار میرزا محمد حسین، مستوفی آستان مقدس با استفاده از عباراتی چون کتاب خیریت الکتاب دفتر سرکار فیض آثار یا طومار دخل و خرج (نقد و جنس)، مواجب خدام والامقام در سال ۱۲۷۴ هجری قمری به معرفی آن پرداخته است.

این طومار دارای ۱۴۴ نقش مهر است، در این میان نقش مهر محمد حسن مستوفی به شکل مربع و با سجع **«لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ؛ الحسبی الله عبده محمد حسین»** در قسمت نخست سند قرار دارد.

افزون بر آن در زیر بخش پرداخت مواجب خدمتگزاران زیرنام نقد و جنس(گندم و جو) تعدادی نقش مهر از نوع انگشتری و به شکل مربع محرابی دیده می‌شود، بررسی و بازخوانی سجع مهرهای این سند نشان می‌دهد که مانند شکل مهر، سجع آنها ساده است؛ و به صورت گزیده به نام یا نسبت سیدی آنها اشاره شده است. مانند: اسمعیل، محمد حسین الحسینی، محمد رضی الرضوی، عبده سید الحسینی، الراجی الی الله میرزا کوچک، توکل الی الله احمد بن حسین، یا امام حسن(سجع مهرحسن خافظ)، انا باقر العلوم(سجع مهرباقر سرکار تعمیرات)، یا عباس ادرکنی(سجع مهر عباس حافظ).

افزون بر این نام موقوفاتی چون مزرعه زیدان، مراد آباد، دهشیر زنجان،[۱۷] بطلیجرد، تبرته فراهان[۱۸] و نام شرکشیکان و خدمتگزارن مواجب بگیر این سند نشان می‌دهد که مستوفی وقت آستان در این طومار مواجب (نقد و جنس) خدمتگزاران رضوی حرم مطهر را برای پرداخت از درآمد موقوفات قدیم یا موقوفاتی که تولیت آنها بزرگان سادات رضوی بودند تنظیم کرده است، به عبارتی دیگر در دوره صفویه در کنار متولیان موروثی یا سادات رضوی، متولیان دیگری از سوی دیوان صدرات دولت صفویه برای اداره حرم مطهر و موقوفاتی که شاه تهماسب و سایر شاهزادگان برای حرم وقف کرده بودند برگزیده شد.

البته این گزینش بدون پیامدهای اجتماعی نبود؛ و به خاطرآن تا پایان حکومت قاجاریه بین دو متولی «رسمی یا شرعی» همچشمی و هماوردی شدیدی در بهرهمندی از عشر یا یک‌دهم درآمد موقوفات قدیمی به وجود آمد، به‌گونه‌ای که گاهی آنها برای احقاق حق، به ریش‌سفیدان، فرمانروایان و عالمان مشهور قم چون میرزا ابوالقاسم قمی (۱۱۵۰؛۱۲۳۱ق.) مراجعه و از آنها برای رفع دشواری، دادخواهی می‌کردند.[۱۹]

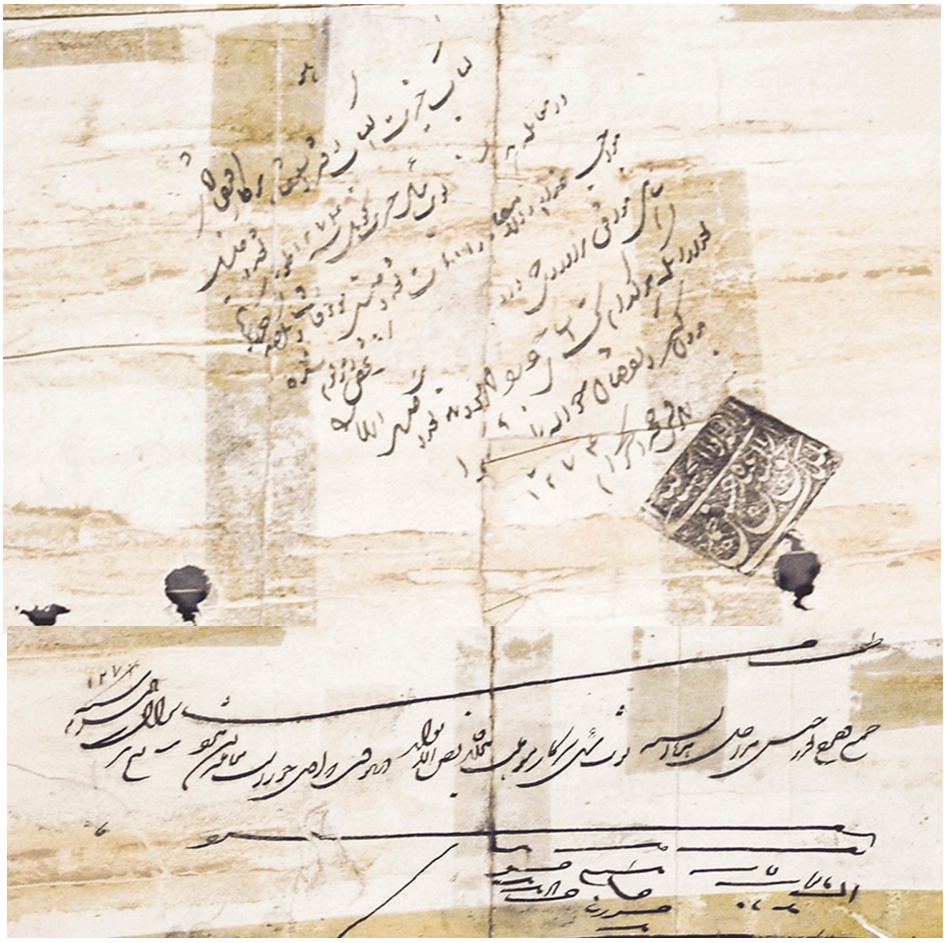

کتاب خیریت الکتاب دفتر سرکار فیض آثار در معامله هذا السنه لوی ئیل خیریت تحویل سنه ۱۲۷۴ طومار نقد و جنس مواجب خدام والامقام، بابت نقد و جنس موقوفات و صد خروار شاهی موافق برآورد بر آوردی که ذیل اسامی هریک مشخص و مرقوم شده ، بعد از اینکه هر کدام تحت اسامی خود را مهر نمودند به حدود اصل اسلامی بدون کسر و نقصان حواله را گرفتند.

شهر فی حجهٔ الاحرام ۱۲۷۴. سجع مهر محمد حسین مستوفی، لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ؛ الحسبی الله عبده محمد حسین.

طومار: جمع و خرج، نقد و جنس مداخل هذا السنه لوی ئیل سرکار موهبت پناه فیض الانوار در ورقی که اصل خود است معامله می شود، سلخ شوال المکرم ۱۲۷۴.

مفرده: نقد :۱۱۰۱ تومان و ۳۰۰ دینار ؛ جنس: گندم : ۵۵۰ خروار ؛ جو: ۵۲۳۳ خروار و ۵۰ من

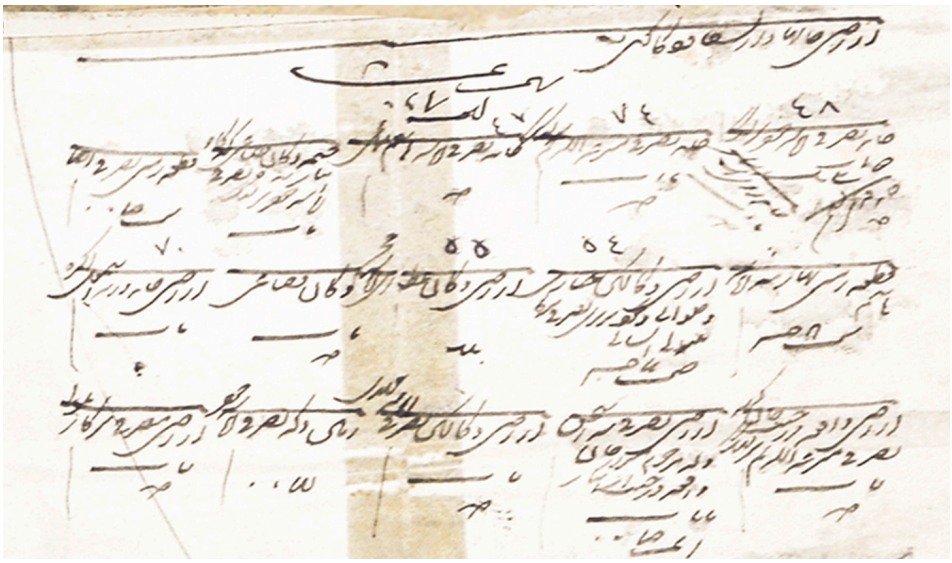

دفعه: اراضی خانه‌های دارالشفاء و دکاکین، ۱۸ تومان ۸۶۰۱ دینار

خانه تصرفی آقا سید جعفر سرکشیک: ۵ تومان و ۳۳ دینار. خانه قدیمی ۵۰۰۰ دینار. خانه روبروی آن ۸ تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: خانه تصرفی میرزا عبدالکریم سرکشیک، ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: خانه تصرفی میرزا هاشم شماعی، ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: خیمه دکان قصابی گذرگاه بنای شد و تصرفی آقا سید جعفر سرکشیک، ۱ تومان.

دفعه: قطعه زمین تصرفی ایضاً، ۶۵۰۰ دینار.

دفعه: قطعه زمین انهار آقا سید هاشم، ۶۲۵۰ دینار.

دفعه: اراضی دکاکین خبازی و حلوایی و کوزه گری تصرفی سرکار متولی آستانه، ۵۳۵۰ دینار.

دفعه: اراضی دکان عطاری آقا سید محمد، ۳۰۰ دینار.

دفعه: اراضی دکان قصابی ، ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه ورثه اسماعیل اکبره، یک تومان.

دفعه: اراضی واقعه در جنب خانه کریم، تصرفی میرعبدالکریم سرکشیک، ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه:اراضی تصرفی سید اسحاق ولد مرحوم میرزاخان واقعه در جنب آب انبار، ۲ تومان و ۲۵۰۰ دینار.

دفعه: اراضی دکاکین تصرفی آقا سید مهدی، یک تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: زمین دکه تصرفی آقا سید جعفر، ۳۰۰ دینار.

اراضی تصرفی سرکار متولی: یک تومان ۵۰۰۰ دینار.

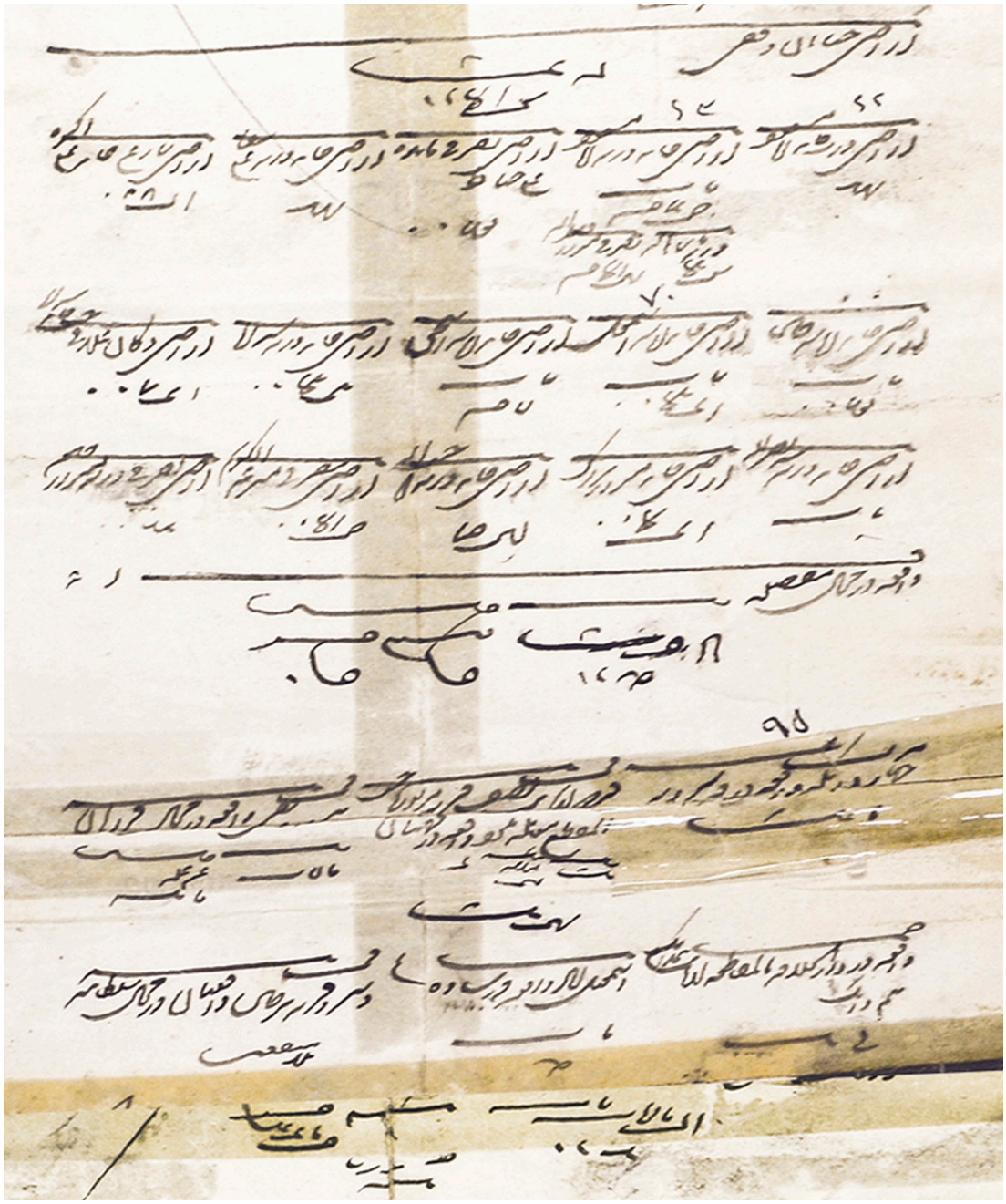

مفرده

اراضی خیابان وقفی: ۱۴ تومان ۶۴۰۰ دینار.

دفعه: اراضی ورثه آقا مسعود، ۳۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه ورثه آقا مسعود، یک تومان ۵۳۵۰دینار. فرد ، ورثه سید[....] ۶۹۰۰ دینار؛ فرد ، تصرفی میرزا ۸۴۵۰ دینار.

دفعه: اراضی تصرفی مانده علی خیاط، ۳۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه ورثه سید علی سقا، ۳۰۰ دینار.

اراضی شارع خانه علی اکبر،۱۲۰۰ دینار.

اراضی خانه آقا سید آقا حسین، یک تومان و ۸۶۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه آقا سید اسمعیل، یک تومان و ۹۸۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه آقا سید اسحاق، یک تومان و ۸۰۵ دینار.

دفعه: اراضی خانه ورثه سید آقا، ۳ ریال و ۶۰۰ دینار. ۳۶۰۰دینار.

دفعه: اراضی دکان علافی حسین سید آقا، ۲۶۰۰ دینار.

دفعه: اراضی خانه وروثه سید نصرالله، ۱۰۰ تومان.

دفعه:اراضی خانه میرزا بزرگ، ۲۷۰۰دینار.

دفعه: اراضی خانه ورثه حسین آقا، ۸۵۰۰ دینار.

دفعه: اراضی تصرفی میرزا عبدالکریم، ۵۴۰۰ دینار.

دفعه: راضی تصرفی ورثه میرزا رحیم،۳۰۰ دینار.

مزارع: واقعه در خیابان معصومه: دفعه: نقد، ۲۶۵ تومان و۵۰۰۰ دینار، جنس گندم۵۰ خروار، جو:۵۰ خروار

دفعه: مزرعه چهار دانگه واقعه در سیرویه، ۱۲۰ تومان.

مزرعه فردو، نصف قریه مزبور حسب المقطع معامله می‌شود واقعه در قهستان،۲۰ تومان؛ جنس ۹ خروار و ۳۰ من، ۸۳۰۰ تومان.

مزرعه تبرته واقعه در محال فراهان؛ نقد :۱۰۰ تومان؛ جنس(کاه، غله) ۱۰۰ خروار.

دفعه: اسماعیل آباد واقعه در ساوه؛۱۰۰ تومان و ۵۰۰۰ دینار.

دفعه: مزرعه دهشیر و قریه پرچین واقعان در محال سلطانیه، ۲۳ تومان ۳۰۰ دینار.

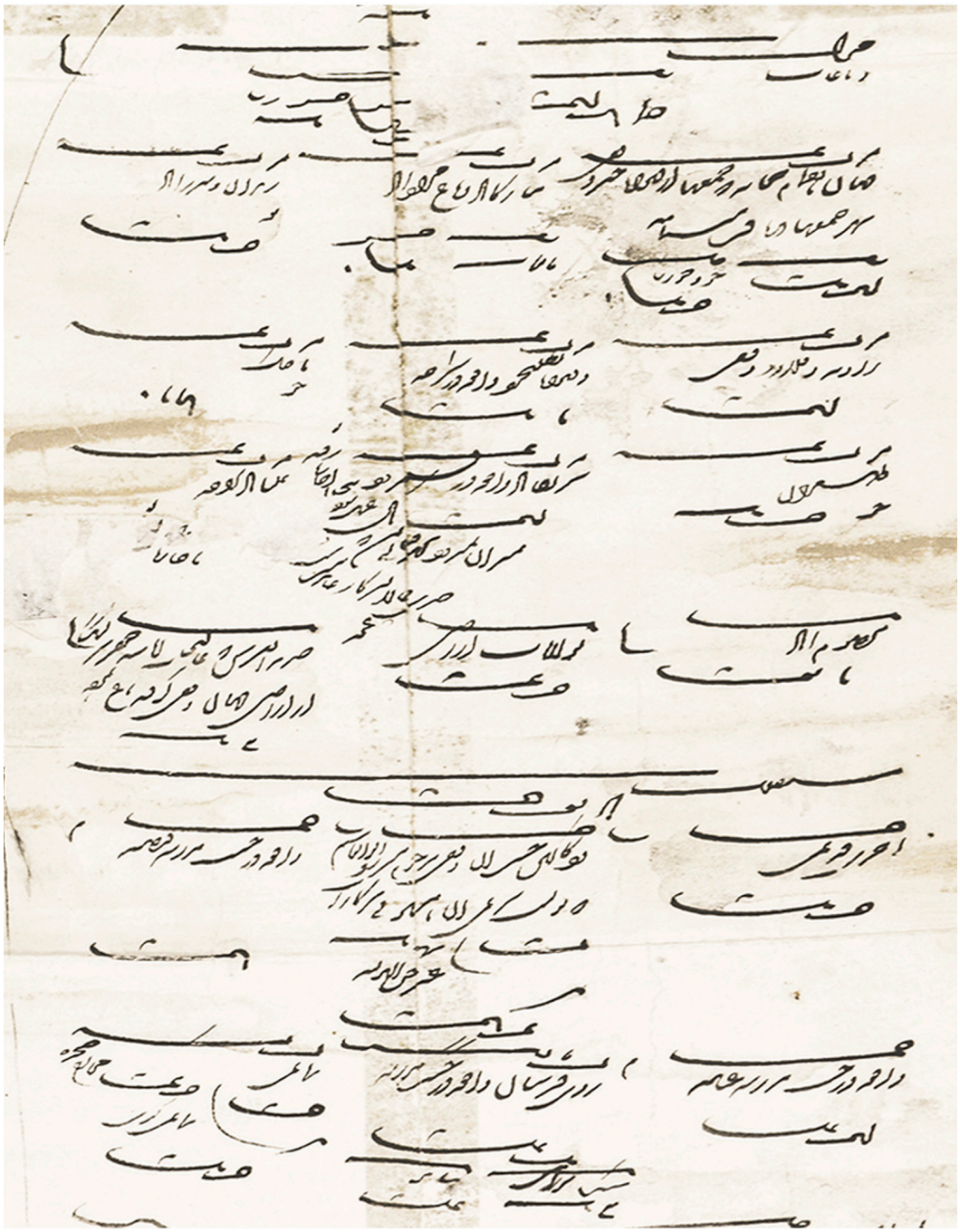

مزارع و باغات: نقد: ۵۷۴۰ دینار؛ جنس: گندم ۸۳ من؛ جو ۱ خروار.

حمام واقعه در دارالخلافه بالمصالحه الدلالات نیم دانگ، نیم دانگ، ۶ تومان

قهیان به انضمام خانه[یک جمله ناخوانا] وقفی: نقد: ۳۸ تومان؛ جنس:(جو و جوزه) ۳۵ خروار.

دفعه : مزرعه واقعه در... مراد آباد؛ نقد: ۱۰۰ تومان، جنس: ۳۰ خروار.

دفعه : مرزعه زیدان و سروآباد؛ ۳۵ تومان.

دفعه: مزرعه زاویه و قلاور وقفی، ۴۰ تومان.

دفعه: مزرعه وقفی بطلیجرد واقع در سراجه، ۱۰۰ تومان.

دفعه: مزرعه باجک، ۸ خروار.

دفعه: مزرعه طغرول(جو)، ۳۵خروار.

مزرعه شریف اباد واقعه در قمرود ایضاً همسران بمرده فیما بین این دو یک عمل شود، اجاره رفته؛ نقد: ۴۰ تومان.

دفعه: مزرعه علی آباد سراجه(جو و گندم)، ۱۵۶ خروار.

دفعه: معصوم آباد، ۱۶۰تومان.

دفعه: [ناخوانا] اراضی ، ۱۵ تومان.

دفعه: صدمه الغرس که علیجناب اقا سید میرزا سرکشیک در اراضی قهیان واقفی گرفته، باغ بوده. ۳ تومان.

مستغلات: ۲۵۹ تومان

خان اجری قدیمی، ۳۵ تومان.

ساختمان دوکاکین حسن آقا وقفی مرحوم میرزا ابوالقاسم که تولیت شرعی مستوفی سر کار است.

۱۰ تومان، کسر ۳ تومان عوض الدلاله.

حمام واقعه در مدرسه فیضیه، ۷۰ تومان.

حمام واقعه در جنب مدرسه غیاثیه،۲۳ تومان؛ نقد: [مسکر] ۳ تومان؛ نقد: سایر ۲۰ تومان.

[ساختمان]روی قبرستان واقعه در جنب مدرسه، ۲۳ تومان.

ساختمان [داعی]،۵۰ تومان/ کسر: ۳۵ تومان، مخارج صخره مراعی ۱۵تومان.

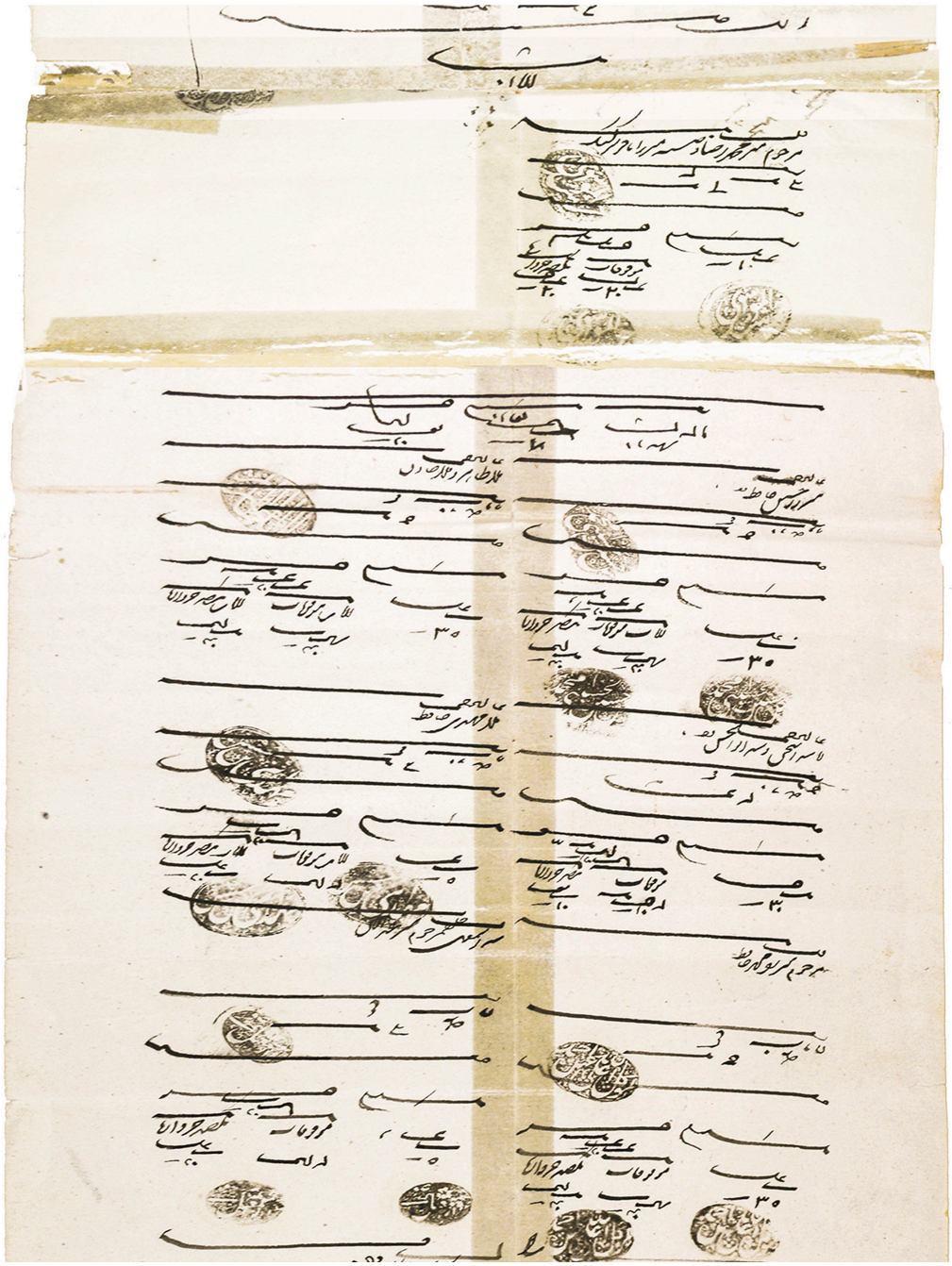

المداخل: ۳۰ تومان و ۴۰۰ دینار

عالیجناب مرحوم میر محمدرضا صبیه میرزا باقر سرکشیک: نقد: ۳ تومان مقرراً ۴ تومان. جنس: گندم: ۱۲ من و ۱۰ سیر؛ جو: ۲۵ خروار. موقوفات: ۶۲ من ۲۰ سیر، از یکصد خروار، ۵۲ من ۲۰ سیر. سجع مهر: عبده سید الموسوی

مفرده: نقد ۱۸۴ تومان و ۸۰۰ دینار. گندم: انعام ۲۶ خروار ۷ سیر. جو: ۳۸ خروار ۲۰ سیر.

عالیجناب میرزا حسن حافظ: نقد: ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار. مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم ۲۶ من ۳۰ سیر جو: ۱۲ خروار ۲۰ سیر. ثلاث موقوفات: ۶۸ من ۳۰ سیر، یکصد خروار؛ ۴۳ خروار ۴۰ سیر، سجع مهر: محمد حسین الحسینی.

عالیجناب ملا طاهر و ملاصادق : نقد: ۱۰۰ تومان و ۵۰۰ دینار؛ مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم : ۲۶ من ۳۵ سیر؛ جو ۱۲ خروار؛ ثلاث موقوفات: ۶۸ من و ۴۰ سیر، یکصد خروار: ۸۳ من ۴۰ سیر؛ سجع مهر:[ناخوانا]

عالیجناب آقا سید اسحاق و سید ابوالحسن: نقد: ۵ تومان و ۵۰۰۰ دینار مقرراً ۱۴ تومان؛ جنس: گندم: ۵۳ من ۳۰ سیر؛ جو ۸۷ خروار، ثلاث موقوفات: ۵۴ خروار، یکصد خروار: ۶۶ من ۱۰ سیر.

عالیجناب ملا مهدی حافظ: نقد: یک تومان ۵۰۰۰ دینار. مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم: ۱۶ من ۵ سیر؛ جو ۶۷ من. ثلاث موقوفات ۴۴ من، یکصد خروار، ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: مهدی بن حسین

عالیجناب مرحوم مبرور محمد حافظ: نقد: ۲ تومان و ۵۰۰۰ دینار. مقرراً: ۵ تومان. جنس: گندم: ۱۶ من ۵ سیر؛ جو ۱۲ خروار. ثلاث موقوفات: ۴۴ من، یکصد خروار: ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: توکل علی الله عبده احمد.

عالیجناب سید اسماعیل خلف مرحوم میر عبدالله: ۱ تومان ۵۰۰۰ دینار. مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم: ۱۶ خروار ۵ سیر؛ جو ۶۷ من ۲۰ سیر. موقوفات۸۴ خروار، یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: اسماعیل الرضوی.

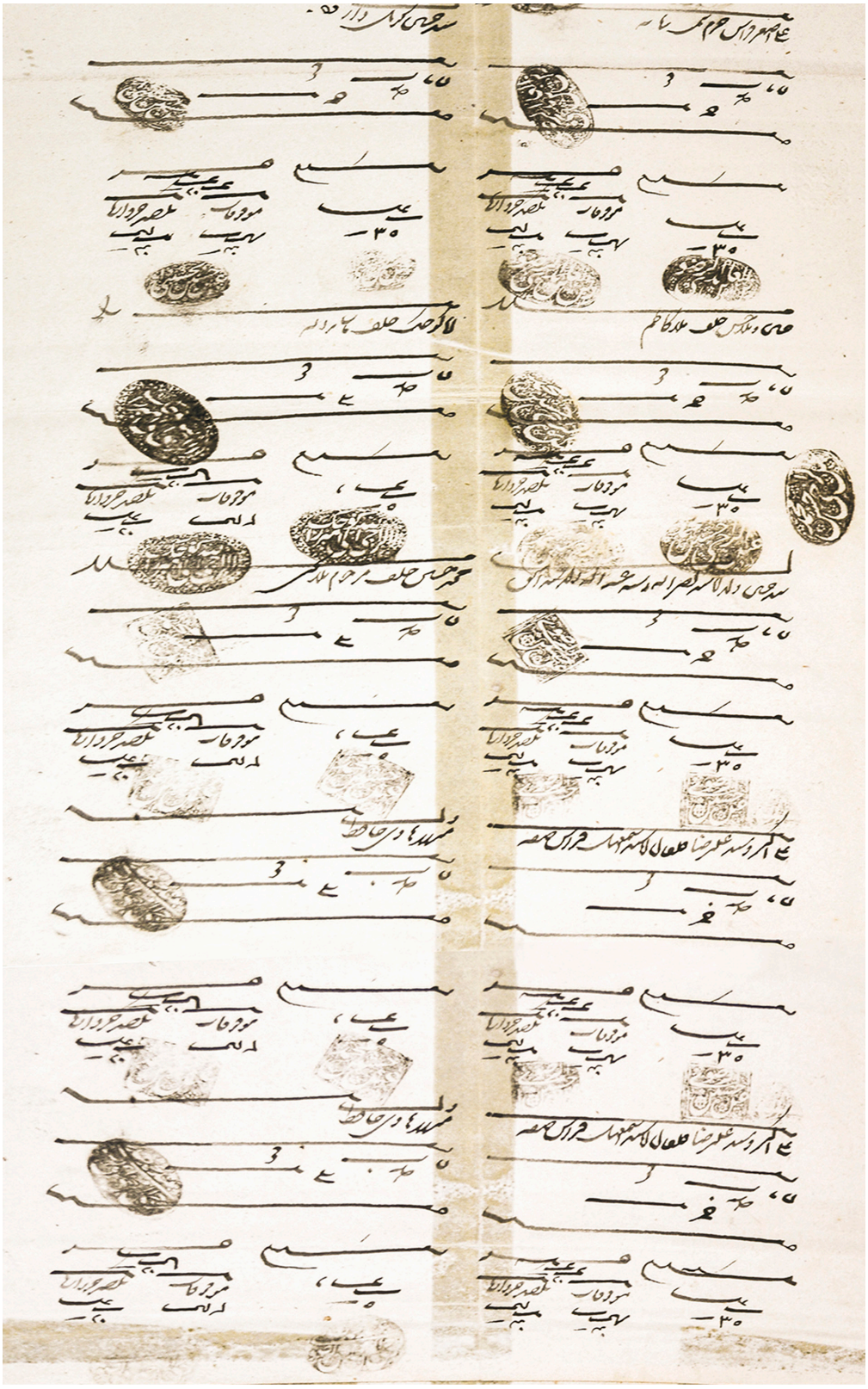

سید علی اصغر فراش قسمت زنانه: نقد ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان، جنس: گندم: ۲۶ خروار ۳۰ سیر؛ جو ۲۲ خروار و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۲۲ ۲۱خروار ۲۱سیر؛ موقوفات: ۶۸ من ۴۰ سیر، یکصد خروار ۴۳ من ۴۰ سیر. سجع مهر: زین العابدین الرضوی.

عالیجناب سید حسین تحویل‌دار: نقد ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. گندم: ۲۶ خروار ۳۵ سیر؛ جو ۲۲ خروار و ۲۰ سیر. موقوفات: ۶۸ من و ۴۰ سیر، یکصد خروار ۴۳ من ۴۰ سیر. سجع مهر: عبده حسین الحسینی.

سید حسین و ملا حسن خلف ملا کاظم: نقد ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم ۲۶ خروار ۳۰ سیر. جو: ۲۲ من ۲۰ سیر. موقوفات: ۶۷ خروار و ۴۰ سیر. یکصد خروار ۴۳ من ۴۰ سیر. سجع مهر: عبده الراجی محمد حسن.

سیدآقا کوچک خلف آقا نصرالله: نقد۱ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم: ۲۶ خروار ۵ سیر. جو: . موقوفات: ۴۴ من، یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: الراجی الی الله میرزا کوچک.

عالیجناب سید حسین ولد آقا سید نصرالله و سید عبدالله ولد سید اسحاق: نقد: ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم: ۲۶ من ۳۵ سیر؛ جو ۲۲ خروار و ۲۰ سیر. موقوفات ۶۸ من ۴۰ سیر. یکصد خروار ۴۳ من ۴۰ سیر. سجع مهر: عبده حسین الرضوی.

سید محمد حسین خلف مرحوم ملا علی: ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس گندم: ۱۶ خروار ۵ سیر؛ جو: ۶۷ خروار و ۲۰ سیر. موقوفات ۸۴ خروار، یکصد خروار ۲۶ خروار ۲۰ سیر سجع مهر: عبده محمد حسین.

سید علی اکبر و سید علیرضا طفلان آقا سید اسمعیل فراش صفه: نقد ۲ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم: ۲۶ من ۳۰ سیر؛ جو ۲۲ خروار و ۲۰ سیر جو، موقوفات: ۶۸ من ۴۰ سیر، یکصد خروار،۸۳ من ۴۰ سیر.

عالیجناب میرزا هادی حافظ: نقد:۱ تومان ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم: ۲۶ من ۵ سیر؛ جو ۶۷ خروار و ۲۰ سیر جو، موقوفات: ۴۴ من، یکصد خروار من خروار ۲۰ سیر. سجع مهر: الراجی عبده محمد مهدی:

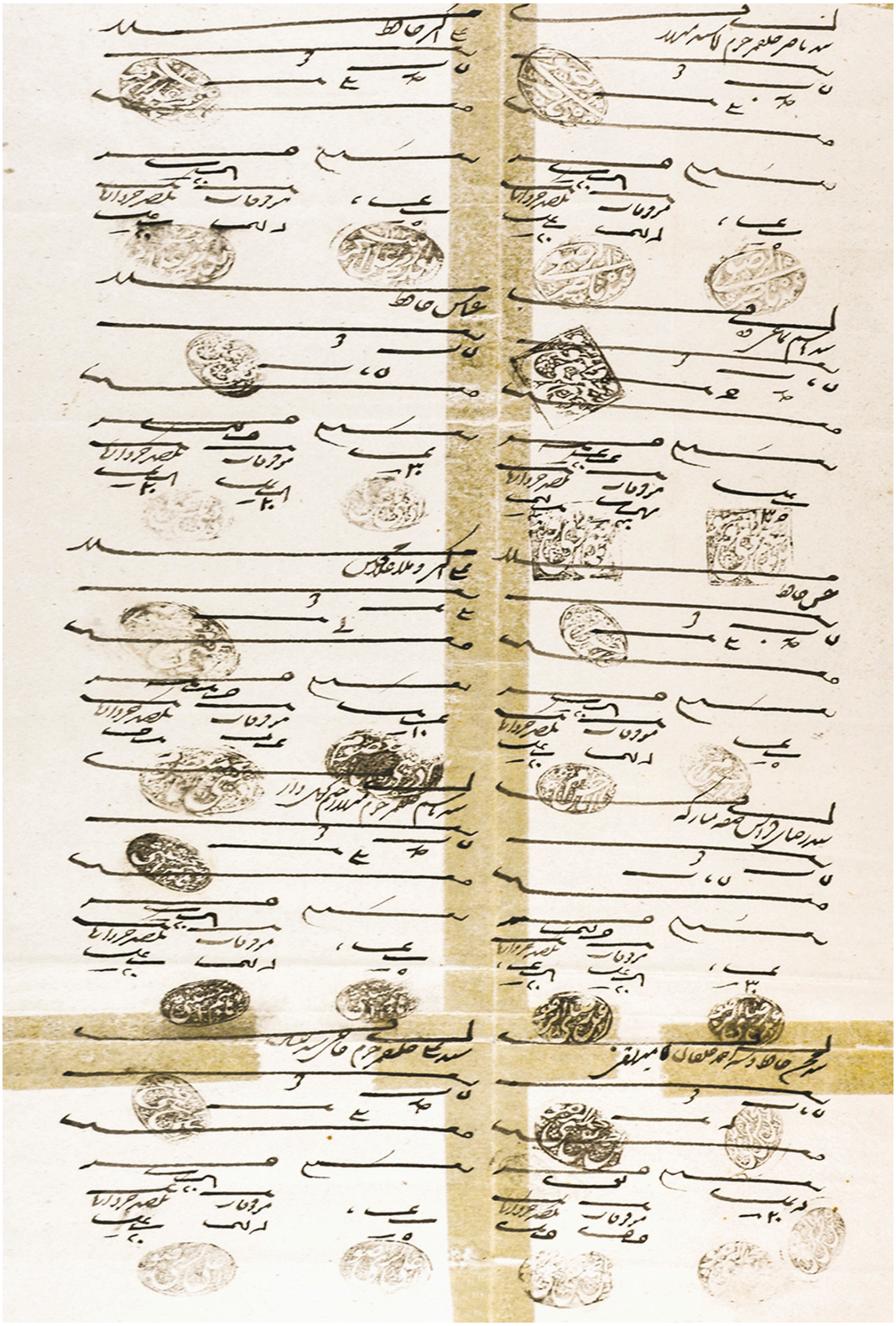

عالیجناب سید ناصرخلف مرحوم آقا سید محمود.: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو ۶۷ خروار؛ موقوفات ۴۴ من، یکصد خروار ۱۶من ۲۰ سیر. سجع مهر: عبده ناصر الرضوی.

سید علی اکبر حافظ: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان، جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو ۶۷ خروار، موقوفات ۴۴ من، یکصد خروار ۱۶من ۲۰ سیر. سجع مهر: عبدا الراجی عبدالله الرضوی.

عالیجناب سید هاشم شماعی: نقد: ۲ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم: ۲۲ من؛ جو: ۲۲ خروار؛ موقوفات: ۶۸ من و ۳۰ سیر، یکصد خروار ۸۳ من و ۴۰ سیر. سجع مهر: هاشم الرضوی.

سید عباس حافظ: نقد: ۱تومان، مقرراً ۲ تومان؛ جنس: گندم: ۱۰من و ۳۰ سیر؛ جو: ۸۵ خروار؛ موقوفات: ۲۷ من و ۳۰ سیر، یکصد خروار، ۱۷ من و ۲۰ سیر. سجع مهر: یا عباس ادرکنی.

سید حسن حافظ: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان؛ جنس: گندم ۲۶ من ؛ جو ۶۷ خروار؛ موقوفات: ۸۴ من؛ یکصد خروار :۲۶ من و ۲۰ سیر؛ سجع مهر: یا امام حسن.

سید علی اکبر و ملا غلامحسین: نقد: ۳ تومان، مقرراً۴ تومان، جنس : گندم ۳۲ من و ۱۰ سیر؛ جو ۳۵ خروار؛ موقوفات: ۶۲ من؛ یکصد خروار :۵۳ من ، سجع مهر: یا معصوم ادرکنی.

عالیجناب سید رضا فراش صفه مبارکه: نقد: ۱ تومان، مقرراً ۲ تومان، جنس : گندم ۱۰ من و ۳۰ سیر؛ جو ۸۵ خروار؛ موقوفات: ۲۷ من و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار ۱۷ من و ۲۰ سیر، سجع مهر: عبده الرضا الرضوی.

عالیجناب سید هاشم خلف مرحوم میرزا رحیم تحویل دار: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو ۶۷ خروار؛ موقوفات: ۸۴ من؛ یکصد خروار :۲۶ من و ۲۰ سیر، سجع مهر: هاشم الحسینی.

عالیجناب سید محسن حافظ و سید احمد خلفان آقا میرزا قمی: نقد: ۲ تومان، مقرراً ۴ تومان، جنس : گندم ۲۴ من و ۲۰ سیر؛ جو ۹۰ من؛ موقوفات: ۵۵ من؛ یکصد خروار :۳۵ من ، سجع مهر: عبده محسن الرضوی

علیجناب سید علی خلف مرحوم حاجی سید حسین: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۲۶ خروار و ۵ سیر؛ جو ۶۷ من؛ موقوفات: ۸۴ من؛ یکصد خروار :۲۶ من و ۲۰ سیر. سجع مهر: علی الرضوی.

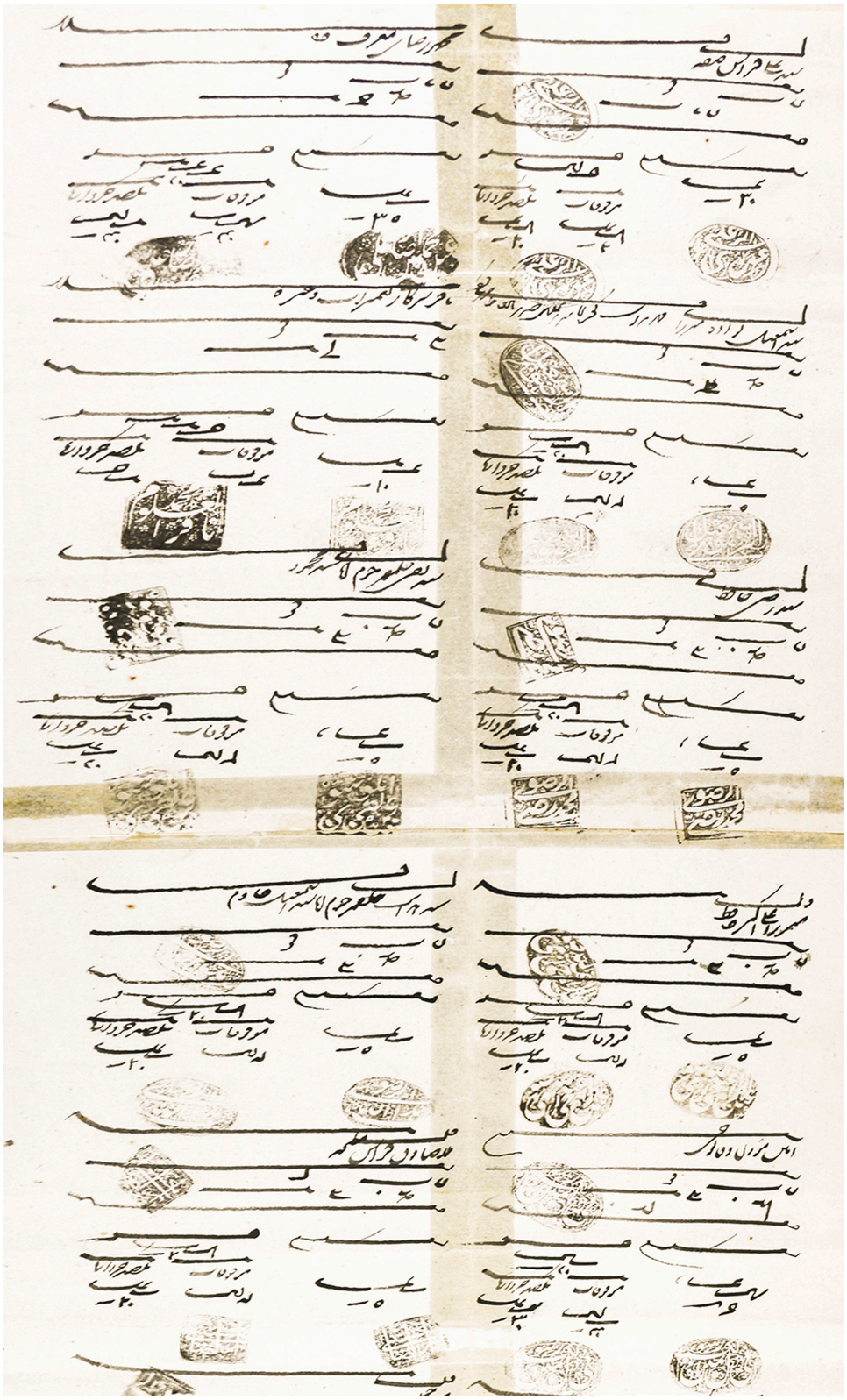

عالیجناب سید علی فراش صفه : نقد: ۱ تومان، مقرراً: ۲ تومان ؛ جنس: گندم: ۱۰ من و ۳۰ سیر؛ جو: ۴۵ من ۲۰ سیر؛ موقوفات ۲۷ من و ۳ سیر/ یکصد خروار ۱۷ من و ۲۰ سیر.

سید محمدرضا معرف: نقد: ۲ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً: ۵ تومان ؛ جنس گندم: ۲۶ من و ۳۰ سیر؛ جو: ۱۲ خروار؛ موقوفات ۳۸ من و ۴۰ سیر/ یکصد خروار ۴۳ من و ۴۰ سیر.

عالیجناب سید اسماعیل نواده میرزا محمد بزرگ آقا سید اسمعیل صدرالحفاظ سرکار : نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار مقرراً ۳ تومان جنس: گندم: ۱۶ من و ۵ سیر/ جو: ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات ۴۴ من ۲۰ سیر؛ یکصد خروار: ۲۶ من و ۲۰ سیر. سجع مهر: اسماعیل الرضوی.

سید باقر سرکار تعمیرات و غیره: ۳ تومان؛ مقرراً ۴ تومان، جنس: گندم: ۳۴ من و ۱۰ سیر، جو ۳۵ خروار، موقوفات: ۶۲ من، یکصد خروار: ۵۳ من؛ سجع مهر: انا باقر العلوم.

عالیجناب سید رضی حافظ: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر. جو: ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۴۴ من؛ یکصد خروار: ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: محمد رضی الرضوی.

عالیجناب سید تقی خلف مرحوم آقا سید محمود: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو: ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات ۴۴ من؛ یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: عبده الرضوی.

عالیجناب میرزا علی اکبر حافظ: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو: ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات ۴۴ من؛ یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر.سجع مهر:[ناخوانا]

عالیجناب سید هدایت خلف مرحوم آقا سید اسماعیل خادم: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو: ۶۷ من؛ موقوفات: ۴۴ خروار؛ یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر سجع مهر: عبد الراجی الرضوی.

سید امین موذن و قاپوچی: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو: ۶۷ من؛ موقوفات: ۴۴ من؛ یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر. سجع مهر: [ناخوانا].

عالیجناب ملا صادق فراش مطبخه: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۴۴ من؛ یکصد خروار ۲۶ من ۲۰ سیر؛ سجع مهر: صادق الحسینی.

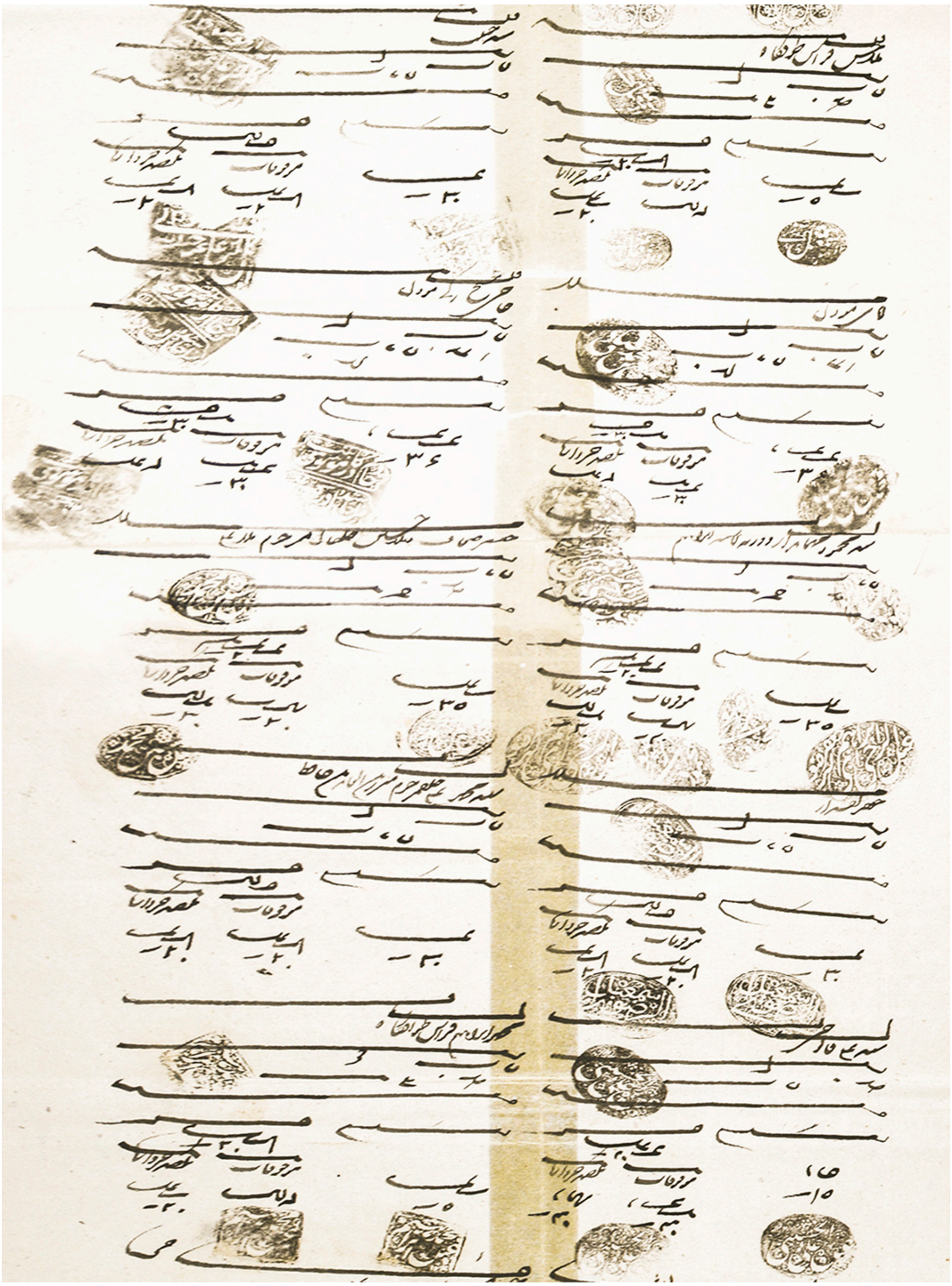

عالیجناب ملا حسن فراش طوافگاه: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۴۱ من؛ یکصد خروار: ۲۶ من ۲۰ سیر ؛سجع مهر: اسمعیل.

عالیجناب سید حسن: نقد: ۱ تومان مقرراً ۲ تومان. جنس: گندم : ۱۰ من و ۳۰ سیر؛ جو ۴۵ خروار؛ موقوفات: ۲۷خروار ۲۰ سیر خروار؛ یکصد خروار ۱۷ خروار۲۰ سیر؛ سجع مهر:

سید آقا موذن: ۱ تومان و ۲۰۰۰ دینار، مقرراً۲ تومان و ۳۰۰ دینار. گندم: ۱۲ من و ۳۶ سیر؛ جو: ۵۳ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۳۲ من و ۳۰ سیر؛ یکصد خروار: ۲۴ من. سجع مهر: عبده سید محمد صادق.

عالیجناب حاج شیخ زکی موذن : ۲ تومان و ۲۰۰۰ دینار؛ مقرراً ۲ تومان و ۳۰۰ دینار. جنس: گندم: ۲۶ من و ۳۵ سیر؛ جو: ۵۳ من و ۳۰ سیر؛ موقوفات : ۳۲ من و ۳۰ سیر؛ یکصد خروار: ۲۴ من سجع مهر: خادم درگاه موسوی بهشت زکی موذن.

عالیجناب سید محمود مهماندار ورثه آقا سید.... : نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان، جنس: گندم ۲۶ من و ۳۵ سیر؛ جو: ۲۲ خروار و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۶۸ من و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار: ۴۳ خروار و ۳۰ سیر؛ سجع مهر: عبده الراجی ابراهیم الرضوی.

سید جعفر صحاف ملا حسن خلف مرحوم ملا علی: نقد : ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم ۲۶ من و ۳۵ سیر؛ جو : ۲۲ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات ۶۸ من و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار؛ ۴۳ خروار و ۳۰ سیر؛ عبده حسین محمد.

سید جعفر کفشدار: نقد: ۱ تومان، مقرراً ۲ تومان. جنس: گندم ۱۰ من و ۳۰ سیر؛ جو: ۴۵ من؛ موقوفات: ۲۷ من ۲۰ سیر؛ یکصد خروار؛ ۱۷ من و ۲۰ سیر. سجع مهر: اسماعیل الرضوی.

عالیجناب سید محمد علی خلف مرحوم میر زین العابدین حافظ: نقد: ۲ تومان، مقرراً ۲ تومان. جنس: گندم ۱۰ من و ۲۰ سیر؛ جو: ۴۵ من؛ موقوفات : ۲۶ من ۲۰ سیر؛ یکصد خروار: ۱۷ من و۲۰ سیر.

عالیجناب سید علی اکبر قاپوچی: نقد: ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۱ تومان. جنس: گندم ۵ من و ۱۵ سیر؛ جو ۲۲ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات ۲۳ من و ۴۰ سیر؛ یکصد خروار؛ ۳ من و ۴۰ سیر. سجع مهر: عبده علی الحسینی.

عالیجناب محمد ابراهیم فراش طوافگاه : نقد : ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان. جنس: گندم ۱۶ من و ۵ سیر؛ جو: ۶۷ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۴۴ من، یکصد خروار: ۲۶ خروار و ۲۰ سیر؛ سجع مهر: عبده محمد ابراهیم.

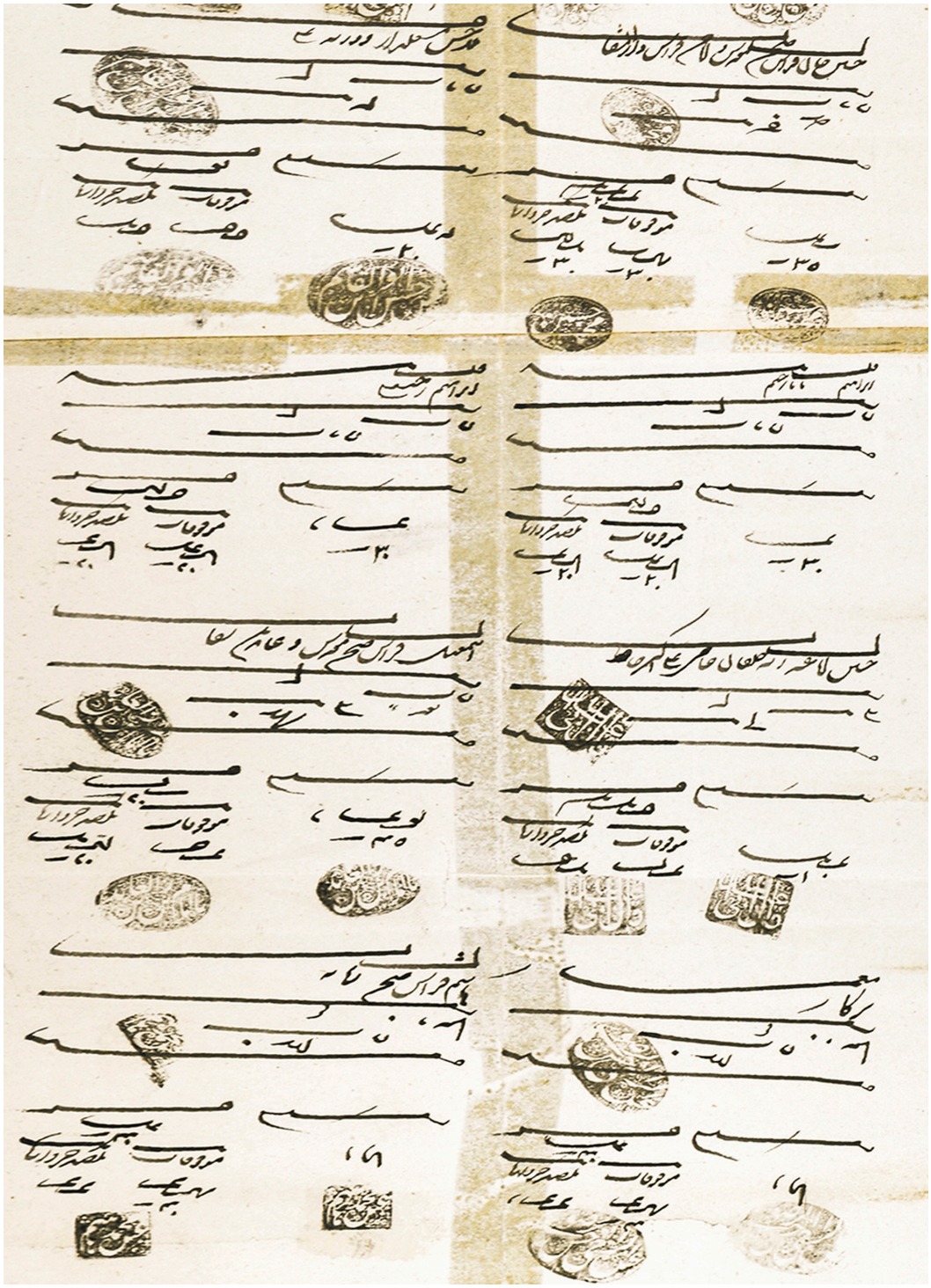

عالیجناب حسین خان فراش صحن مقدس و آقا حسن فراش دارالشفاء : قد:۲ تومان و ۵۰۰۰ دینار ، مقرراً ۵ تومان. جنس: گندم ۲۶ من و ۳۵ سیر؛ جو: ۲۲ خروار و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۶۹ من و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار، ۴۳ من و ۳۰ سیر. سجع مهر: محمد حسین.

عالیجناب ملا حسین مشعلدار ورثه علی: نقد: ۱ تومان ، مقرراً ۴ تومان. جنس: گندم ۲۴ من و ۲۰ سیر؛ جو : ۹۰ من؛ موقوفات: ۵۵ من ؛ یکصد خروار: ۳۵ من. سجع مهر: حسن بن ابوالقاسم.

عالیجناب ابراهیم آقا رحیم : نقد: ۱ تومان ، مقرراً ۲ تومان. جنس: گندم: ۱۰ خروار و ۳۰ سیر؛جو : ۴۵ من؛ موقوفات: ۲۷ من و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار : ۱۷ من و ۲۰ سیر.

عالیجناب ابراهیم رجبعلی: نقد: ۱تومان. مقرراً ۸۰۰ تومان. جنس: گندم ۱۰ خروار۳۰ سیر؛ جو: ۸۵ خروار ؛ موقوفات: ۲۷ خروار و ۲۰ سیر؛ یکصد خروار؛ ۱۷ خروار و ۲۰سیر.

عالیجناب حسین آقا عبدالله طفلان حاجی علی اکبر حافظ: نقد: ۳ تومان مقرراً ۴ تومان. جنس: گندم ۳۲ من و ۱۰ سیر؛ جو : ۳۵ خروار؛ موقوفات: ۶۲ من؛ یکصد خروار؛ ۵۳ من. سجع مهر: الراجی عبدالله.

عالیجناب اسمعیل فراش صحن مقدس و عابدین سقا: نقد: ۱ تومان و ۵۰۰۰ دینار، مقرراً ۳ تومان و ۳۰۰ دینار. جنس: گندم ۱۹ من و ۴۵ سیر؛ جو: ۶۶ من و ۲۰ سیر؛ موقوفات: ۵۲ من ؛ یکصد خروار؛ ۳۸ من و ۲۰ سیر .سجع مهر: یا امام زین.

معمار سرکار : نقد: ۷۰۰۰ دینار، مقرراً ۱ تومان و۰۰ ۳ دینار. جنس: گندم ۸ خروار؛ جو : ۲۰ من و ۴۰ سیر؛ موقوفات: ۲۸ من ۴۰ سیر؛ یکصد خروار: ۱۲ من. سجع مهر: عبده الراجی حسن الرضوی

عالیجناب هاشم فراش صحن زنانه : نقد : ۷۰۰۰ دینار، مقرراً ۱ تومان و ۰۰ ۳ دینار. جنس: گندم: ۲ من؛ جو : ۲۰ خروار و ۴۰ سیر؛ موقوفات ۱۸ خروراو ۴۰ سیر؛ یکصد خروار، ۱۲ خروار. سجع مهر: عبده هاشم.

نتیجه گیری

اسناد بجای مانده از موقوفات، دخل و خرج و فرمان شاهان در ایران اسلامی نشان می‌دهد که تشکیلات اداری آستان مقدس یکی از کهنترین تشکیلات اداری ایران است، بطوری که دیوانخانه حکومت‌ها به همراه مستوفیان شهر قم و خلجستان، مستوفی ویژه‌ای برای نظارت و تنظیم دخل و خرج حرم مطهر انتخاب می‌کردند. بررسی سندهای بجای مانده از دوره صفویه تا پایان قاجاریه نشان می‌دهد که مستوفیان حرم مطهر مانند مستوفیان دیگر دفترهای ویژه خود را داشتند، در این میان نوشتن طومار دخل و خرج سال یکی از کارهای مهم آنها بود. چنانکه طومار نو یافته سال ۱۲۷۴ ق. آستان مقدس نشان می‌دهد، این طومار برای پرداخت دخل و خرج خدمتگزاران رضوی حرم مطهر از موقوفات قدیم یا موقوفاتی که تولیت آنها پیش از شاه تهماسب صفوی به متولیان رضوی واگذار شده بود، تنظیم شده است.

این طومار را محمد حسین مستوفی به خط سیاق نوشته است؛ و در آن شماری نقش مهر از نوع انگشتری و به شکل مربع محرابی با سجع‌های ساده دیده می‌شود.

افزون بر این در این طومار به نام بسیاری از موقوفات، مزارع، سرکشیکان، خدمتگزاران آنها اشاره شده است که به لحاظ پژوهش تاریخی و جغرافیایی اهمیت بسزای دارند.

پی نوشت‌ها

۱ . دکترای ایران اسلامی و کارشناس اسناد آستان مقدس قم. Ahmad.jamrasi@gmail.com

۲ . مرکز اسناد آستان مقدس فاطمی با سرواژه ماامف

۳ . ماامف، ۱۱/۲۳۵۹۶

۴ . اشاره به حمله افغانها.

۵ . روستایی، رهبریان، ۱۳۹۶، کتابچه سیاقیه ص ۶۲؛۶۳.

۶ . ماامف، ۱۱/۲۳۲۰۱.

۷ . ماامف، ۱۱/۲۳۲۰۹

۸ . افضل الملک، غلامحسین خان(۱۳۸۴)،قم زایر، ص ۱۵۶.

۹ . ماامف، ۱۱/۲۳۵۹۶

۱۰ . ماامف، ۱۱/۹۰۰۱۲۸.

۱۱ . نیّری، حمید، زندگینامه مستوفی الممالک،(۱۳۶۹)، تهران، انتشارات وحید، ص ۱۰.

۱۲ . ماامف، ۱۱/۲۳۱۸۴

۱۳ . فیض، عباس(۱۳۴۹)، گنجینه آثار تاریخی قم، ج ۲، قم، مهر استوار.ص ۲۵۵.

۱۴ . فیض، عباس(۱۳۴۹)، گنجینه آثار تاریخی قم، ج ۲، قم، مهر استوار.ص ۲۵۲.

۱۵ . قحطی شدید ۱۲۸۸ هجری قمری و نابودی کشاورزی قم.

۱۶ . قمی، حسین بن محمد حسن(۱۲۹۱)، تحفة الفاطمین فی ذکر احوال قمیین، جلد دوم، تحقیق محمد حسین درایتی، قم، انتشارات آیت الله مرعشی نجفی، ص ۳۷۹

۱۷ . موقوفه دهشیر و پرچین زنجان در زمان شاه اسماعیل صفوی و پیش از حکومت شاه طهماسب صفوی و برگزیده شدن تولیت جدید بدست خانم شاه بیگی بیگم وقف شده بود، از این رو جزو موقوفه قدیمی بود.

۱۸ . تبرته فراهان در زمان فتحعلی شاه قاجار وقوف شد، ولی با توجه به اینکه پیش از صفویه به صورت سیورغال در اختیار بزرگان سادات رضوی بود، کماکان متولی آن به سزکشیکان رضوی حرم واگذار شد.

۱۹ . مدرسی طباطبایی، سید حسین، (۱۳۵۵) تربت پاکان قم، ،ص،۳۳۸.